A 326/011

93

Walter Ulbricht

A FASISZTA NÉMET IMPERIALIZMUS

(1933-1945)

Szikra

326/II.

93

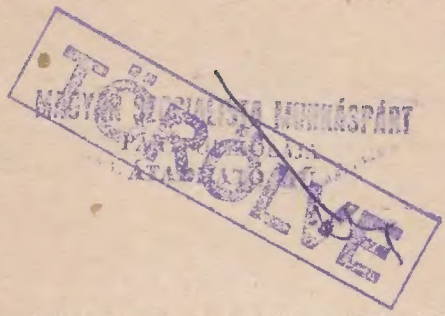

WALTER ULBRICHT

A FASISZTA NÉMET IMPERIALIZMUS

(1933—1945)

STUDIUM GENERALE
Zugló Egyetem
1143 Budapest, Kós u. 32.
9H0.53/K

SZIKRA

BUDAPEST 1954

A német eredeti címe:

WALTER ULBRICHT

DER FASCHISTISCHE DEUTSCHE IMPERIALISMUS

(1933—1945)

DIETZ VERLAG BERLIN
1952

TÖRÖLVE
MSZMP PÁRTFŐISKOLA
KÖNYVTÁRA
5449/31
PÁRTFŐISKOLA
KÖNYVTÁRA

Felelős kiadó a Szikra Könyvkiadó vezérigazgatója

A NÉMET KIADÓ ELŐSZAVA

Ez a könyv a fasiszta ideológia elleni harcban született. Ezt az ideológiai harcot a szerző számtalan gyűlésen, a hitlerista hadseregben szolgált és szovjet hadifogságba került fiatal munkásokkal, dolgozó parasztokkal, kézművesekkel, tanítókkal, értelmiségiekkel való számtalan találkozón folytatta. E könyv alapgondolata 1941-ben, egy gyűlésen alakult ki, amelyen ezer fiatal katona vett részt, akiknek többsége hitt a hitleri fasizmus „nemzeti szocializmusában". A könyv azután „A «német szocializmus» legendája" címmel jelent meg. Megmutatja, hogyan csaphatta be a nép nagy tömegeit a német monopoltőke, amely az államhatalom, a nyomdák, a papírgyárak és az anyagi eszközök birtokában volt, és hogyan tudta a néptömegeket a német konszernlovagok, bankfejedelmek és újgazdag hitlerista funkcionáriusok rabló érdekeinek szolgálatába állítani. A német hadsereg katonai vereségei a náci propaganda hazugságainak ködét is szertefoszlatták. Németország katonai összeomlása egyben a hitleri fasizmus ideológiai vereségét is jelentette. Ennek ellenére vannak még olyan németek, akik úgy vélik, hogy a nácizmus azért „sok tekintetben jót akart". Ez a fajta gondolkodás, amelyet a nyugat-németországi militaristák még csak táplálnak, nagy veszélyt jelent a nemzet számára, mert alátámasztja az imperialista háborús ideológiát.

Walter Ulbricht könyve azért jelenik meg új kiadásban, mert a német militarizmus és imperializmus nyugatnémetországi újjáéledése időszerű feladattá teszi, hogy — különösen az ifjúság körében — felvilágosító munkát végezzünk a fasiszta német imperializmus lényegének és demagógiájának leleplezése érdekében.

„A hitleri fasizmus lényegéről" szóló tézisek, amelyekkel az új kiadás bővült, a német munkásosztály nagy vezetője, Ernst Thälmann tanításai alapján tudományosan elemzik a hitleri fasizmust.

A könyv megmutatja, hogy Németország történelmének leggyászosabb időszakában egyedül a kommunisták mondták meg az igazat a népnek, egyedül ők mutatták meg, kik a német nép ellenségei és kik a barátai, egyedül ők szervezték mérhetetlen áldozatok árán a harcot a fasizmus megdöntésére.

A VÁLSÁG MÉLYPONTJÁN

A weimari köztársaság fennállásának 13. évében Németországot rendkívül mélyreható válság rázkódtatta meg. 1932-ben az ipari munkások 44,7 százaléka teljes, a többi pedig részleges munkanélküli volt. A fogyasztás csökkenése súlyosan érintette a középrétegeket. A kézművesmesterek, a kiskereskedők, a kisebb gyárosok már helyiségük bérét is alig tudták előteremteni. A dolgozó parasztok szomorúan látták gazdaságuk hanyatlását.

Annak ellenére, hogy az áruraktárak üresen tátongtak, és a dolgozó nép a legfontosabb közszükségleti cikkekben is hiányt szenvedett, a konszernek és kartellek urai nem növelték a termelést. A végsőkig ki akarták használni a válságot: a nép demokratikus jogainak megsemmisítéséig, a német hadiipari tőke legreakciósabb, legmohóbb körei korlátlan diktatúrájának megteremtéséig. Rábírták az akkori kormányt, amelynek élén Brüning állt, hogy törvényhozási úton csökkentse a munkabéreket, a szociális juttatásokat, és tovább korlátozza a nép parlamentáris, demokratikus jogait. Ezeket a törvénytelen intézkedéseket csak azért tudták megvalósítani, mert a többségi pártok utólag mindig megadták hozzájárulásukat, s így eltűrték a weimari demokrácia fokozatos felszámolását.

A weimari köztársaság 13 éves fennállása után a leg-

borzalmasabb válság és nyomor bizonyította be a német népnek, milyen végzetes következményei voltak annak, hogy az első világháború után azonnal nem sajátította ki a hadiipari konszernek, a bankok és a nagybirtokok urait. Ők voltak az első világháború nyerészkedői, ők kerestek az infláción, és ők voltak felelősek az 1929/1932-es nagy válságért, mert mint mindig, ezúttal is a nép létérdekei fölé helyezték saját profitérdekeiket.

Miközben a nehézipar urai és a nagybirtokosok latbavetették hatalmukat, hogy bejuttassák a kormányba a legreakciósabb erőket, a szociáldemokrata pártvezetőség arra törekedett, hogy megakadályozza a polgári középpártok jobbratolódását. Ezt azonban engedmények helyett csak azzal érhették volna el, ha a munkástömegek, a néptömegek egységfrontját szegezik szembe a nácizmussal, a nehézipar reakciós erőivel és Német Nemzeti Pártjukkal (Deutschnationale Partei), amely szövetkezett a Német Néppárttal (Deutsche Volkspartei). A weimari koalíció pártjainak határozatlansága felbátorította a reakciósokat, hogy fokozzák politikai nyomásukat. 1931 október 11-én Harzburgban a „nemzetiszocialisták", a német nemzeti pártiak, az SA, a Stahlhelm-szervezet (Acélsisak) és a Reichslandbund (Birodalmi Szövetség) képviselői közös megmozdulást rendeztek. Von Seeckt tábornok, Schacht és az Alldeutscher Verband vezetője természetesen ugyancsak jelen volt.

A fasiszta reakció támadása ellen számos helyen kibontakozott az egész munkásság, a szakszervezetek, a kommunista és szociáldemokrata szervezetek közös akciója. A Szociáldemokrata Párt* vezetősége mégsem szánta el magát a Kommunista Párttal** való közös

---

* Németországi Szociáldemokrata Párt — Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD). — ***Szerk.***

** Németországi Kommunista Párt — Kommunistische Partei Deutschlands (KPD). — ***Szerk.***

cselekvésre, mert attól félt, hogy ez rontaná a polgári pártokkal való kapcsolatát.

A reakciósok ezért elérkezettnek látták az időt arra, hogy gyorsított ütemben folytassák tovább a politikai átcsoportosítást, azaz teljesen félreállítsák a szociáldemokráciát, eltávolítsák a porosz kormányból, s a hitlerista pártot vonják be a kormányba rohamcsapatként a demokratikus jogok utolsó maradványainak megsemmisítésére, a rabló konszernlovagok és a legreakciósabb nagybirtokosok korlátlan uralmának megteremtésére.

1932 június 1-én Hindenburg *Franz von Papent*, a katolikus Centrumpárt tagját nevezte ki birodalmi kancellárrá. A reakciós *von Gayl báró* lett a belügyminiszter, a Gazdasági Minisztérium vezetését az IG Farben-konszern igazgatóságának tagja, *dr. Warmbold* vette át. A kormány tagjai voltak még: pénzügyminiszter — *gróf Schwerin von Krosigk*, aki a nagybirtokosok szubvencionálásáról gondoskodott; hadügyminiszter — *von Schleicher* tábornok; igazságügyminiszter — *dr. Gürtner*, Bajorország igazságügyminisztere; élelmezés- és földművelésügyi miniszter — *von Braun báró;* posta- és közlekedésügyi miniszter — *Eltz von Rübenach báró.* Ezek az urak mindenekelőtt érvénytelenítették az SA betiltására vonatkozó rendeletet, és szabad teret engedtek a náci terrornak. Ezzel egyidőben von Papen úr előkészületeket tett a szociáldemokrata Braun és Severing által vezetett porosz koalíciós kormány elmozdítására. *Július 20-án Papen elmozdította a porosz kormányt*, és sajátmagát nevezte ki Poroszország birodalmi biztosává. Berlin vezénylő tábornoka, *Rundstädt tábornok egy századossal s négy közkatonával leváltatta Greszinski berlini rendőrfőnököt és a rendőrparancsnokot.* Azok a reakciós erők, melyeknek hatalmi pozícióit Ebert, Noske és Severing 1919-ben érintetlenül meg-

hagyták, s amelyeket a munkásság ellen használtak fel, most kikergették a szociáldemokratákat állami pozícióikból. És ugyan mit tett a szociáldemokrata pártvezetőség? Elhatározta, hogy tekintettel az esedékes parlamenti választásokra, lemond a tömegek mozgósításáról! Visszautasította a Németországi Kommunista Pártnak azt a javaslatát, hogy közösen általános sztrájkot hirdessenek. A Szociáldemokrata Párt híveit felszólították, hogy csak „választási harcot folytassanak". Braun szociáldemokrata miniszterelnöknek pedig nem volt más kívánsága, mint hogy „teljes csendben visszavonulhasson hivatalától"*.

A KPD ellenben 1932 június elején felhívást adott ki antifasiszta egységfront alakítására, anélkül hogy bármilyen feltételhez kötötte volna a közös cselekvést.

1932 július 12-én, tehát röviddel a porosz koalíciós kormány elkergetése előtt, a berlini antifasiszta egységkongresszuson *Ernst Thälmann*, a Németországi Kommunista Párt vezetője kijelentette:

„*Azt akarjuk, hogy a kommunista és szociáldemokrata munkások közösen harcoljanak a fasizmus ellen!*

Azt akarjuk, hogy minden munkás pártállására való tekintet nélkül közösen alkalmazza a tömegharc valamennyi módszerét a fasiszta merényletek ellen!

Azt akarjuk, hogy az összes irányzatokhoz és szervezetekhez tartozó munkások közösen és testvéri egyetértésben politikai tömegsztrájkot szervezzenek a fasiszta diktatúra létesítése ellen, a munkásosztály szabadságának és valamennyi jogának szétzúzása ellen, a proletár szervezeteknek, a proletariátus sajtójának, gyűléseinek és tüntetéseinek elnyomása ellen, a Papen-kormány minden tilalmi rendszabálya ellen!"

---

* *Friedrich Stampfer.* 14 Jahre Republik (A köztársaság tizennégy éve). 577. old.

Ernst Thälmann világosan megmondta akkor, hogy mit akarnak a reakciós uralkodó osztályok és mit akar a nép:

„Azok, akik ma hatalmon vannak, *fegyverkezési politikát, militarizmussal megmételyezett ifjúságot és imperialista háborús uszítást akarnak!*

A néptömegek *nem akarnak sem militarizmust, sem imperialista háborút!*

Azok, akik ma hatalmon vannak, *a legsötétebb kapitalista elnyomás éhségkorbácsát akarják suhogtatni a dolgozó lakosság fölött, és még százszor elviselhetetlenebbé akarják tenni a mai nyomort!*

A néptömegek *nem akarják harc nélkül tovább tűrni az ínséget, az éhezést, a szegénységet, a nyomort!*

Azok, akik ma hatalmon vannak, példátlan reakciót, brutális terrort és a dolgozó nép elnyomását akarják, tilalmakat akarnak, tilalmakat és mindig csak újabb tilalmakat.

A néptömegek *nem akarják tovább tűrni, hogy megfosszák őket jogaiktól, elnyomják, szolgaságba döntsék és lábbal tiporják őket!*"

A kommunisták minden igyekezete ellenére sem sikerült közös akciókat szervezni a náci terror és Papen reakciós rendelkezései ellen, mert a szociáldemokrata pártvezetőség nem értette még meg, hogy a szociáldemokrácia helyzete megváltozott azzal, hogy kikergették a porosz államapparátusból. A Németországi Szociáldemokrata Párt vezetősége még mindig nem látta elérkezettnek az időt arra, hogy az általa szervezett Vasfrontot (Eiserne Front), amelyet főleg a választási harc eszközének tekintett, felhasználja a fasiszta terror elleni aktív harcra.

A Papen-kormány idején kemény küzdelem bontakozott ki. Az SA terrorját az állam védte. Az SA-osztagok a rendőrség és a hadsereg támogatásával harcoltak az

utca fölötti uralomért. A munkások bátran védelmezték gyűléseiket, szakszervezeti helyiségeiket és nyomdáikat a fasiszta terrorcsoportok támadásai ellen. De a munkásszervezetek akcióegysége nélkül ezek a harcok nem vezethettek a fasiszta reakció visszaverésére. Ezzel kapcsolatban azt is meg kell mondani, hogy nem egy becsületes hitlerellenes ember számára megnehezítette az antifasiszta egységfronthoz vezető utat az, hogy a Kommunista Párt ahelyett, hogy a fasizmus elleni harcra és a demokratikus követelésekre korlátozta volna akciókövetéleseit, ezeket a követeléseket egybekapcsolta a programmjában foglalt célkitűzéssel, a szocialista köztársasággal.

A Papen-kormánynak lényegében sikerült végrehajtania a nehézipartól és a feudális Urak Klubjától* kapott feladatokat: a nép jogainak további korlátozását, a hadsereg és a nácipárt szorosabb együttműködésének kialakítását. Azok, akiknek a hadsereg vezetésében döntő szavuk volt, s akiknek azelőtt bizonyos aggályaik voltak az SA-val szemben, most már olyan szervezetnek tekintették, amely katonai tartalékokat készít elő, Hitlerben pedig egyre inkább a fegyverkezés és a háború leghangosabb népszerűsítőjét látták. A hadsereg néhány vezetője azonban úgy találta, hogy a hitlerista párt egymagában nem nyújt olyan tömegbázist, amilyet az elkövetkezendő események megkövetelnek. Úgy vélték, hogy legalább a szakszervezetekre feltétlenül szükség lesz. Ezért adták át a kormányt az állítólag „szociális gondolkodású" Schleicher tábornoknak. Azzal a feladattal bízták meg, hogy a hitlerista párttól a szakszervezetekig terjedő nagy koalíciót hozzon létre. Bár ez a kísérlet már eleve kudarcra volt ítélve, a

* Az Urak Klubja (Herrenklub) — monarchista bankfejedelmek, iparmágnasok és feudális nagybirtokosok egyesülete volt. — *Szerk.*

reakciós felbujtók annyit mindenesetre elértek, hogy a szakszervezeti vezetőség 1933 január 31-én nem hirdetett általános sztrájkot Hitler ellen.

Így következett el 1933 január 30, az a nap, amellyel elkezdődött a német történelem legsötétebb fejezete.

A fasizmus németországi hatalomrajutását meg lehetett volna akadályozni, ha a munkásosztály egy részét nem bénítják meg a „gazdasági demokráciával", a parlamenti alkudozásokkal, a munkaalkalmakat teremtő tervekkel kapcsolatos illúziók és az alkotmánybíróságba vetett remények, ha *maguk a demokraták nem mondtak volna le a demokráciáról* azzal, hogy megtűrték a fasiszta fegyveres szervezeteket, és lépésről lépésre hátráltak nyomásuk elől.

A *Vörös Frontharcos Szövetségnek* (Roter Frontkämpfer Bund), ennek az erős fasisztaellenes fegyveres szervezetnek a betiltása helyett — ami Severing szociáldemokrata miniszter műve volt — a dolgozó népet fenyegető nácizmus ellen a *Vörös Frontharcos Szövetség és a Reichsbanner* közös harcára* lett volna szükség.

A munkástüntetések betiltása helyett az SA-t kellett volna lefegyverezni, az SA barlangjait megtisztítani és a náci vezetőket letartóztatni. Vajjon befolyáshoz juthatott volna-e a hitlerista párt valaha is a középrétegek és a parasztok körében, ha a weimari koalíció pártjai hitelekkel, bérleti és adókedvezményekkel átsegítik a középrétegeket és a kis gyárosokat a válságon és *nem a nagybirtokosoknak, hanem a parasztoknak juttatnak válságsegélyt?*

Ha a Németországi Szociáldemokrata Párt és a szakszervezetek akár csak január 30-án is a Németországi Kommunista Párttal együtt általános sztrájkot hirdetnek, a

---

* Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold (Fekete-Piros-Arany Birodalmi Lobogó): a Szociáldemokrata Párt fegyveres tömegszervezete. — ***Szerk.***

munkások közös harca lehetetlenné tette volna Hitler számára, hogy olyan zavartalanul készítse elő a háborút, ahogyan az sajnos történt. Azok a szociáldemokrata és polgári parlamenti képviselők, akik akkor minduntalan a nehézségekre és áldozatokra hivatkoztak, ma nem tagadhatják, hogy a „kisebbik rossz politikája" mérhetetlen szenvedéseket zúdított a német munkásságra és egész népünkre.

HÁROMSZÁZ NÉMET HADIANYAGGYÁROS ÉS BANKÁR KIUTAT KERES

Fáklyákkal és zászlókkal vonult be Hitler, Göring és Goebbels 1933 január 30-án a Wilhelmstrasse kormányépületeibe. A nácik hangos propagandája nagy tömegekkel elhitette, hogy „új idők" következtek el, most „megszüntetik a munkanélküliséget", „a gazdaság ezentúl a nép szükségleteit elégíti ki", és „a versailles-i döntéseket békés úton érvényteleníteni fogják".

A Hitlerrel szembenállók már akkor kérdezték: ki pénzeli ezt a hatalmas propagandát? Honnan szerzik a pénzt az SA- és SS-szervezetek óriási kiadásainak fedezésére?

Csak jól kellett figyelnie az embernek ahhoz, hogy a kérdés megválaszolására útmutatást nyerjen. A nácik tele torokból üvöltözték: „Kobozzák el a háborús nyereségeket!", „Államosítsák a trösztöket!", „Törjék le a kamatrabszolgaságot!" Ezek a követelések — ha komoly szándékból fakadtak volna — rendkívül nyugtalanították volna a nehézipar urait. Ők azonban láthatóan egyáltalán nem nyugtalankodtak. Ellenkezőleg, elégedetten hallgattak. A német nép többsége szerencsétlenségére éppoly kevéssé vette észre ezt a jelet, mint évekkel előbb a Hitler és a nehézipar urai között szövődő barátságot.

Mindenki, aki átélte az 1930—1931-es éveket, tudja, hogy ezekben az években hirtelen rendkívül nagy méreteket öltött a nácik tevékenysége. Minden városrészben, minden faluban gyors ütemben SA-rohamosztagokat létesítettek, Németország minden részében lapvállalatokat vásároltak össze és egymást érték a náci felvonulások.

Miért e hirtelen „fellendülés"? Ez annak a határozatnak volt a következménye, amelyet a Ruhrkohlensyndikat, a ruhrvidéki szénmedence nagy bányavállalkozóinak monopolista egyesülése hozott *Kirdorf* elnök vezetésével. A határozat értelmében a Ruhrkohlensyndikathoz tartozó valamennyi vállalkozó köteles volt minden tonna eladott szén után öt pfenniget adni a nemzetiszocialista párt finanszírozására. Ha figyelembe vesszük, hogy 1929-ben a Szénszindikátusban egyesült ruhrvidéki bányák termelése 123 millió tonna szén volt, akkor kiderül, hogy a vállalkozóknak a nácipárt számára adott „öt pfenniges" ajándéka egy év alatt 6 150 000 márkára rúgott. Hitler úgy nyugtázta e milliók vételét, hogy 1931-től kezdve a nemzetiszocialista párt propagandabrosúrái hangsúlyozták, hogy „a szénbányászat nem alkalmas államosításra". (Mellesleg a porosz állami bányák is, minthogy tagjai voltak a Szénszindikátusnak, 10,5 millió tonnás termelésük alapján évi 525 000 márkát fizettek Hitlernek. A porosz állam ezenkívül még azáltal is pénzelte Hitlert, hogy részesedett a Mitteldeutsches Kalisyndikatban, amely ugyancsak támogatta Hitler pártkasszáját. Kell-e meggyőzőbb bizonyíték a formális burzsoá demokrácia népellenességére?)

A ruhrvidéki vállalkozókról semmiképpen sem tételezhető fel, hogy saját előnyük legalaposabb mérlegelése

nélkül terhet vettek volna magukra. Tudták ők, hogy mit tesznek. Határozatuk csupán a folytatását jelentette annak a régi barátságnak, amely főleg a már említett Kirdorf nevéhez fűződött.

Mi kötötte össze Kirdorfot és Hitlert?

Emil Kirdorf Németország leghatalmasabb monopoltőkése volt. Alapítója és ura volt a rajna-vesztfáliai Szénszindikátusnak, amelyhez hozzátartoztak a nagy nehézipari konszernek, s emellett az Acéltröszt tiszteletbeli elnöke és a Deutsche Bank felügyelőbizottságának tagja volt. Emil Kirdorf volt egyúttal a plutokrata konszernvezérek közül az „én vagyok az úr a házban" álláspont legbrutálisabb képviselője.

Az 1889-es nagy bányászsztrájk idején II. Vilmos fogadta a Bányatulajdonosok Szövetségének megbízottait és a sztrájkolók küldöttségét. Kirdorf a legélesebben elítélte, hogy ilymódon a vállalkozók és a munkások képviselői találkoztak egymással, és szószerint ezeket mondta:

„Az üzemek ügyeibe sem császároknak, sem királyoknak nincs beleszólásuk. Egyedül mi döntünk."

1905-ben Kirdorf a Szociálpolitikai Egyesület (Verein für Sozialpolitik) ülésén fellépett az állami szociális törvényhozás ellen. Ugyanabban az évben tömegesen bocsátott el bányászokat és egyáltalán nem volt hajlandó tárgyalni a munkások képviselőivel.

Amikor 1915 februárjában a bányászok érvényt szereztek bérkövetéleseiknek, Kirdorf a Gelsenkirchener Bergwerks AG közgyűlésén kijelentette:

„A kormány veszedelmes útra lép, ha tárgyalásokba bocsátkozik az úgynevezett munkásszakszer-

TÖRÖLVE
Sh.C.53/104

vezetekkel. Az üzemekben csak a vállalkozók dönthetnek."

Világos, hogy Kirdorfnak csak tetszhetett Hitler „führer-elve". Nem kevésbbé jellemző, hogy Hitlert szoros barátság fűzte ehhez a reakciós plutokratához.

Kirdorf — amint maga írta a *Preussische Zeitung* 1937 január 3-i számában — már 1923 óta kapcsolatban volt a hitlerista párttal. Nem véletlen, hogy éppen az 1923-as év bukkan fel ebben az összefüggésben. 1923 volt az az év, amikor Németországot gazdasági válság rázkódtatta meg, és forradalmi válság érlelődött. A nagyhatalmú szénkirály, az infláció egyik bűnös előidézője akkor mindenre kapható embereket keresett, akiket felhasználhat a forradalmi mozgalom megbontására és leverésére. Az agyafúrt konszernlovag ösztönével felismerte, hogy a Hitler-mozgalom jól felhasználható eszköz a szabad munkásszervezetek elleni harcban.

Később Kirdorf személyesen is találkozott Hitlerrel. Erről a következőket írta a *Preussische Zeitung* említett cikkében:

„1927-ben találkoztam először a Führerrel. Münchenbe utaztam. Hitler négy és fél óráig fejtegette előttem programmját. Arra kértem, foglalja össze egy brosúrában mindazt, amit nekem elmondott. Ezt a brosúrát azután a magam nevében terjesztettem ipari és gazdasági körökben. Később ennek a brosúrának eredményeképpen, amelyet a Führer írt, és én terjesztettem, több találkozó jött létre a Führer és az iparvidékek vezető személyiségei között."

A háromszázak konferenciája

A legfontosabb ilyen tanácskozást 1932 január 27-én, a düsseldorfi Ipari Klubban tartották a nagyipar urai

Hitlerrel. Dietrich, Hitler sajtófőnöke szerint „emlékezetes nap volt ez a nemzetiszocialista párt történetében".

Pusztán a jelenlevők neve is jelképezi az egész programmot.

Az egyik szén- és acélkirály, *Thyssen* elnökölt, akinek keselyűarca pontosan tükrözte jellemét. Thyssen 208 millió márka részvénytőkével vett részt a Vereinigte Stahlwerkében, s ilyenformán különösen érdekelt volt a hadiipari megrendelésekben. Ezenkívül különösképpen szívügye volt Elzász-Lotaringia meghódítása, minthogy ott jelentős vasérdekeltségei voltak.

A jelenlevő háromszáz plutokrata között Kirdorf mellett az első sorban ott ült *Wilhelm Zangen*, a Mannesmann-konszern vezérigazgatója és tizenötszörös felügyelőbizottsági tag. A Mannesmann-konszern volt az a nehézipari konszern, amelynek főrészvényesei hivatásszerűen foglalkoztak idegen területek természeti kincseinek megkaparintásával és kiaknázásával. 1911-ben például Mannesmann hadiipari plutokrata rábírta II. Vilmost: küldje a marokkói Agadirba a „Panther" ágyúnaszádot, hogy így kényszerítsék ki a nagykiterjedésű marokkói ércmezők kiaknázásának „jogát". Egy hajszálon múlt, hogy már akkor nem került sor háborúra Franciaországgal.

A háromszázak találkozóján ott volt természetesen *Krupp von Bohlen und Halbach* ágyúkirály is. Ennek a felsorolásnak keretében lehetetlenség bemutatni a Krupp-cég uzsorajövedelmeinek és hazaárulásának százéves történetét. Ezért csak egy esetet említünk: az első világháború előtt Krupp lövedékek önműködő gyujtójára vonatkozó szabadalmat adott el a Vickers angol hadiipari vállalatnak. A szerződés értelmében a plutokrata Krupp-család az első világháború egész ideje alatt minden Angliában gyártott gyujtóért egy shillin-

get kapott. Tízezrével pusztultak el a nyugati fronton a német katonák — Krupp-gyujtóval ellátott lövedékektől. Hiába, „az üzlet — üzlet!"

Krupp mellett a *Haniel*-család egyik képviselője ült. Ennek a családnak a birtokában volt az egyik legnagyobb és legmodernebb nehézipari üzem, a Gute-Hoffnungs-Hütte.

Jelen volt továbbá a Kálikonszern elnöke, *August Diehn.* Diehnről, amikor 1942 januárban meghalt, a náci sajtó nyiltan megírta, hogy jó barátja volt Hitlernek.

Nem hiányzott *Flick* sem, az infláció nagy feketézője, a Mitteldeutscher Stahltrust tulajdonosa és a Vereinigte Stahlwerke egyik legbefolyásosabb embere.

Az IG Farben-konszernt igazgatóságának elnöke, *Duisberg*, a Birodalmi Iparegyesület (Reichsverband der Industrie) akkori elnöke, valamint *Schmitz* képviselte.

Ugyancsak az első sorban ült *Emil Georg von Stauss* bankár is, aki később a hitleri „parlament" alelnöke lett. Stauss már az első világháború előtt ismertté vált a „Bagdadi vasút nyerészkedője" néven. Mint az Anatolische und Bagdad-Eisenbahngesellschaft elnöke, valamint az Europäische Petroleum-Union és a Deutsche Petroleum AG vezérigazgatója, akinek legfőbb érdeke a háború, annakidején II. Vilmos, most pedig a hitlerista párt segítségével próbálta megvalósítani a román olaj és az iráni olajforrások megkaparintására irányuló terveit.

Nem messze Stausstól helyezkedett el *Albert Vögler* úr, az Acéltröszt egyik vezetője, aki szintén hatalmas nyereségeket vágott zsebre az első világháborúban. 29 felügyelőbizottság tagja volt, s így azok közé tartozott, akik a legjobban meggazdagodtak. A német munkások akkor ismerték meg Vöglert és nemzeti öntuda-

tát, amikor a Ruhrvidék megszállása idején de Goutte francia tábornok segítségét kérte a nyolcórás munkanap megszüntetéséhez. De Goutte azonban elutasította kérését.

Nem hiányzott a megbeszélésen *von Borsig*, a Német Munkaadók Szövetségének (Deutscher Arbeitgeber-Verband) hírhedt elnöke sem, akit egész Németországban úgy ismertek, mint a munkások dühödt ellenségét.

A textilipart *Diehrigék* képviselték, akiknek neve minden német munkást a sziléziai takácsok borzalmas kizsákmányolására és az 1844-es takácsfelkelésre emlékeztet. A felkelés idején az agyongyötört takácsok földig lerombolták Diehrigék kastélyát.

A reakciós nagybirtokosok köreiből *von Donnersmarck gróf* volt jelen.

Mellette *Tilo von Wilmowski báró*, nagybirtokos ült, aki régebben a naumburgi kerület főnöke volt. Ez a vén feudális úr a leghatalmasabb iparlovagok közé tartozott: az esseni Krupp AG felügyelőbizottságának helyettes elnöke, a Berliner Druck- und Zeitungsbetrieb AG felügyelőbizottságának elnöke és még tíz nagy részvénytársaság felügyelőbizottságának tagja volt. Az a tény, hogy tagja volt a berlini Deutsch-Südamerikanische Bank AG és a bécsi Länderbank felügyelőbizottságának, imperialista érdekeinek irányát jelezte.

Régi programm új kiadásban

Hitler azt a programmot terjesztette a nehézipar urai elé, amelyet hallani akartak. Figyelemreméltó volt az a nyelvezet, amelyet a programmban használt. Ő és hallgatói jól megértették ezt a nyelvet, de a nép elől igyekeztek eltitkolni azt, ami a szavak mögött van.

Hitler kinyilatkoztatta: „Át kell térni a mult keres-

kedelmi politikájáról a jövő földpolitikájára." E szavak mindegyikét le kell fordítani közönséges emberi nyelvre. Áttérés „a mult kereskedelmi politikájáról" — tehát a békés csere politikájáról, amikor megfizetik azt, amit vásárolnak, „a jövő földpolitikájára" — vagyis arra a politikára, hogy megtámadják a szomszédokat, leverik őket, s elrabolják földjüket és azt, ami rajta van.

Nyilvánvaló volt, hogy a nehézipar urai helyeslik ezt a programmot, hiszen ez az ő programmjuk volt. Legtöbbjük éppen azokhoz a háborús nyerészkedőkhöz tartozott, akik 1916-ban a német gazdasági egyesületek emlékiratában azt hirdették, hogy a háború célja: nyugaton az egész belga és francia terület fölötti uralom megszerzése, keleten Ukrajna elfoglalása, délkeleten pedig a Bagdadhoz vezető útvonal birtoklása. *Hitler tehát csupán az időknek megfelelően továbbfejlesztette a német nehézipar vezéreinek régi imperialista hódítási programmját.* Csupán a kivitelezés tekintetében volt néhány úrnak „módosító indítványa" és aggálya. Néhánynak az urak közül nem tetszett, hogy a nácipárt vezetősége magának követel *minden* döntő jelentőségű állami pozíciót. Krupp például úgy vélte, hogy jobb lenne, ha a Német Nemzeti Párt és vele együtt Hugenberg úr, a Krupp-konszern volt vezérigazgatója is bekerülne a kormányba. Silberberg barnaszénkirály és Duisberg, az IG Farben-konszern egyik vezetője szintén bizonyos kockázatot láttak abban, ha minden állami pozíciót a hitlerista párt kezére adnak, és a kockázat csökkentése érdekében azt akarták, hogy a Német Néppárt is vegyen részt a kormányban. Poensgen úrnak, az Acéltröszt felügyelőbizottsága elnökének, a Német Vas- és Acélipari Szövetség „északnyugati csoportja" vezetőjének másfajta kételyei voltak. Amiatt aggódott, hogy a munkások végül talán még szószerint veszik a nácipárt demagóg követeléseit: „Szüntessék

meg a háborús nyereségeket!", és „Szüntessék meg a munka nélkül szerzett jövedelmeket!", és esetleg harcolni fognak értük. Hitler azonban meggyőzte az urakat arról, hogy ezek az aggályok alaptalanok.

A hadiipar urai és a hitlerista párt egyezségre lépnek

A düsseldorfi értekezlet után a háromszáz német plutokrata megállapította, hogy megtalálták a megfelelő, szolgálatkész „kormányfőt". Ugyanakkor mindkét fél levonta következtetéseit a tanácskozásból.

Hogy Hitlert gyorsan hatalomra juttassák, a hadiipari plutokraták elhatározták, hogy a dolgozó lakosság elleni terror további fokozásával a végsőkig élezik a válságot Németországban. Megígérték, hogy ezentúl a Ruhrvidéki Szénszindikátuson kívül az „északnyugati csoport" konszernvezérei is pénzelni fogják a nácipártot. Ennek következtében még jobban kiépítették az SA-alakulatokat. 1932 áprilisától kezdve Hitler gyilkos szervezetei úsztak a pénzben. Még az eddiginél is nagyobb arányokban szereztek be fegyvereket és felszerelést az SA számára.

Hitler pedig a maga részéről mindent megtett, hogy necsak szavakkal, hanem tettekkel is eloszlassa a plutokraták utolsó kételyeit. Az SA fokozta terrorját. Goebbels és Helldorf Berlinben megkezdték a nagyméretű provokációkat, véres verekedéseket és harcokat szerveztek gyűléseken és utcákon. Amikor két héttel a düsseldorfi tanácskozás után a birodalmi gyűlés költségvetési bizottságában el kellett dönteni, hogy engedélyezzenek-e szubvenciót a Mansfeld AG réztröszt részére, a nácik arra szavaztak, hogy a Mansfeld AG milliomosai 7 millió márka szubvenciót kapjanak. A náci képviselők különben már nyolc héttel előbb,

1931 december 3-án a milliomosok megadóztatását javasló indítvány ellen szavaztak.

Mindezeken kívül szép csendben „átdolgozták" a hitlerista párt programmbrosúráját. A hitlerista párt egyik hivatalos kiadványában, Gottfried Feder náci „teoretikus" könyvében, amely a párt programmját fejtette ki, a következő változtatások voltak észlelhetők:

6. kiadás	*7. kiadás (1932)*
„Az óriásüzemeket (konszerneket, szindikátusokat, trösztöket) *államosítják.*"	„A nemzetiszocializmus semmiképpen sem fogja még a legnagyobb ipari üzemeket sem, amíg magántulajdonban maradnak (*Kruppra*, *Mannesmannra*, *Thyssenre* stb. gondolunk), mint az összesség érdekeivel ellentétben levőket, elutasítani."
„Az igazi vállalkozónak a legalacsonyabb szintre kell leszállítania árait, *munkásait jól kell fizetnie...*"	„. . . Az igazi vállalkozó teljesen tudatában van népgazdasági feladatának, amely szerint a termelést úgy kell megszerveznie, *hogy az előállítási költségek egyre csökkenjenek.* Az ilyen igazi vállalkozói gondolkodásmódnak bizonyára legragyogóbb példái . . . az olyan férfiak, mint *Mannesmann*, *Borsig*, *Kraus*, *Waffel* . . ."

Ez csak megerősítette, hogy Hitler szőröstül-bőröstül eladta magát a plutokrata konszernvezéreknek, és hűséget esküdött nekik. Ma már tudjuk: Hitler mindvégig

megtartotta a hadiipar és a bankok urainak adott szavát.

A kormányátvétel előtti utolsó beszélgetések

Hitlernek és a nehézipar urainak későbbi találkozásain szűkebb körben és részletesebben beszélték meg a kormányzat átvételét és az új kormány elkövetkező intézkedéseit.

1933 január 5-én *Thyssen*, *Papen* és *Hitler* között beszélgetések folytak, amelyek az Urak Klubjának reakciós feudális erőivel, való megegyezésre vezettek. A tárgyalások színhelye *Schröder* bankárnak, a kölni Kereskedelmi és Iparkamara elnökének, 25 részvénytársaság felügyelőbizottsági tagjának villája volt.

Az 1933 január 7-i találkozásról *Kirdorf* számol be a *Preussische Zeitung* említett cikkében:

„A hatalomátvétel előtt utoljára mégegyszer találkoztak házamban a gazdaság vezetői Adolf Hitlerrel, Rudolf Heß-szel, Hermann Göringgel és más vezető személyiségekkel.”

(Preussische Zeitung. 1937 január 3.)

Végül 1933 január 27-én Berlinben Hitler és Göring további tanácskozásokat folytattak a nagybirtokosok képviselőivel. Megegyeztek abban, hogy a plutokrata nagybirtokos klikk és a monarchista körök képviselőjeként *Hugenberg* és *von Krosigk gróf* belép a hitlerista kormányba.

Hitler hatalomrajutását tehát ugyanazok az imperialista háborús gyujtogatók készítették elő, akik Németországot már az első imperialista világháború katasztrófájába taszították, és felelősek voltak az inflációért, valamint az

1929/1932-es gazdasági válságért. A német nép nemzeti érdekeinek e régi árulói a hitlerista párt segítségével hozzáfogtak a második világháború előkészítéséhez.

„Új" emberek — régi reakciós szokások

„Ez egyedülálló a történelemben! Ilyen még nem volt!" Ezzel harsogta tele Goebbels a világot, és a nehézipari mágnások által előtérbe tolt embereket „Németország megújítóiként" dicsőítette.

Valóban, a történelemben egyedülálló társaság volt ez, és ilyesmire valóban nem volt még példa. A „vezetés" csúcsaitól kezdve az egész államgépezetet az emberi társadalom salakjával töltötték meg, olyan elemekkel, amilyenek csakugyan még sohasem kaptak helyet egyetlen ország államapparátusában sem. Nem véletlen, hogy a goebbelsi propaganda annyit mesélt a német népnek az új emberek „árja" nagymamáiról és dédnagymamáiról; azért tette, hogy elködösítse multjukat.

A fő attrakció *Adolf Hitler* volt, a háború fanatikusa. Hitler már a „Mein Kampf"-ban leírja, hogy 1914 augusztus 4-én térdreborult, és megköszönte az égnek a háború kitörését. Ilyen emberre volt szükségük a háború vámszedőinek, mert lehetetlen volt elképzelni, hogy újabb, még nagyobb tömegmészárlás nélkül kísérelhessék meg a világuralom megszerzését. De Hitler nemcsak bármilyen vérfürdő rendezésére volt képes, hanem arra is, hogy a népet a leglelkiismeretlenebb módon félrevezesse. S ez nem kevésbbé volt fontos a nehézipari mágnások számára. „Az első világháború egyszerű őrvezetőjére" volt szükségük, aki frázisokat pufogtatva elhitetheti a néppel, hogy ő átélte a háború borzalmait, és ezért „biztosan mindent megtesz a béke megőrzésére". Olyan valakire volt szükségük, aki alkal-

mas arra, hogy a háborús előkészületeket szóáradattal leplezze, miközben azok, akiket fanatikus világuralmi téboly hajt, a nemzet sorsával mitsem törődve, mindent a háború szolgálatába állítanak. Annak is megvolt a jelentősége, hogy ez az „egyszerű őrvezető" nem tartozott az első világháború vámszedői közé, tehát még „tisztamultúnak" számított. Azt, hogy mennyi pénzt kapott közben a nehézipar uraitól, még nem tudta a nép. A hadiipari mágnásoknak ilyen gengszterre volt szükségük: egy nagyzási hóbortban szenvedő emberre, aki kész volt arra, hogy a német bank- és konszernvezérek imperialista világuralmi tervei érdekében lelkiismeretlenül és a legbrutálisabban a halálba hajszolja a németek millióit.

E „Führer" megbízhatóságát különben gondosan és alaposan megvizsgálták. A hadseregparancsnokság reakciósai körében és a müncheni rendőrfőkapitányságon mint A. Hitler nevű spiclit ismerték, akit a hadsereg hírszerző osztálya már 1919-ben többször elküldött munkásgyűlésekre. Akkor Hitler azt a megbízást kapta, hogy a Feder-féle „Német Munkáspárt" segítségével „belülről" uszítsa egymásra a munkásokat. (Hitler „kiképzőtiszti" beosztásával leplezte provokációs tevékenységét.) Ez ugyanakkor történt, amikor von Epp tábornok München utcáin munkásokat lövetett agyon ellenforradalmi szabadcsapatával. A nehézipar urai tehát nagyon jól tudták, hogy ennek az A. Hitlernek sem politikai, sem erkölcsi gátlásai nincsenek.

Ezt a „Führert" zülfött cinkostársainak válogatott gárdája vette körül.

Közéjük tartozott a foglalkozásnélküli *Göring*. Apja gyarmati tisztviselő volt: főbiztosként működött Délnyugat-Afrikában. Őmaga azelőtt katonai repülő volt, 1921 óta pedig főképpen a Bayrische Motoren-Werke-től kapott sápon élt. Ezt azzal érdemelte ki, hogy minden

aggály nélkül kedvező szakvéleményeket adott a cég motorjairól. 1925 végén Svédországba ment, hogy ott egy gyógyintézetben kigyógyítsák morfiumszenvedélyéből; a kezelés azonban nem járt eredménnyel. 1927-ben visszatért Németországba, és a repülőgépmotor-szakmában kötött üzleteket, míg a nácipárt teljesen át nem vette őt saját számlájára. Egyik beszédének egy mondata élesen rávilágít arra a gátlástalanságra és vérszomjra, ami ezt a Göringet a német államgépezet legmagasabb posztjaira juttatta. 1933 március 10-én így üvöltözött az SA-nak: „Ha másképpen nem megy, inkább lövök néhányszor túlközelre vagy túlmesszire, de legalább lövök."

Igen! Lőni, a német népre, minden más népre, lőni — ez volt a véreskezű Göring, aki Németországban bevezette a középkori hóhérbárdot, és ezrével, tízezrével gyilkoltatta le a dolgozókat. És mindezt miért? Azért, ölette meg őket, mert a munkások jogait védték, s meg akarták akadályozni, hogy ő és a hozzá hasonlók háborúba hajszolják Németországot. Ez a politikai bűnöző államellenes cselekedeteinek láncolatát 1933 február 27-én, a *Reichstag felgyujtásával* kezdte el.

A gyilkosságok hivatásos szervezőjeként Hitler oldalán Göring mellett ott volt *Himmler* gestapófőnök. Azok közé a csődbejutott egzisztenciák közé tartozott, akik — miután az első világháborúban majdnem tisztté léptek elő — az 1918-as vereség után nem akarták, de nem is tudták megkeresni azt, amire a megélhetéshez szükségük volt. Így gyökértelenül tengődtek, amíg érdemeket nem szereztek a német hadiiparnál.

Himmler alakította meg Hitler korábbi Védosztagából (Schutzstaffel) az SS-t, a halálfejes jelvénnyel ellátott fekete gyilkos bandát. Ezt a hivatásos gyilkost nevezte ki Hitler a hatalom megkaparintása után a bajor rendőrség vezetőjévé. Himmler méltónak bizonyult

az előléptetésre. Ő létesítette a koncentrációs táborokat, ahol a haladó németek százezreit kínozták halálra. Ő szervezte a bajorországi zsidópogromokat. 1934 június 30-án számos SA-legényt gyilkoltatott meg, mert Hitler szociális ígéreteinek valóraváltását követelték. Ilymódon a nehézipar urainál megszerezte magának a gestapófőnöki tisztséghez szükséges alkalmassági bizonyítványt. Ennek a hóhérnak az elvetemültségét azonban teljesen csak a háborúban ismerte meg borzadva a világ. Himmler szervezte Lengyelországban és a megszállt szovjet területeken a polgári lakosság és a hadifoglyok tömeges megsemmisítését. Ő hozta létre a megsemmisítő táborokat gázkamráikkal, halálautóikkal, bitófáikkal, máglyáikkal, tömegsírjaikkal, hamvasztókemencéikkel, amelyeknek sokmillió ártatlan férfi, nő és gyermek esett áldozatul. Csak természetes, hogy Hitler éppen ezt az embert nevezte ki belügyminiszterré is, amikor rendszere alapjaiban kezdett inogni.

Goebbels, Hitler propagandaminisztere is egyike volt azoknak, akiket semmire sem lehetett használni akkor, amikor Németországban még értéke volt a tényleges tudásnak. Goebbels csak akkor válhatott híressé, helyesebben hírhedtté, amikor a hadiipar urainak szükségük volt egy semmitől vissza nem riadó, fürge és könnyelmű, arcátlan hazudozóra. Egyúttal felkerült a plutokraták soraiba, minthogy Günther Quandt sokszoros felügyelőbizottsági tag, multimilliomos és hadianyagüzér volt feleségét vette el. Amikor Quandtot 1933-ban feketézések miatt letartóztatták, Goebbels segítségével 3 millió márka kaució ellenében szabadlábra került. Quandt ezért volt nejének, Goebbels propagandaminiszter feleségének további 1 milliót fizetett. Általában, az „alattomos törpe", ahogyan Goebbelst nácikörökben nevezték, jól értett az üzlethez. Emlékezetes az a propagandakampánya, melyet Barmat, rosszhírű berlini síber ellen

folytatott. Barmatot korrupció miatt letartóztatták, nemsokára azonban a Schwanenwerder szigeti kastélyban — amely éppen Barmat tulajdona volt — a még arcátlanabbul korrupt Goebbels terpeszkedett el.

A faji gyűlölet és a Szovjetunió elleni háborús politika propagandája terén Hitler szakembere *Rosenberg* volt, csődbejutott balti bárók foglalkozás- és állásnélküli utóda, az 1917-ben örökre eltörölt cárizmus régi figuráinak jellegzetes képviselője. Rosenberg barátai ott üldögéltek a müncheni sörözőkben és párizsi bárokban, s felidézték azokat a „gyönyörű időket", amikor verhették a parasztokat, kizsákmányolhatták a munkásokat, üldözhették a zsidókat, és az orosz nép verejtékéből élhettek. Minthogy az orosz forradalom Rosenberg úr számára is lehetetlenné tette ennek az élősdi életmódnak a folytatását, jobbnak látta, hogy Németországban hirdesse meg „mítoszát", munkásüldözéseket és zsidópogromokat szervezzen és a „bolsevizmus elleni keresztes-hadjáratot" propagálja. Amikor azután a német seregek betörtek a Szovjetországba, Rosenberg az elsők között látott hozzá, hogy saját különítménye révén tervszerűen kifossza a Szovjetunió múzeumait és képtárait, hogy a „keresztes-hadjáratot" saját szakállára folytatott nagyszabású vagyonszerző hadjárattal kösse össze.

Ley régebben az IG Farben-konszern munkára nem nagyon alkalmas kishivatalnoka volt. Többet ivott el, mint amennyit keresett. Az IG Farben-Industrie urai észrevették, hogy Ley „képességei" nem a nyugalmas irodai munkában, hanem a munkások becsapásának lényegesen zajosabb területén bontakozhatnak ki. Így hát 10 000 márkát adtak neki a *Westdeutscher Beobachter* megalapítására, amelynek az volt a rendeltetése, hogy elhitesse a kétségbeesett munkanélküliekkel, akik a konszernek urai miatt nyomorogtak, hogy az ellenség Londonban és New Yorkban van. Ley további „fel-

emelkedése" gyorsan ment. 1933-ban lefoglalta a Munkásbankot (Arbeiterbank), és „ideiglenes" előlegként 900 000 márkát folyósíttatott magának. Így kezdett Ley sikkasztásokon gazdagodni. A legnagyobb lopást azonban a háború finanszírozása érdekében követte el a munkásokkal szemben. Rátette kezét a szakszervezeti és biztosítási pénzekre, és ezeket a munkanélküli biztosítási járulékokkal együtt átjátszotta Hitler háborús pénztárába. A munkások ellopott pénzéből hadiüzemeket építettek és Ley nagyrészvényes lett. Hogy a régi plutokratákkal egyenrangú legyen, gyönyörű birtokot „ajándékoztatott" magának.

Ebbe a díszes társaságba tartozott *von Ribbentrop*, a tehetséges pezsgőügynök is, aki Hitler diplomáciai „szakembereként" mesterien értett ahhoz, hogy Hitler utasításainak végrehajtásával az egész világot Németország ellen hangolja.

A barnainges klikk tipikus alakjaihoz tartozott Hitler sajtófőnöke, *Otto Dietrich* is. Nagyvonalú szolgálatkészsége révén sikerült annyira felkapaszkodnia, hogy a Rheinisches Stahlwarensyndikat (Rajnai Acéláru Szindikátus) jogtanácsosává lett. Azután apósának megválasztásánál bizonyította be kitűnő üzleti érzékét: a nehézipar által pénzelt *Rheinisch-Westfälische Zeitung* tulajdonosának a lányát, Elisa Reismann-Cronét vette feleségül. Dietrich apósát erős kötelékek fűzték a Szénszindikátus elnökéhez, Kirdorfhoz. Ezeknek a nehézipar uraihoz fűződő jó kapcsolatoknak köszönhette Dietrich, hogy 1931 áprilisában Hitler sajtófőnökévé nevezték ki.

Hitler a német parasztságra egy bizonyos *Darré* nevű egyént szabadított, aki az argentinai Belgranóból származott. Apjától megtanulta, hogyan kell az argentin mezőgazdasági munkásokat szolgaságban tartani. E „parasztvezér" életútját különben ugyanaz a homály fedi, amelyből rajta kívül a hitleri rendszernek még szá-

mos vezető embere bukkant fel teljesen váratlanul. Amikor Darré élelmezésügyi politikájának csődje már Hitler háborús politikáját is megnehezítette, Hitlernek el kellett ejtenie ezt a „szakembert". Darré utóda alatt egyébként tovább rosszabbodott a német nép élelmezési helyzete.

Darré utóda a Batumból származó *Backe* orosz fehérgárdista volt. Az a tény, hogy Hitler először Darrét, az argentin földmunkások kizsákmányolóját, majd Backét, az orosz forradalom és az orosz parasztok ádáz ellenségét tette meg „parasztvezérnek", félreérthetetlenül jelzi a nemzetiszocializmus parasztellenességét.

Az „egykori uralkodóházak" több tagját is meg lehetett találni az új háborús párt, az NSDAP vezetői között.

Ágost Vilmos herceg a kivénhedt, rég kiszolgált céget, a Hohenzollerneket képviselte. *71 000 hektáros földbirtok* tulajdonosaként egyúttal azt a náci alapelvet is képviselte, hogy az egyéni haszon előbbrevaló a közhaszonnál. Ez a „vérbeli herceg" SA-brigádparancsnokká neveztette ki magát Himmlerrel.

A régi vilmosi udvari kamarillának egy másik képviselője, *von Sachsen-Coburg-Gotha herceg* is Hitler hívévé szegődött. A hercegnek 10 200 hektáros földbirtoka volt, és nyolc nagy részvénytársaság, többek között a Rheinmetall-Borsig-AG felügyelőbizottságában foglalt helyet. Tagja lett a hitleri „parlamentnek", SA-főcsoportvezetői rangra tett szert, és ezenkívül részvényese lett a Zentral-Bodenkreditanstalt AG-nak, amely a parasztok kiszipolyozására specializálta magát.

Rendkívül nagy tekintélynek örvendtek Hitler pártjában azok a zsoldosok, akik az első világháború után a Stinnesek és Thyssenek szolgálatában a reakciós szabadcsapatok tagjaiként harcoltak a német munkások ellen.

Münchenben székelt *von Epp lovag*, régi gyarmati

kalandor. Már 1933 előtt messzemenően bebizonyította, hogy számára a becsület és különösen a katonai becsület teljesen ismeretlen fogalom. Amikor tiszt volt Délnyugat-Afrikában, a herero-törzs lemészárlása révén vált hírhedtté; bűnlajstromát azután kiegészítette azzal, hogy a Bajor Tanácsköztársaság idején gyilkos terrort zúdított a müncheni munkásokra és 1920-ban, a Kapp-puccs alkalmával véres hadjáratot vezetett a ruhrvidéki munkások ellen.

Németország „megújítóinak" jellegzetes képviselője volt *Manfred von Killinger* is. Már 1918-ban a reakció zsoldoscsapataihoz tartozott, amelyek Berlinben leverték a dolgozó népet, mert le akart számolni a háború okozóival és haszonélvezőivel. Von Killinger tagja volt annak a gyilkos osztagnak, amely megölte Karl Liebknechtet. Később a „Consul" elnevezésű terrorszervezet egyik oszlopos tagjaként résztvett Erzberger meggyilkolásában. Hitler ezt az embert, aki ilyen képességekkel rendelkezett, különösképpen alkalmasnak találta a bukaresti német követ tisztére. Amikor a déli német hadseregcsoport összeomlott, és Románia a Szovjetunió segítségével felszabadította magát a hitleri uralom alól, von Killinger úr inkább öngyilkos lett, semhogy a népbíróság ítélje halálra 26 évi bűnözői pályafutásáért.

Kurt Daluege 1919-ben a Rossbach elnevezésű hírhedt ellenforradalmi szabadcsapathoz tartozott. E szabadcsapat gyilkosságai biztosítékot nyujtottak arra, hogy alkalmas a Gestapo vezetésére. Miután Heydrich gestapo-bandität Prágában agyonlőtték, Daluege Heydrich utódaként szörnyű terrorrendszert vezetett be, amelynek a cseh hazafiak ezrei estek áldozatul.

Hayler egész életében a plutokraták zsoldosa volt. Szabadcsapatok tagjaként az első világháború után Münchenben, a Ruhrvidéken és Sziléziában résztvett a német munkásság leverésében, tűzzel-vassal védelmezve

a Stinnesek és Kruppok, a Vöglerek és Röchlingek uralmát. 1923-ban is hű volt hozzájuk, és résztvett a Hitler-puccsban. A hitleri uralom idején SS-brigádvezető lett, majd a Birodalmi Kereskedelmi Csoport vezetője, s ebben a minőségben sorra záratta be a kis üzleteket. Végül a Birodalmi Gazdasági Minisztérium államtitkárává nevezték ki. A hitleri háború idején a Neue Wirtschaftseinsatz Ost GmbH vezetője volt, és résztvett a Szovjetunió megszállt területeinek kirablásában.

A barnainges bűnözők másik válfajához tartoztak azok az üzletemberek, akik a nemzetiszocialista párt tagsági könyvével szabadságlevelet nyertek nagyobbszabású pénzügyi „műveletek" és villámsíbolások gátlástalan és büntetlen lebonyolítására. Ezek az emberek mesébeillő gyorsasággal gazdagodtak meg. A német nép előtt azonban, amelynek rovására teletömték a zsebüket, a „mérnökök", „szakemberek" stb. szerény szerepét játszották. De csak kézbe kell venni az „Igazgatók és felügyelőbizottsági tagok címjegyzéke" című hivatalos kiadványt, hogy minden kétséget kizáróan megállapítsuk, honnan jöttek ezek a cápák.

Albert Pietzsch „mérnökről", ahogyan szerényen nevezte magát, kiderül ebből a címjegyzékből, hogy az Elektro-Chemische Werke AG, München igazgatósági tagja, a Bayrische Lloyd Schiffahrts AG (hajózási vállalat) felügyelőbizottságának helyettes elnöke, az Aktienbrauerei zum Löwenbräu, München (serfőzde), az Elektrizitäts AG, azelőtt Schuckert & Co., München és a Siemens-Schuckert Werke AG, Berlin felügyelőbizottságának tagja volt.

Pleiger újgazdag náci, a Göring-konszern vezérigazgatója, aki szerényen „szakembernek" nevezte magát, már régebben tagja volt a berlini Engelhardt-Brauerei (serfőzde) és a Bierbrauerei Gebr. Müser AG, Bochum-Langendreer (serfőzde) felügyelőbizottságának.

Wilhelm Kepplert, aki Hitler bizalmi embere volt gazdasági kérdésekben, a náci propaganda a feltűnés elkerülése végett egy „iparvállalat" vezetőjének nevezte. Az „Igazgatók és felügyelőbizottsági tagok címjegyzéke" azonban a következő állásokat sorolja fel a neve után: a Braunkohlen-Benzin AG felügyelőbizottságának elnöke, a Hamburg-Amerika-Linie, a Norddeutscher Lloyd (hajózási vállalatok), a Junkers Flugzeug- und Motorenwerke (repülőgépgyár), a Reichsbank és további öt részvénytársaság felügyelőbizottságának tagja.

Hans Weltzien a „pénzügyi tanácsos" szerény címe mögé rejtette azt, hogy a Berliner Handelsgesellschaft berlini nagybanknak ügyvezető igazgatója és kilencszeres felügyelőbizottsági tag volt.

Csupán néhány nevet soroltunk fel — és ezt tetszés szerint folytathatnánk —, hogy illusztráljuk Goebbels propagandáját, amely nagyhangon hirdette: „Helyet a munkásnak". Miközben Goebbels az utcán és a gyűléseken ezt a jelszót harsogta, az újgazdag nácimilliomosok szereztek helyet maguknak a felügyelőbizottságokban és az állam húsosfazekánál.

Bár a bankvilág és a nehézipar urai nagylelkűen zsíros állásokat adtak Hitler cinkostársainak, a döntő pozíciókat továbbra is saját kezükben tartották.

1940-ben — hét évvel a „megújhodás" után! — a 24 legnagyobb német részvénytársaság 384 igazgatósági és felügyelőbizottsági tagja közül 240 olyan volt, aki már Hitler uralma előtt is ott ült ugyanezeknek a társaságoknak az igazgatóságában és felügyelőbizottságában. A fennmaradó 144 poszt nagyrészét az igazgatóságok időközben lefolyt újraválasztásain töltötték be „újonnan" — régi nagyrészvényesekkel. Néhány példa megmutatja, hogyan festett ez a gyakorlatban:

A Deutsche Bank „megújhodott" felügyelőbizottságában helyett kapott néhány náci: a felügyelőbizottság

tagja lett Goebbelsné első férje, Günther Quandt úr, Friedrich Reinhart államtanácsos és mások. A tagok túlnyomó többsége azonban változatlanul a régi plutokraták közül került ki, élükön Karl Kimmichhel, Wolfgang Dieriggel, Klöcknerrel, von Sachsen-Coburg-Gotha herceggel, von Siemens-szel, Stahl vezérigazgatóval és másokkal.

Az AEG (villamossági tröszt) újraválasztott felügyelőbizottságában ugyancsak helyet kapott Günther Quandt és Friedrich Reinhart államtanácsos. A többi felügyelőbizottsági tag neve megmutatja azonban, hogy ki volt továbbra is, ugyanúgy mint azelőtt, az úr a házban: Büchner úr, Karl Kimmich a Deutsche Banktól, gróf Henckel von Donnersmarck szénkirály és nagybirtokos, a Haniel-család, Flick, a Mitteldeutscher Stahltrust ura, Zangen, a Mannesmann-konszern vezérigazgatója stb.

Nagyobb mértékben „újították meg" azoknak az üzemeknek a felügyelőbizottságát, amelyekben állami tőke részesedett. Az újgazdag náci bürokrácia kiszolgálói számára ezen a területen kínálkozott az a várvavárt lehetőség, hogy frissen szerzett állami hivatalocskájuk révén nagyobb „mellékkeresetre" is szert tegyenek.

A Märkische Elektrizitätswerke AG felügyelőbizottságában, amely főleg Berlint látta el árammal, Hitler tizenegy hűséges csatlósa látta el feladatát — a szelvényvágást: három polgármester, öt kerületi főnök, két tartományfőnök és egy tartományi kormányelnök.

A Vereinigte Elektrizitätswerke Rheinland-Westfalen felügyelőbizottságában régi hadimilliomosok és új náci plutokraták vettek részt teljes egyetértésben. Karl Kimmich (Deutsche Bank) és Eugen Bandel (Commerzbank) mellett ott ült Pleiger, a Göring-konszern vezérigazgatója, valamint hat náci polgármester és négy kerületi főnök.

Hitler már 1933 előtt kijelentette, hogy „új uralkodó

réteget" fognak teremteni. Nos, ez megtörtént. Ez az „új uralkodó réteg" a hatalom igazi birtokosainak, a régi konszern- és bankvezéreknek megbízásából és velük szövetkezve szívta a német nép vérét, és látott hozzá céljának megvalósításához: a világ összes népeinek kirablásához.

HOGYAN „SZÁMOLTA FEL" HITLER A MUNKANÉLKÜLISÉGET

A nácipártnak a „munkanélküliség felszámolásáról" szóló reklámsláger segítségével sikerült a munkások egy részét is félrevezetnie. „Soha többé nem lesz válság" — kiáltozták egymást túlharsogva Goebbels és Ley a gyűléseken.

1945-ben, 12 évvel később, a német nép láthatta Hitler jelszavának, a „munkaalkalmak teremtésének" az eredményeit: hatmillió munkanélküli helyett — hatmilliónál jóval több halott és nyomorék!

Nem egy fiatal német munkás sokáig nem ismerte fel, hogyan függ össze az, hogy Hitler 1933-ban „munkaalkalmat teremtett", az 1939-ben kitört háborúval. De mindenki megértheti ezt, ha megvizsgálja, hogyan „számolta fel" Hitler a munkanélküliséget.

Nem Hitler szüntette meg a válságot!

Senki sem vitathatja, hogy 1933 január 30-án, *amikor Hitler átvette a hatalmat, a nagy gazdasági világválság már túljutott a mélyponton.*

A válság folyamán annyira kiürültek az áruraktárak, és olyan sürgősen kellett kiegészíteni a gépállományt, hogy már 1932 nyárutójától kezdve megint többet

kellett volna termelni a folyó szükségletek kielégítésére. *A válság már Hitler hatalomrajutása előtt lassan enyhülni kezdett.*

Ez nemcsak Németországban volt így, hanem a többi kapitalista országban is. Ha az 1929-es termelést 100-nak vesszük, 1937 végén a termelés indexe Németországban 117,2 volt, Nagybritanniában pedig 124. Éppen a Németország és Anglia termelésének emelkedése közötti összehasonlítás bizonyítja, hogy a gazdasági válság leküzdése nem Hitler érdeme, Hitler nélkül gyorsabban javult volna a helyzet.

Különben Goebbels találta ki azt, hogy Hitler nyomban 1933 után felszámolta a munkanélküliséget. A hivatalos statisztika szerint az üzemek a következő mértékben alkalmaztak nyilvántartott munkanélkülieket:

1933	1934	1935
1,25 millió	1.57 millió	0,57 millió

1935/1936-ig tehát a munkanélkülieknek csak valamivel több mint a fele jutott be az üzemekbe. Ugyanakkor azt is figyelembe kell venni, hogy a munkanélküliek számát kezdetben csökkentette a nők nagyarányú elbocsátása, majd az ifjúsági munkaszolgálat bevezetése és végül 700 000 fiatal besorozása a hadseregbe.

A termelést a háború szolgálatába állítják

Mit termeltek az újonnan alkalmazott munkanélküliek? Talán közszükségleti cikkeket? Nem, hadfelszerelési anyagokat gyártottak! A közszükségleti cikkek termelési indexe a következő képet mutatja:

1929	1936	1937	1938
100	98,7	104,6	110

E számok összehasonlításánál figyelembe kell venni, hogy először is Németország lakossága ugyanebben az időben 3,7 millióval szaporodott, másodszor pedig, hogy az 1938-as indexszámban a Hitler által Németországhoz csatolt Ausztria adatai is bennefoglaltatnak. Egy főre átszámítva tehát a közszükségleti cikkek termelése 1938-ban (egy évvel a háború kezdete előtt!) alacsonyabb volt, mint 1929-ben, a konjunktúra utolsó évében.

Az egész ipari termelés ellenben, amely túlnyomóan a háború előkészítését szolgálta, a következőképpen emelkedett:

1929	1936	1937	1938
100	106,3	117,2	130,8

Ezek az adatok, amelyek a „Német Birodalom Statisztikai Évkönyvéből" („Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich") származnak, azt bizonyítják, hogy a Hitler-féle úgynevezett „munkaalkalom-teremtés" kezdettől fogva a háborús fegyverkezés szolgálatában állott.

A Hitler-féle munkaalkalom-teremtés egyúttal arra is jó volt, hogy bevezessék a kényszermunkát és csökkentsék a munkabért. A következő fejezetben ezt részletesebben be fogjuk mutatni. Itt csak annyit, hogy a nagyvállalkozóknak bombaüzletet jelentett az, hogy Hitler „munkaalkalmat teremtett". A munkanélküliektől megvonták a segélyt, s így kényszerítették őket arra, hogy a tarifában megszabottnál alacsonyabb bérért vállaljanak munkát. Stratégiai autóutak, erődítmények és pótanyaggyárak építésére rendelték őket, továbbá azokra az építkezésekre, amelyekre azért került sor, mert sok gyárat áttelepítettek az ország belsejébe. A munkafeltételek tehát rosszabbodtak, ugyanakkor azonban a nagyvállalkozókat különleges

kedvezményekhez juttatták; ha új munkaerőt alkalmaztak: adóengedményben és különleges szubvenciókban részesítették őket.

Hazugság volt tehát a náci propagandának az az állítása, hogy „a német gazdaság a népet szolgálja". Nem, a német gazdaság kizárólag a nehézipar háborúra áhítozó urait szolgálta. Az ő céljuk érdekében, idegen országok meghódításáért indították meg és lendítették fel állami pénzből a fegyverkezést. A *Völkischer Beobachter* diadalmasan írta:

„Az állam nagyvállalkozó gyanánt lépett fel a belső piacon!"

Leszorítják a dolgozó nép életszínvonalát

A hadigazdaságot azonban csak a dolgozó nép életszínvonalának süllyesztése árán lehetett fellendíteni. Ezért korlátozták az élelmiszerbehozatalt is a stratégiai nyersanyagok behozatala javára. Néhány példa:

1929-ben 136 000 tonna vajat importáltak, de 1936-ban már csak 75 000 tonnát. A vajbehozatalra fordított évi kiadások így alakultak (millió márkában):

1929	1931	1932	1934
461,4	819,8	106,6	73,6

A teljes élelmiszerbehozatal a következő mértékben csökkent (millió tonnában):

1932	1934	1935
4,4	3,2	2,9

A lakosság 1935-ben már csak 7,47 milliárd darab tojást fogyasztott, holott a válság legsúlyosabb évében,

1932-ben 8,71 milliárd darabra rúgott a fogyasztás. A tojásbehozatal így alakult (tonnában):

1932	1933	1934
148 000	89 000	65 000

Így csökkentették módszeresen valamennyi élelmiszer fogyasztását. A margarintermelés például, amely 1932-ben még 525 000 tonna volt, 1934-ig 390 000 tonnára süllyedt. A havi állatvágási kontingenst 1936 februárjában úgy szabályozták, hogy az előző év havi szarvasmarhavágásának és forgalmának legfeljebb 60 százalékát érhette el. Még a kenyérlisztbe is kukoricát, burgonyát stb. kevertek. Ez azonban óriási elégedetlenséget keltett, s így Göring kénytelen volt 1938-ban a nürnbergi náci pártkongresszuson megígérni, hogy megint sütnek majd fehér zsemlét. De ezeket a zsemléket természetesen senki sem látta.

Ezzel szemben a hadiiparhoz szükséges nyersanyagok behozatala már a hitleri uralom első éveiben, 1932-től 1936-ig havi 115 millió márkáról 155 millióra emelkedett.

Az „önellátás"

A számok egyértelműen azt bizonyítják, hogy Hitler hatalomrajutása után azonnal élelmiszerhiányt idéztek elő. Bár az üzemekben több munkás dolgozott, a háborús előkészületek érdekében mégis korlátozták az élelmiszerfogyasztást. Az a jelszó, amellyel ezt a tömegek előtt el akarták ködösíteni, így hangzott: „önellátó gazdaságot". Ez a jelszó azonban a következő folyamatot leplezte:

A nyersanyagokat fokozott mértékben használták fel hadianyaggyártásra és egyre kevésbbé gépek és kivitelre szánt minőségi cikkek előállítására. Így a hadiüzemek ki sem látszottak a munkából, és a tárházak, katonai raktárak tömve voltak hadianyaggal. A gyárak

azonban szűkölködtek a közszükségleti cikkek előállításához szükséges nyersanyagokban, és a piacon hiányoztak a közszükségleti cikkek. Hitler a munkások vásárlóképességét bérrögzítéssel idomította hozzá ehhez a hiánygazdálkodáshoz.

A német dolgozók évtizedek óta először még a pénzükért sem vásárolhatták meg azt, amit akartak. Nem csoda! Ennek a „göringi tervgazdaságnak" a lényege éppen az volt, hogy a munkások többet dolgozzanak és kevesebbet fogyasszanak. Amikor végül az egyre roszszabbodó élelmiszerellátás miatt a német nép egyre elégedetlenebb lett, Goebbels arcátlanul kijelentette:

„Jó, hát most beismerjük, hogy 1933 óta a végsőkig fegyverkeztünk. Igen, beismerjük: azért kell szorosabbra húznunk a nadrágszíjat, mert csak fegyverkezésünk számára hozunk be nyersanyagot, a fegyverkezés pedig fontosabb, mint az evés."

(1936 május 7-én a Sportpalastban mondott beszédből.)

Goebbels szavaival a nácipárt kertelés nélkül megerősítette, hogy a fogyasztás korlátozásának, a dolgozó néptömegek nyomorának oka: a hadigazdaság.

A béke Hitler számára veszélyt jelentett

Mi történjék a felhalmozott nagymennyiségű hadianyaggal? A válasz nyilvánvaló. Fel kellett őket használni rendeltetésük szerint — vagy elkerülhetetlenül egy újabb, még sokkal súlyosabb gazdasági válság tört volna ki! *Így vált veszedelemmé Hitlerék számára a béke fennmaradása.*

Ez különösen jól világít rá arra, hogy milyen gonosz játékot űzött Hitler a német néppel. „Négy évet adjatok nekem!" — esküdözött egykor. Sok embert megtévesztett ez a siránkozó csalás. „Megadták a lehető-

séget" Hitlernek. És ő a legnagyobb mértékben ki is használta ezt a lehetőséget, de nem arra, hogy a nép szükségleteinek kielégítését szolgáló munkával felszámolja a munkanélküliséget, hanem arra, hogy kiszélesítse a háborút szolgáló termelést és azután magát a háborút is kirobbantsa.

Ráadásul a Hitler-klikk még ki is gúnyolta a német népet. Mert nem lehet másképpen nevezni azt, amit például a *Völkischer Beobachter* gazdasági szerkesztője, Nonnenbruch merészelt mondani a német olvasóknak „A gazdaság dinamikája" című könyvében:

„A gazdaság a termelésből él, s a termelés szükségessége mögött a javak felhasználása háttérbe szorul, éspedig olyan mértékben, hogy a termelt javakat akár a levegőbe is röpíthetnék. Igaz, hogy a nép számára ez a termelés nem jelenti életereje növekedését, de legalább munkához jut."

Ley pedig Krupp ágyúit és a nyugati erődítményeket magasztalva olyan „javaknak" nevezte ezeket, amelyeket „a nép számára" teremtettek.

De még a gúnynál sem álltak meg a náci vezetők. Éppen ők, akik a hiányt előidézték és az élelmiszerellátást korlátozták, most arra használták ki a dolgozó tömegek ínségét, hogy elhitessék velük: hódító háborút kell folytatniuk más népek ellen, hogy biztosítsák a „nagyobb életteret". Nélkülözésekkel és demagógiával készítették elő a német népet a 300 plutokrata — megbízóik — céljai érdekében elkövetendő öngyilkosságra.

A „munkaalkalmak teremtésének" eredménye

A náci uralom végefelé még a vállalkozók köreiből is sokan megerősítették, hogy a hitleri „munkaalkalmak teremtése" csakis a háború céljait szolgálta.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* 1944 június 18-i számának „Korszakunk problémája" című cikkében a következőket olvashatjuk:

„Nem kétséges, hogy a *háború* ... újra és újra *mentő intézménynek* bizonyul, amelyet valósággal automatikusan minden 20—30 évben be kell kapcsolni, hogy a túltermelést hatalmas állami fogyasztással csapolják le ... Mi a probléma sarkpontja? A termelők (ebben az összefüggésben a finanszírozó pénzemberek, mint érdekeltek, ugyanehhez a fronthoz tartoznak) jelentik a gazdasági hatalmat, a kormányokra nekik van döntő gazdaságpolitikai befolyásuk ... *Minden olyan kísérletnek, hogy a túltermelést ne a termelés korlátozásával, hanem a fogyasztás nagyvonalúan megtervezett emelkedésével küszöböljék ki — csődöt kellett mondania*, mert a gazdaságon nem a fogyasztónak módszerré és hatalommá szervezett gondolkodásmódja uralkodott, hanem mindig a termelői gondolkodásmód kuruzsolta a túltermelést."

E cikk szerzője, Josef Winschuh úr a Dinta Intézetből jött, amelynek az volt a feladata, hogy kidolgozza a munkások kizsákmányolásának „legjobb módszereit". Senki sem kételkedhet abban, hogy Winschuh úr kapitalista módon gondolkodott. És mégis, a német nagyipar urainak ez a szószólója is kénytelen megerősíteni, hogy a német monopoltőke — Winschuh „termelőknek" nevezi a monopoltőkéseket — azért tért át a fasiszta diktatúra uralmi formájára és a háborúra, mert nem tudta megoldani a német gazdaság ellentmondásait.

Hatmillió munkanélküli helyett — hatmillió halott, ez a fasiszta klikk teremtette „munkaalkalmak" mérlege.

Alig van ma olyan német munkás, akit mélységesen fel ne háborítana az a hallatlan csalás, amelyet Hitler és a DAF* a német munkások ellen elkövetett. De vannak még, akik úgy vélik, hogy a munkások rabszolgasorba döntését szolgáló egyik-másik „nemzetiszocialista" intézkedést „a háború tette szükségessé". Ez súlyos tévedés. A munkások rabszolgasorba süllyesztése nem 1939-ben kezdődött, hanem már 1933-ban. S ez nem véletlen, hanem törvényszerű folyamat volt, hiszen a belföldi munkásság leigázása szolgált alapul a külső imperialista hódításhoz.

Nem véletlen, hogy a náci vezetők már 1933-tól ismételten arról beszéltek, hogy az üzemben „katonai közösség" van, s hogy *a vállalkozó és a munkás viszonyát ahhoz a viszonyhoz hasonlították, amely a hadseregben a tiszt és a közkatona között áll fenn.* Annakidején, az első „Heil Hitler" — kiáltások lármájában sok munkás nem vette észre ezt az új hangot vagy pedig mosolygott rajta. Ma már mindenki tudja, hogy a fasiszta rendszerben az üzemet porosz kaszárnyává változtatták.

---

* DAF — Deutsche Arbeitsfront (Német Munkafront). Fasiszta szervezet, amelybe a munkásokat belekényszerítették.

A vállalkozókat „az üzemek vezéreivé" nevezik ki

A „nemzeti munka rendezéséről szóló törvényben" (1934 január 20) leszögezték a munkás helyét a gazdaságban és az államban.

E hitleri törvény első cikkelye kimondja:

„Az üzemben a vállalkozók mint az üzem vezérei, a tisztviselők és munkások mint személyzet az üzem munkájának előmozdítására, a nép és az állam közös javára dolgoznak."

A második cikkely kimondja:

„Az üzem vezére dönt valamennyi üzemi kérdésben a személyzettel szemben . . ."

Ezzel a Hitler-kormány törvénybe iktatta a munkásság teljes jogfosztottságát. A Szénszindikátus, az Acéltröszt, az IG Farben-konszern, az AEG és a hadiipari tőke többi fellegvárának urai elérték több mint félévszázados harcuk célját: korlátlanul ők lettek „az urak a házban", ők döntöttek az üzemben mindenről. A munkásoknak csak ahhoz volt joguk, hogy robotoljanak és engedelmeskedjenek. Miközben Hitler visszaállította úr és szolga középkori viszonyát, Ley úr szép szavakkal, „a munka becsületének helyreállításáról" meg „a nép és az állam közös javára" végzett munkáról szóló frázisokkal hálózta be a német munkásokat. *Hogyan lehetett volna szó „a nép és az állam közös javáról", amikor a nagy konszernek plutokrata vezetői vezényelték az egész német gazdaságot, és ők döntöttek az államvezetés kérdéseiben?*

A munkásokat megfosztják jogaiktól

Hasonlítsuk össze azokat a jogokat, amelyeket a munkások ötvenéves harc után 1918-ban kivívtak, azzal

a jogfosztottsággal, amelybe 1933 után Hitler törvényei taszították a munkásokat.

Jogok 1918 után	*Jogfosztottság Hitler idején*
„A munkások és alkalmazottak illetékesek rá, hogy a vállalkozókkal közösen, az *egyenjogúság alapján* működjenek közre a bér- és munkafeltételek rendezésében, valamint a gazdaság termelőerői fejlesztésével összefüggő minden kérdésben”*.	„Az üzem *vezére* dönt valamennyi üzemi kérdésben a *személyzettel* szemben”**.
„A munkások és alkalmazottak, szociális és gazdasági érdekeik figyelembevétele érdekében törvényes képviselethez jutnak az üzemi munkástanácsokban, valamint a gazdasági területek szerint felosztott kerületi munkástanácsokban és a birodalmi munkástanácsban”*.	Az üzemi tanácsok helyébe a vállalkozók bizalmi tanácsai (Vertrauensräte) lépnek... Az üzem *vezére tanácsadóként* bizalmiakat vesz maga mellé a személyzet sorából. Az üzem vezérével együtt és *az ő vezetése alatt* ők alkotják az üzem bizalmi tanácsát”***.

Félreértés ne essék: sohasem tekintettük mintaszerűnek a weimari köztársaság szociális intézkedéseit, ellenkezőleg, elégtelennek tartottuk őket. De olyan demokratikus szükség-rendszabályokat láttunk bennük, amelyeket a nép harci akarata révén a béke és a jólét államában megvalósuló igazi demokratikus renddé lehetett

---

*. Weimari Alkotmány. 165. cikkely.
** „A nemzeti munka rendezéséről szóló törvény.” 2. cikkely.
*** „A nemzeti munka rendezéséről szóló törvény.” 5. cikkely. 1. bek.

volna fejleszteni. De éppen ettől féltek a hadiipari tőkés urak. Hiszen a háború előkészítéséhez jogfosztott munkásságra volt szükségük, olyan munkásságra, amelyet megfosztottak legerősebb fegyverétől: önálló szervezetétől. *Az úgynevezett „nemzeti munka rendezéséről" szóló hitleri törvény volt az a döntő csapás, amely szétzúzta a munkásság szervezetét, és teljes rabszolgaságba taszította a munkásosztályt.*

A DAF 1938-as májusi felhívásában nyiltan megerősíti ezt. A „ház urának" zsandárai örömmel hirdették:

„Az üzem vezérei újra az úr jogait élvezik, jól keresnek, és mégsem kell a munkabéreket emelniük."

A munkásság sorainak tervszerű megbontása

A munkásérdekek közös képviseletének évtizedes harcok eredményeképpen kivívott jogát tehát szétzúzta „a nemzeti munka rendezéséről szóló törvény". A háborús gyujtogatók most hozzáláttak a munkásság sorainak megbontásához.

Annak megakadályozására, hogy egy-egy iparág vagy akár csak néhány üzem munkásai is együttesen képviseljék jogos követeléseiket, az úgynevezett „munkabizalmiak" egyre több üzemet vontak ki a tarifák alól: általánossá vált az üzemenkénti és az egyéni bérrendezés.

A *Deutsche Bergwerkszeitung*, a hadiipari nagytőkések lapja 1936 május 6-án lelkendezve jelentette ki ezzel kapcsolatban: a nemzetiszocialista gazdaságpolitika célul tüzte ki, hogy megteremtse a feltételeket ahhoz, hogy a munkások egyénileg kössenek szerződést a vállalkozókkal. A lap szószerint a következőket írta:

„Területileg a súlypont a birodalmi és kerületi

tarifákról áttevődött a helyi és cégenkénti szerződésekre."

Mindezen felül ezeket a tarifákat megfosztották leglényegesebb tartalmuktól. A munkaidő meghatározását ugyanis rábízták a vállalkozóra, aki így most már egyenes rendelkezés útján vagy túlórák formájában önkényesen meghosszabbíthatta a munkaidőt, és az üzem rendjét saját érdekeinek megfelelően megváltoztathatta.

A hitleri kormány akkor is csak teljes következetességgel járt el, amikor megtiltotta a munkásnak a munkahely megváltoztatását, s egyidejűleg felhatalmazta a vállalkozót arra, hogy büntesse a munkást, és bármelyik, még óly távoli üzembe kényszerítse.

„A nemzeti munka rendezéséről szóló törvény" alapján kezdődött meg az úgynevezett „munkacsata". Ez a furcsa „csata" nem a munkahelyek újbóli elfoglalásáért folyt — ahogyan azt egyesek gondolták. A vállalkozók már régen felvehettek volna munkásokat, ha akartak volna, mert jelentős áruszükséglet volt. *A konszernvezérek számára azonban az volt a fontos, hogy az új munkásfelvételeknél kihasználják a munkanélküliek nyomorát arra, hogy áttörjék a tarifán alapuló szerződéseket, megfosszák a munkásokat a közös érdekképviselet jogától, önkényesen súlyosbítsák a munkafeltételeket.* Mindebben segítségükre voltak Ley és társai.

A munkanélkülieknek ezt mondták: „Ha újra be akartok kerülni az üzembe, le kell mondanotok a tarifa szerinti követeléseitek egy részéről".

Az üzemekben foglalkoztatott munkásoknak pedig, akiknek munkafeltételei rosszabbak lettek, azt mondták, hogy ez lehetővé teszi a munkanélküliek munkábaállítását.

Így helyezték fokozatosan hatályon kívül a tarifákban foglalt rendelkezéseket. A konszernek urai elérték,

hogy az üzemi munkások egyre több bérkategóriába tartozzanak, és mindjobban közeledtek céljukhoz: ahhoz, hogy a tarifákban meghatározott alapbéreket figyelmen kívül hagyva „az üzem vezére", azaz a vállalkozó szabhassa meg önkényesen a béreket.

A reálbér csökkentése

A DAF jelentése szerint a hetibérek átlaga 1932 utolsó évnegyedétől 1935 második évnegyedéig 22,26 márkáról 23,81 márkára, tehát 6,9 százalékkal emelkedett. Maga a DAF is elismeri azonban, hogy ezen idő alatt emelkedtek a ruházati cikkek árai, és „az élelmiszerárakat 13 százalékkal emelték". A DAF adatai szerint tehát a munkás 1935-ben kevesebbet vásárolhatott a béréért, mint 1932-ben, a gazdasági válság idején. Ezenkívül, 1932-ben 6,8 órai munkával kereste meg a bérét, 1935-ben viszont 7,4 órát dolgozott, s ezenfelül még túlórázott is.

A. G. Berndt „Gebt mir 4 Jahre Zeit" (Négy évet adjatok nekem) című 1937-ben megjelent könyvének kozmetikázott bérstatisztikája szerint a foglalkoztatott munkások és alkalmazottak száma 1933-tól 1937-ig 45 százalékkal emelkedett, a béralap azonban csak 32 százalékkal. Amikor a munkások jogos bérkövetelésekkel álltak elő, ezzel kecsegtették őket:

> „Ha majd a munkanélküliség megszűnt, az egész vonalon jelentős béremelésre kerül sor."
>
> (Völkischer Beobachter. 1936 június 17.)

Amikor pedig megszűnt a munkanélküliség, így érveltek: fokozzák a munkások teljesítményüket, akkor majd bérük is emelkedni fog. A teljesítmény pedig jelentősen emelkedett. A Deutsche Bank „Gazdasági közlemények" című kiadványa elismeréssel közölte:

„A nemzetgazdaság szempontjából rendkívül nagyjelentőségű eredmény az, hogy a német szénbányászatnak sikerült a teljesítményeknek azt a rendkívüli fokozását elérnie, ami a műszakonként és fejenként kibányászott mennyiség növekedésében kifejezésre jut."

A bányák urainak örömmámora sajnos nem volt alaptalan. Vizsgáljuk meg, hogyan alakult fejenként és műszakonként a ruhrvidéki bányák összes dolgozói termelésének évi átlaga:

	kg	mutatószám
1913. évi átlag	943	100
1930. « «	1 353	143
1934. « «	1 675	178
1936. « «	1 710	181

Hasonló volt a helyzet a felsősziléziai kőszénbányákban. Az ottani termelési feltételek megvizsgálása alapján az *Ostdeutsche Morgenpost* 1937 október 19-i száma azt a sok mindenre világot derítő megállapítást tette, hogy a munkáslétszám 9,6 százalékos emelése mellett 37,6 százalékkal növekedett a termelés. A termelés tehát 3,9-szer annyival emelkedett, mint a foglalkoztatott munkaerő.

„Aki jelentős teljesítményt ér el, az követeléseket is támaszthat" jelentette ki nagyhangon Ley. De amikor a munkások a nagyobb teljesítményért nagyobb bért követeltek, Göring elrendelte a bérek rögzítését. Ley pedig a tetejébe még ki is gúnyolta a munkásokat — közölte, hogy „tudományos intézetet" létesített „az igazságos bérek" megállapítására. Ennek a politikának az eredményeiről maga a DAF is megállapította, hogy

„a vállalkozók jövedelme a becslések szerint 15, sőt

lehet, hogy 20 százalékkal emelkedett. A munkásság magasabb jövedelméből nem az egyes munkásnak van haszna, hanem ez az emelkedés a foglalkoztatottak nagyobb számára vezethető vissza . . . Ebből tehát az következik, hogy a munkacsatában a vállalkozó nagyobb részt tudott biztosítani magának a társadalmi össztermékből, mint a munkás."

(Frankfurter Zeitung. 1935 április 10.)

A náci vezetők pedig a dolgozó nép nyomorát, amit ők maguk idéztek elő, háborús propagandára használták ki: Ha több bért akartok, ha jobban akartok élni — mondták a munkásoknak —, akkor harcoljatok idegen területek meghódításáért, idegen országok kizsákmányolásáért!

Hitler „német munkarendszere"

A német munkásság rabszolgasorba süllyesztésének egyik különleges módszere a fasiszta „teljesítménybér" bevezetésével lépett életbe.

Ez a „német munkarendszer", ahogy Ley nevezte, abban állt, hogy az azelőtti, bértarifákon alapuló szerződés helyett, amely a munkás védelmét szolgálta, előírták a munkásnak azt a legkisebb teljesítményt, amelyet meghatározott idő alatt el kellett végeznie. „Munkaügyi kérdéseket tanulmányozó birodalmi bizottságot" (Reichsausschuss für Arbeitsstudien — Refa) létesítettek. Vezetője Kurt Hegner, a hadiipari tőke egyik képviselője, az AEG-konszernhez tartozó Löwe AG igazgatója volt. Ez a birodalmi bizottság modern felszerelésű üzemekben, átlagon felül termelő munkások teljesítményéről végeztetett időméréseket. Az ezeken az időméréseken alapuló normák azután a többi üzemek számára is kötelező érvényűek voltak. A kizsákmányo-

lásnak ez a fasiszta módszere nemcsak azt jelentette, hogy a munkásnak ugyanazért a bérért ezentúl többet kellett dolgoznia, hanem azt is, hogy még csak nem is tudta, milyen bért kap. Ehhez járult még az is, hogy a vállalkozó önkényesen sorolta be a munkásokat a teljesítmény szerinti különböző kategóriákba, továbbá az, hogy a bért a munkacsoport teljesítménye alapján számították ki, és végül az, hogy ha a nyersanyag rossz minősége következtében a munka selejtes volt, levontak a munkás béréből. Ezek az új rendelkezések már magukban véve is olyan kizsákmányolási módszerré tették a „teljesítménybért", amely valamennyi addigi kapitalista kizsákmányolási módszert felülmúlta.

A hadiipar plutokratái azonban még ezzel sem elégedtek meg. Leyt és társait utasították, közöljék ünnepélyesen a munkásokkal, hogy ha magasabb teljesítményt érnek el, bérük is ennek megfelelően fog emelkedni. Amikor azonban a munkások még többet robotoltak, csökkentették az akkordbéreket, s így arra kényszerítették a munkásokat, hogy egészségi állapotukra való tekintet nélkül még többet termeljenek. Nonnenbruch a *Völkischer Beobachter*-ben „jelentős társadalmi forradalomnak" nevezte ezt. A *Deutsche Allgemeine Zeitung* 1942 november 29-i száma pedig a következőket írta erről:

> „Bátran és teljes nyiltsággal meg kell mondani, hogy a kiindulópont *nem valamiféle szociális meggondolás* volt, hanem az egész a nagyobb teljesítmény követelményéből ered."

Ez csak megerősíti, hogy Hitler azt a jólismert törvényt alkalmazta, amelynek értelmében „minél többet dolgozik a munkás, annal kevesebb bért kap".

A hadiipar plutokratái többé-kevésbbé egységes irányítást alakítottak ki, hogy lehetőleg maradéktalanul hajthassák végre a munkások rabszolgasorba süllyesztését.

A legbefolyásosabb hatóság a „Reichsgruppe Industrie" (Birodalmi Ipari Csoport) volt, amelynek élén Zangen állt, a Mannesmann-konszern vezérigazgatója. Ez a szerv adott utasításokat a DAF-nak, a DAF pedig továbbította Zangen utasításait a maga szakmai hivatalainak. A legfontosabb — a vas- és acélipari — hivatal vezetője, Jaezosch a *Völkischer Beobachter* 1943 július 19-i számában a következő szavakkal ismerte el a hadiipar plutokratáival való közösségét:

„A DAF vas- és fémipari szakmai hivatala és a birodalmi ipari csoport vas- és fémipari tagozata között kitűnő az együttműködés."

Csaknem ugyanilyen befolyásos volt a „Reichsvereinigung Kohle" (Birodalmi Szénipari Egyesülés), amelynek élén Paul Pleiger nehézipari vezér és „államtanácsos", a Hermann Göring-Művek vezérigazgatója, a fegyverkezési tanács tagja állt. Pleiger közvetlen utasításokat adott Hubert Siebertnek, a DAF bányaügyi szakmai hivatala vezetőjének. Ezenkívül a birodalmi szénipari egyesülésnek megvolt a maga „teljesítmények emelésére létesített birodalmi bizottsága", amelyben Pleiger és Siebert megintcsak együttműködtek. A „teljesítmények emelésére létesített birodalmi bizottság" utasításokat adott az úgynevezett „teljesítmények emelésére létesített munkaközösségeknek", amelyeket minden bányában megalakítottak. Az egyes „munkaközösségek" vezetője mindenkor az „üzem-

vezető" volt, tagjai között pedig ott volt a DAF üzemi elnöke, továbbá bányamesterek és mások.

Így folytatták felülről a hadiipari plutokrata urak a DAF bürokratái segítségével minden módon az osztályharcot a munkások ellen. „Igazi népközösségnek" és „német szocializálásnak" nevezték el a dolgozó népnek ezt a leírhatatlan kizsákmányolását és rabszolgasorba süllyesztését. Kétségtelen, hogy a náci-propaganda csalárd mesterkedéseivel nemcsak a maga harci szekerébe akarta befogni a munkásokat, hanem egyúttal azt is meg akarta akadályozni, hogy felismerjék a szocializmushoz vezető igazi utat. És meg kell állapítani, hogy ez egy ideig jelentékeny mértékben sikerült is neki.

„*Lelki szocializmus*"

Nemcsak egyszerűen ártalmatlanná akarták tenni a német munkásoknak azt a követelését, hogy megfosszák hatalmuktól a hadiipari konszernek és a bankok urait, hanem egyenesen fel akarták használni ezt a követelést ugyanennek a plutokráciának a javára és a munkások fokozott leigázására. Ehhez kellett a hadiipar urainak a nemzeti-„szocializmusról" szóló szociális demagógia.

A munkások félrevezetésének eddigi módszereit már lejáratták, és fennállt az a veszély, hogy ezek visszafelé sülnek el. A weimari köztársaság idején jelentékeny eredménnyel terjesztették a szociáldemokraták azokat a meséket, amelyek a „gazdasági demokráciáról" szóltak, meg arról, hogy a „szervezett finánctőke" uralma alatt meg lehet akadályozni a válságokat; de ezekre a mesékre a rideg valóság végül rácáfolt. Ezzel azonban növekedett annak a veszélye, hogy a munkások szép szavak helyett életbevágó fontosságú jogaik tiszteletbentartását fogják követelni és — érvényt is szereznek ezeknek a jogoknak.

Itt jött a Deutsche Bank, az Acéltröszt és az IG Farben-konszern urainak segítségére a nemzeti-„szocializmus" „társadalomelmélete". Hitlerben olyan em-

berre akadtak, akiben megvolt az a képesség, hogy elhitesse a német néppel: a gazdaságban és az államban most a népé a döntő szó.

Ezt a hazugságot éppen az könnyítette meg Hitler számára, hogy a bankok és az ipar egyre inkább monopolizálódtak, és a hatalom mindinkább néhány tucatnyi plutokrata kezében koncentrálódott. Azelőtt minden munkás személyesen ismerte az üzem tulajdonosát. Most egy olyan óriáskonszernhez tartozó gyárban dolgozott, amelynek tulajdonosait (azaz a részvénypakettek tulajdonosait) még névről sem ismerte. A gazdaság igazi urai a háttérben maradtak, a nép nem láthatta őket. Ez tette lehetővé Hitler számára, hogy elhitesse a néppel: „az állam irányítja a gazdaságot", méghozzá „a nép javára".

Mindenesetre nyilvánvaló maradt azonban — és ezt Hitler sem tagadhatta le —, hogy azok a termékek, amelyeket a nép a maga keze munkájával állított elő, nem kerültek a nép tulajdonába, hanem éppen ellenkezőleg, a konszernek vezérei, a gyárak és a gépek tulajdonosai sajátították ki a nép alkotómunkájának termékeit. Azt a tényt azonban, hogy a plutokrácia kizsákmányolja a népet, Hitler a nyereségek korlátozásáról szóló otromba hazugsággal ködösítette el, és azzal az első világháború idejéből is ismert együgyű szólammal, hogy „egyébként Krupp sem fogyaszt több sót, mint bármelyik munkás". És ebből azt a következtetést kellett volna a német munkásnak levonnia, hogy „ezekszerint" azok az áldozatok, amelyeket Hitler a fegyverkezés, a háború előkészítése és a háború érdekében csikart ki belőle, szintén nem kizárólag a plutokrácia javát szolgálják.

Egymás között azonban sokkal nyiltabban beszéltek a plutokráciához tartozó urak és barnainges lakájaik, különösen olyankor, amikor a nácipárt azon fáradozott,

hogy bebizonyítsa a finánctőkének, milyen pompásan rá tudta szedni a német népet. Vegyünk csak egyetlen példát. Nonnenbruch, a *Völkischer Beobachter* gazdasági szerkesztője, 1936-ban kiadta „Dynamische Wirtschaft" (Dinamikus gazdaság) című alapvető munkáját, amelyet természetesen nem munkásolvasóknak szánt. Ebben elmagyarázta megbízóinak a „német szocializmus" jelszavával folytatott csalás módszerét:

„Minthogy a német népet a nemzetiszocializmus megajándékozta azzal a hittel, hogy a gazdaság az ő gazdasága, ez mentesítette a nemzetiszocializmust annak a szükségessége alól, hogy szocialista törekvéseinek bizonyítékául gazdasági kísérletezésekbe bocsátkozzék." *(10. oldal)*

Azaz: Ti, plutokrata urak, azt, hogy háborítatlanul gyakorolhattok egyeduralmat az állam és a gazdaság felett, kizárólag a ti náci pártotoknak köszönhetitek, amely elhitette a néppel, hogy a gazdaság ma már az ő gazdasága.

„A német nép a nemzetiszocializmusba vetett hite révén lelkileg birtokba vette a gazdaságot." *(11. oldal)*

Azaz: A hitlerpárt abba a kellemes ábrándba ringatta a népet, hogy neki is van szava. Valójában azonban ti, plutokraták uralkodtok, és semmitől sem kell tartanotok, mert:

„Az, hogy a nép a gazdaságot birtokolja, nem anyagi, hanem lelki és szellemi tény." *(11. oldal)*

Amikor azonban ennek a Nonnenbruchnak a fejtegetései ellenére is kétségek támadtak a népben az ilyen-

fajta „szocializmust" illetően, Hitler 1937-ben „még négyévi időt" kért, hogy az „újonnan lerakott alapokra" tovább építhessék az „újat". De hamarabb elkészült vele. Már két év leforgása után megajándékozhatta a német népet a „lelki szocializmus" „újonnan lerakott alapjain" elért eredménnyel: *a háborúval.*

Megszüntette-e Hitler a proletariátust?

1933 május 1-én Hitler, Goebbels és Ley kinyilatkoztatták, hogy a munkások munkaereje nem áru többé, Hitler államában nincs proletariátus. Ennek „bizonyítékául" Moeller van den Brucknak már Hitler hatalomrajutása előtt megjelent „Das Dritte Reich" (A Harmadik Birodalom) című könyvére hivatkoztak. Ott ez áll: „Az proletár, aki proletár akar lenni." Eszerint csak az tesz valakit proletárrá, hogy proletárnak hiszi magát, ha többé nem hiszi ezt magáról, akkor már nem is proletár.

Az ember társadalmi helyzete szempontjából azonban teljesen közömbös az, hogy mit képzel magáról. Kizárólag az a szerep a döntő, amelyet a termelés folyamatában ténylegesen betölt. Ha valaki termelési eszközök (gyárak, gépek stb.) magántulajdonosa, s ezek révén idegen munkaerőt zsákmányol ki, akkor kapitalista. Ha nincs egyebe, mint munkaereje, amelyet el kell adnia a kapitalistának, hogy meg tudjon élni, akkor proletár.

Hitler a kapitalistákat „az üzem vezéreivé", a proletárokat pedig „személyzetté" keresztelte át. A proletárok azonban proletárok maradtak. Sőt! Hitler uralma alatt újabb rétegek süllyedtek a proletariátusba: kézműveseket, kisiparosokat, kiskereskedőket és kis üzemtulajdonosokat sajátítottak ki; üzemeiket a nagy

ipar kifosztotta, őket magukat pedig proletárként a hadiüzemekbe kényszerítették.

Ezt az egyre jobban felduzzasztott proletariátust Hitler uralma alatt teljesen rabszolgasorba süllyesztették. A hitleri uralomban az újat éppen az jelentette, hogy a munkásság kizsákmányolását többé már semmi sem akadályozta, semmi sem korlátozta. Azzal az ürüggyel, hogy a vállalkozó többé nem tagadhatja meg a munkástól a munkahelyet, arra kényszerítették a munkást, hogy teljesen vesse alá magát a vállalkozó és a fasiszta államhatalom feltételeinek. A Hitler által kihirdetett „munkához való jogról" kiderült, hogy ez a konszern urának jogát jelenti a munkások munkaerejének önkényes kihasználására.

Az addigi vállalkozói magánszervezeteket beépítették az államapparátusba, hogy ezzel megszilárdítsák hatalmukat; a munkásoknak viszont megtiltották a közös érdekképviseletet.

A munkásnak nem volt többé joga ahhoz, hogy beleszóljon munkaereje árának, azaz a munkabérnek és a napi munkateljesítmény mennyiségének meghatározásába. A tarifákat, amelyek azelőtt a munkafeltételek megjavításának és biztosításának eszközei voltak, éppen ennek az ellenkezőjévé változtatták. Az azelőtt biztosított *bérminimum* helyébe — aminek azt kellett megakadályoznia, hogy kölcsönös, áron aluli ajánlatok révén le lehessen nyomni a munkabért — egyrészt a *maximális bér* lépett, azaz a béremelési tilalom, másrészt pedig a bércsoportok katalógusában meghatározott *minimális teljesítmény*, ami korlátlan lehetőséget nyujtott a vállalkozónak arra, hogy önkényes bérelszámolás útján alacsonyan tartsa és egyre lejjebb szállítsa a bért. Ezenkívül a vállalkozók *a munkaidő korlátlan meghosszabbítására* is „jogot" nyertek, a vasárnapi pihenőnapon való dolgoztatást is beleértve, tehát kíméletlenül

feláldozták profitjuk fokozásának a munkás egészségét, családi életét és azt a kevés idejét is, amit pihenésre és önképzésre fordíthatott volna. És akármilyen embertelenek voltak a munkafeltételek, a munkás *többé nem hagyhatta el munkahelyét.* Sőt, a vállalkozónak még ahhoz is „joga" volt, hogy a munkást egy távoli üzembe helyezze át, és ott dolgoztassa. Sok esetben kölcsönadták a munkást más vállalkozónak, anélkül hogy erről neki magának előzőleg akár csak szóltak volna.

Akárcsak a középkorban a jobbágy a földesúrnak, úgy volt a hitleri Németországban a munkás a vállalkozónak kiszolgáltatva, a nácipárt pedig a maga „tagozataival" a robotfelügyelők szerepét töltötte be. *Azok a német munkások, akik a „német szocializmus" tarka tűzijátékától elkápráztatva, támogatták Hitlert és rendszerét, ezzel csak a német hadiipar és bankok urainak a német nép feletti hatalmát növelték.*

„ERŐTADÓ ÖRÖMMEL" („KRAFT DURCH FREUDE") FEJEST A VILÁGHÁBORÚBA

„Na, igen . . ." mondják egyesek, „de azért *valamit* mégiscsak tett Hitler a munkások érdekében. Vegyük csak a «Kraft durch Freude» («Erőtadó öröm») mozgalmat . . ."

Nézzük meg kissé alaposabban ezt a „valamit". Minden mégoly elmaradott államban is bizonyos összegeket munkásüdülők fenntartására fordítanak, arra, hogy a munkások szabadságuk ideje alatt elutazhassanak stb. Ezt nem emberszeretetből teszik. Ha a munkások levegőből is meg tudnának élni, egyetlen gyáros sem fizetne még csak bért sem a munkájukért. Azért fizet bért, mert fenn akarja tartani azt a munkaerőt, amelynek révén meggazdagodik, és egyre gazdagabb lesz. Ugyancsak emiatt érdeke az is, hogy bizonyos minimális összeget a munkaerő állandó felújítására fordítson. Gondoljunk csak II. Vilmosra, aki következetesen munkásellenes politikát folytatott, és ugyanakkor „a szociális helyzet megjavítását szolgáló javaslatokkal" foglalkozott.

Mi jellemzi ezeket a munkásokkal kapcsolatos befektetéseket? Először is nem a munkások határozzák meg, hogy milyen mértékű szociális intézkedésekre van szükségük, hanem a vállalkozók, s ennek során természetszerűleg *saját* érdekeiket tartják szem előtt,

és nem lépnek túl egy minimális keretet; másodszor, nem a munkások határozzák meg, hogy kinek van közülük szüksége üdülésre, hanem a vállalkozók, vagy szekértolóik; harmadszor, nem a munkásság, illetve a nép a szükséges ingatlanok és berendezések (kultúrintézmények, szanatóriumok, hajók, felszerelések stb.) tulajdonosa, hanem megintcsak a vállalkozók, akik a tetejébe még a munkások üdültetéséből és gyógyításából is tőkét kovácsolnak.

A „Kraft durch Freude" díszletei mögött kizárólag a munkaerő fenntartását célzó lehető legkisebb befektetés rejlik, amit a legelmaradottabb állam plutokratája sem tagadhat meg. Ebben a vonatkozásban tehát semmi újat sem hozott az „erőtadó öröm" mozgalma. Hitler azonban kiválóan értett ahhoz, hogy ezt a lehető legkisebb befektetést a nép félrevezetésének elsőrendű eszközévé avassa, és ezenkívül az egész mozgalmat valamennyi kellékével együtt (a hajóktól és az autóktól a síbotokig) beiktassa a háborús előkészületek általános rendszerébe. Ennyiben tehát a „Kraft durch Freude" — éppen megtévesztő formái miatt — előbb a fokozott kizsákmányolásnak, később pedig a háborúnak veszedelmes eszköze lett.

Felesleges volna ismertetnünk azt a reklámot, amelylyel Hitler és Ley feldícsérték a német munkások előtt az „erőtadó örömöt". Feltétlenül meg kell azonban mutatnunk, hogy *milyen tervszerűen állították a „Kraft durch Freude" mozgalom minden részecskéjét a háború előkészítésének, majd pedig magának a háborúnak a szolgálatába.*

A „népautó"

1938 nyarán Ley kijelentette, hogy minden német munkásnak, minden német dolgozónak meglesz a lehetősége arra, hogy autót szerezzen magának. Néhány

héttel később, 1938 augusztus 1-én az IG Farben-Industrie leverkuseni üzemében Ley ezt harsogta:

„Azelőtt azt mondták az emberek: «Nézzétek, ott a gazdag vezérigazgató a kocsijában.» — Ma nevetnek ezen a munkásaink: «Ugyan hagyd csak, nemsokára elkészül a mi népautónk, az sokkal jobb is lesz, mint a vezérigazgató kocsija.»"

Ley-jel együtt az egész hitlerista sajtó világgá kürtölte, hogy már 1940-ben tízezrével fognak száguldozni a „népautók", és ezt a népámítást úgy tüntette fel, mint „a szocializmus legújabb csodáját".

„Berlinben a tömegek valóságos ostrom alá vették azt a helyiséget, ahol meg lehetett rendelni a KdF-kocsikat, és végeláthatatlan sorok álltak az épület előtt. Amerika elismeri, hogy vereséget szenvedett. Mindez tulajdonképpen előreláthatóvolt. *A KdF-kocsi a szocializmus legújabb csodája.*"

(Der Angriff. 1938 augusztus 3.)

Ugyanakkor felhívást intéztek a német munkásokhoz, hogy 1938 augusztus 1-től kezdve fizessenek hetenként öt márkát a „népautóra". Azt ígérték, hogy 750 márka befizetése után (tehát kereken három év mulva) — nem az autót kapják meg, hanem egy megrendelési számot, azaz egy meghatározatlan időpontra szóló váltót. Annak eldöntését, hogy a kocsit vajjon egyáltalán le fogják-e szállítani, s ha igen, mikor, a „népautó"-üzem igazgatósága magának tartotta fenn.

A náci vezetők valóban elérték, hogy számos munkás és alkalmazott lemondott bérének vagy fizetésének egy részéről, és fizette a részleteket. Az előrelátó munkások azonban már akkor helyesen megmondták, hogy ezek-

ből a részletfizetésekből egy új, nagy hadiüzem felépítését finanszírozzák, mert *a „népautókat" háborús célokra szánják.*

A náci vezetőknek csakugyan egy pillanatig sem állt szándékukban, hogy a dolgozókat hozzásegítsék ahhoz, hogy autót vásárolhassanak. Ezt a legjobban azok a határidők mutatják, amelyeket a részletfizetések számára megállapítottak. Ők, akik ötésfél év óta készítették elő a háborút, 1938 augusztus elsején egészen pontosan tudták, hogy közvetlenül az előkészületek befejezése előtt állnak, és már a legközelebbi jövőben megkezdik a támadást, amint az be is következett. Éppen ezért azt is tudták, amikor 1938 augusztus 1-én még pusztán a megrendelési szám átadására is háromféves határidőt állapítottak meg, hogy Németország 1941 augusztus 1-én már rég háborúban lesz, és a gépkocsi-ipar már rég a hadsereg szükségleteire fog dolgozni.

Azóta a német dolgozók a maguk bőrén tapasztalhatták, hogyan ment füstbe ez a számítás a csatatereken. A „népautó"-üzemet a munkások pénzéből építették fel, de a munkások a „népautóban" nem üdülni mentek, hanem a halálba — a keleti fronton és az afrikai homoksivatagban, Franciaországban, Olaszországban, a Balkánon és végül német földön.

A „KdF-hajók"

A DAF „KdF-hajókat" építtetett a munkások pénzéből. Ezeken a hajókon egy ideig szabadságon levők számára rendeztek utazásokat, ami a náci sajtónak és a náci szónokoknak rendkívül zajos propagandára adott alkalmat. A hajókat azonban nem a szabadságon levők utaztatása kedvéért építették. Ezt már maga az építés módja is bizonyítja.

Ezeket a hajókat részben korszerű csapatszállítóhajóknak, részben pedig segédcirkálóknak tervezték, és így is építették. A hajórekeszek és az ajtók elhelyezése, mindenekelőtt pedig a később elhelyezendő ágyúk számára épített alvázak minden szakember előtt az első pillantásra nyilvánvalóvá tették ezt. A hajók építését a haditengerészet tisztjei ellenőrizték. A háborúban a legtöbb KdF-hajót igazi rendeltetésének megfelelően, azaz csapatszállítóhajóként vagy segédcirkálóként, főként a Keleti-tengeren vetették be. Annak, hogy háborús felhasználásuk végeredményben szűkebb keretek között mozgott, mint ahogy azt a hadiipar plutokratái tervezték, az volt az oka, hogy az egész német haditengerészet siralmas szerepet játszott.

Utazások és gyalogtúrák

Hasonlóképpen a német dolgozók utazásait és gyalogtúráit is beiktatták a háborús előkészületek rendszerébe. A DAF nem győzött dicsekedni, hogy milyen utazásokkal töltik a dolgozók szabadságukat, és nem telt be ezeknek az utazásoknak az ismertetésével, mintha a szakszervezetek és munkás önképzőegyesületek nem rendeztek volna mindig is szabadság alatti utazásokat, gyalogtúrákat, hétvégi utazásokat stb. A DAF azonban, ahol csak megvolt erre a lehetősége, egyben katonai pótkiképzést is adott a szabadságon levőknek. A fiatalokat szabadságuk ideje alatt terepsporttal és katonai testedzéssel foglalkoztatták. Nagyszabású sítúrákat szerveztek, de nem azért, hogy megmutassák a dolgozóknak a téli hegyvidék szépségeit — mint azt a DAF világgá kürtölte —, hanem azért, hogy a hegyivadászosztagok utánpótlásaként előzetes kiképzésben részesítsék őket, minthogy már akkor tervezték, hogy be

fogják vetni a hegyivadászokat, amit később Norvégiában, Finnországban, Karéliában és a Kaukázusban óriási és hiábavaló emberveszteség árán végre is hajtottak.

Az „üdülők"

Hasonlóképpen állt a dolog azokkal a Rügen szigetén létesített „legkorszerűbb üdülőkkel" is, amelyek felépítését Ley nagy hangon beharangozta. Ezeknek az épületeknek egy részét a DAF pénzén, tehát a német munkások pénzén valóban fel is építették. Küldtek is bizonyos számú dolgozót ezekbe az intézményekbe, és ezzel megfelelő anyagot szolgáltattak a náci rendszer sajtó-, rádió- és fényképpropagandájának. A reklám azonban itt is csak másodrendű szerepet játszott. *A fő cél az volt, hogy a munkások pénzéből finanszírozzák azoknak az óriási kórházaknak és nyomorékotthonoknak a felépítését, amelyekre a plutokraták hódító háborúja folytán nyilvánvalóan szükség lesz.* A hitleri háború áldozatai, azok, akik bénák, süketek, vakok lettek, meggyőződhettek azóta arról, hogy pénzüket erre fordították.

Emellett jellemző az is, hogy tulajdonképpen egyáltalán nem is lett volna szükség új üdülők építésére. Németországban a legszebb gyógyhelyeken sokezer nagy szanatórium és gyógyintézet van, amelyeket minden további nélkül a betegek rendelkezésére lehetett volna bocsátani. Ezekben a szanatóriumokban és üdülőkben azonban a hitleri diktatúra tizenkét éve alatt — a béke és a háború idején egyaránt — a felső tízezer, a náci boncok meg a nagyrészvényesek pihenték ki kimerítő elfoglaltságukkal járó fáradalmaikat. A „Munkafront" tehát azért építtette a dolgozók pénzéből Rügen szigetén és másutt „a legkorszerűbb üdülő-

ket", hogy a hadiipar plutokratáinak kényelmét semmi se zavarja meg, egyúttal pedig az ő hódító háborúikkal kapcsolatos kórházépítési költségeket e háborúk leendő áldozataira „hárítsák át".

„*Vissza a barbárság korába!*"

Ley „legkorszerűbb üdülőit" azonban még egy másik összefüggésben is szemügyre kell venni. A német dolgozóknak nemcsak hogy saját filléreikkel kellett megfizetniük azoknak a kórházaknak az építését, amelyekbe később a német plutokraták hódító háborúja eljuttatta őket, hanem ugyanezeket a dolgozókat mint tiszteket és katonákat arra használták fel a nácik, hogy szétrombolják a megtámadott orosz dolgozók szanatóriumait és üdülőit.

Íme néhány erre vonatkozó adat:

A kaukázusi Kiszlovodszkban, a szívbetegek világhírű gyógyfürdőhelyén a németek valamennyi szanatóriumot lerombolták. A híres szénsavas fürdők kazánberendezéseit felrobbantották. A Földművelésügyi Népbiztosság szanatóriumát felgyujtották. A szanatóriumok teljes orvosi felszerelését, továbbá a bútorokat, szőnyegeket festményeket, függönyöket, sőt még az ágybetéteket és az ágyneműt is Németországba szállították.

Pjatyigorszkban, a gyomor- és bélbetegek fürdőhelyén a német csapatok szétrombolták a Vörös Hadsereg szanatóriumát, az 5. számú szanatóriumot és a Pasteur-intézetet.

Alustában, a szép krimi fürdőhelyen a hitleri „kultúrahordozók" minden szanatóriumot tervszerűen szétromboltak. Csupán a lerombolt „Kommunista", „Vasutasok", „Bányászok" és „Munkássarok" nevű park-

szanatóriumokban és üdülőkben évente 7 000 dolgozó pihente ki fáradalmait.

Jaltában, a Krim félsziget legismertebb gyógyhelyén tizenkét szanatóriumot teljesen megsemmisítettek, tizenkilencet pedig kiraboltak és megrongáltak.

Senki se mondja erre azt, hogy a pusztítások szükségszerű velejárói a háborúnak. Nem, itt nem háborús cselekmények következményeiről van szó, sem pedig alkalomszerű rablásról vagy alkalomszerű gyujtogatásról. *Itt tervszerű pusztítást rendeltek el és hajtottak végre.* Hogy miért? Nem nehéz a válasz. Azért, mert *ezek* a szanatóriumok és üdülők valódi szocialista kultúráról tanúskodtak:

Elsősorban: a Szovjetunióban nincsenek hadiipari mágnások, tehát nem ők, hanem a *dolgozók* határozzák meg, hogy mekkora összeget kell a nép egészségének védelmére fordítani. Milliárdokra rúgó összegeket fordítanak erre a célra, és ezek az összegek évről évre emelkednek. Ez a Szovjetunió Alkotmányának 119. cikkelyéből következik:

> „Az üdülés jogát biztosítja . . . a munkások és alkalmazottak részére megállapított évenkénti fizetéses szabadság és a dolgozók rendelkezésére bocsátott szanatóriumok, üdülőotthonok és klubok kiterjedt hálózata."

Másodsorban: a Szovjetunióban a *dolgozók* határozzák meg a gyógyintézmények kihasználásának minden részletét, és ezeket a kérdéseket igazságosan és a maguk érdekei szerint döntik el.

Harmadsorban: a Szovjetunióban a gyógyhelyek, szanatóriumok és üdülők a *dolgozók* örök, elidegeníthetetlen tulajdonát alkotják. Ezért elesik a nyerészkedésnek és egyesek ilymódon való meggazdagodásának a lehetősége.

Az ilyen szanatóriumokat, az ilyen gyógyhelyeket persze halálosan gyűlölték a német plutokraták. Semmiképpen sem akarták elismerni azt, hogy a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében frázisok nélkül, becsületesen és eredményesen gondoskodnak az emberekről, azt, hogy a Szovjetunió munkásai, parasztjai és értelmiségi dolgozói a világ legkorszerűbb szanatóriumaiban üdülnek. Pusztán ennek az egyetlen ténynek az ismerete a német nép előtt is leleplezte volna a német háborús gyujtogatók bűneit.

Ezért adtak parancsokat robbantásra, gyujtogatásra, rablásra. Goebbels pedig ezt írta:

„Az ember ismét őskori vadságában jelenik meg, és az események felidézik a barbárság korát."

(Das Reich. 1943 november 29.)

A nácik barbár cselekedeteinek valóban nem is találjuk mását az egész történelemben.

„MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB SZOCIÁLIS TÖRVÉNYHOZÓI ALKOTÁSA”

Hitler a „népautó”, a „KdF-hajók”, a „téli gyalogtúrák” és a „legkorszerűbb üdülők” segítségével belesodorta a német népet á hódító háborúba. Amikor 1940 nyarán a hódító háború túljutott a látszatsikerek szakaszán, és a jövőbeli elkerülhetetlen vereség előreláthatóvá lett, Hitler újabb, az addigiaknál is nagyobb szabású és nyilvánvalóbb csalásokkal igyekezett hamis fényben feltüntetni a német nép előtt a való helyzetet.

Ley vásári kikiáltó módjára jelentette be „minden idők legnagyobb szociális törvényhozói alkotását”. Hogy mikor lép majd életbe? „A háború után látunk majd hozzá ehhez a gyógyulást hozó hatalmas műhöz” — jelentette ki Ley. Ma már mindenki megérti, milyen pokoli gúny volt ezekben a szavakban. Hitler naponta céltalanul és értelmetlenül az emberek ezreit tette nyomorékká, kiprovokálta a német városok bombázását, arra kényszerítette a munkásokat, hogy elégtelen táplálkozás mellett napi tizenkét-tizennégy órát robotoljanak a hadiipar plutokratáinak, a nap minden órájában a nép megsemmisítésén dolgozott, ugyanakkor pedig aranyhegyeket ígért neki . . . a megsemmisülés utáni időkre.

„Minden idők legnagyobb szociális törvényhozói alkotásának” első fejezete az a propaganda volt, amelyet egy „újfajta öregségi biztosítással” kapcsolatban fejtettek ki. Noha azóta a tények már ezt a csalást is leleplezték a német nép előtt, érdemes rajta keresztül újból tanulmányozni a „német szocializmusnak” elkeresztelt szélhámosságot.

Németországban, ugyanúgy, mint igen sok más országban, volt már ilyen öregségi biztosítás Hitler előtt is. Ez is azok közé a kisszámú — egyébként ki nem elégítő — jogok közé tartozott, amelyeket a munkásság évtizedes küzdelmek során vívott ki. Ugyanezekben az évtizedekben a vállalkozók szüntelenül azért harcoltak, hogy az öregségi biztosítással járó kiadásokat teljesen a munkásság vállára hárítsák, és hogy az öregségi járadékokat a lehető legalacsonyabbra szorítsák. Ez különösen Brüning miniszterelnöksége idején sikerült nekik, aki hírhedt „szükségrendeleteivel” leszállította az öregségi járadékokat. 1932-ben Hitler szokott demagógiájával megígérte, hogy érvényteleníteni fogja Brüningnek a járadékok leszállítására vonatkozó rendelkezéseit. Valójában azonban Hitler a hatalomátvétel napjától kezdve még fokozottabb mértékben folytatta a „járadékok felülvizsgálását”, vagy ahogy a munkások nevezték, „a járadék-morzsolást”. Tízezrektől vonták meg a járadékot. A járadékok összegét pedig még jobban megnyirbálták. Még a *Frankfurter Zeitungnak* is el kellett ismernie 1934 november 10-i számában, hogy „az öregségi járadékok havi 20 és 35 márka között ingadoznak, tehát körülbelül a lakbért fedezik”.

Ha tehát a járadék csak a lakbér kifizetésére volt elegendő, hogyan élt meg az, aki az öregségi járadékot kapta? A hivatalos statisztika szerint az öregségi és

a munkaképtelenség esetére való biztosítás járadékainak átlaga a következőképpen alakult:

	1930	1938
öregek és munkaképtelenek járadéka	37,40 márka	31,— márka
özvegyek járadéka	22,48 «	19,— «
árvák járadéka	15,49 «	10,50 «

Hitler tehát plutokrata megbízói utasítására és érdekében a weimari köztársaság szűkös járadékait és Brüning nyomorúságos járadékait is leszállította. Ugyan micsoda „újfajta öregségi biztosítást" lehetett ilyen előzmények után várni tőle?

A következő „új" intézkedések életbeléptetését ígérte:

Elsősorban: Addig *minden* munkásnak jogigénye volt arra, hogy öregségi biztosításban részesüljön, az „új" terv szerint azonban csak az számíthatott járadékra, aki nem állt szemben a náci rendszerrel. Másszóval: a járadék megvonásának lehetőségével nyomást akartak gyakorolni a munkásokra, hogy teljesen alávessék őket a vállalkozók akaratának. Aki emberhez méltó munka- és életfeltételeket követelt, aki az üzemben a vállalkozóval szemben a dolgozók közös érdekeit képviselte, aki egy árva szót is szólt a nép szabadságáról és alapvető jogairól, azt azzal a fenyegetéssel akarták elnémítani, hogy megvonják tőle az öregségi járadékot.

Másodsorban: Addig a vállalkozóknak kellett fizetniük a biztosítási járulékok harmadát vagy felét, az „új" terv szerint azonban a dolgozóknak maguknak kellett a teljes járulékot fedezniük. Ily módon az „új" terv teljesen megfelelt azoknak a követeléseknek, amelyeket a német nagytőkések és nagybirtokosok 1889 óta igyekeztek érvényesíteni, és amelyeket még Bismarck,

II. Vilmos és Hindenburg alatt sem sikerült érvényre juttatniuk! Amire 44 éven át hiába törekedtek — hogy egyetlen fillérrel se kelljen a dolgozók öregségi biztosításához hozzájárulniuk — azt „minden idők legnagyobb szociális törvényhozói alkotásában" Hitler és Ley szolgálatkészen a lábuk elé rakta. Nem csoda hát, hogy a DAF megbízottai közölték az üzemek felháborodott munkásaival: „Az öregségi biztosítás új rendszerének megvitatása tilos."

E két „újítás" mögött húzódott meg azonban a legfontosabb, a *harmadik:* Hitler az „újfajta" öregségi biztosítás körül csapott lármával próbálta elterelni a figyelmet arról a tényről, hogy a munkaképtelenek és az alkalmazottak biztosítására felgyülemlett egész pénzösszeget elsikkasztotta és elherdálta. Ez a pénzösszeg, amelyet a munkások és alkalmazottak éveken át befizetett járulékaikból gyűjtöttek össze, 1937-ben nyolcmilliárd márkára rúgott. Hova lett ez a pénz? Anélkül, hogy bármiféle nyilvános számadást közöltek volna, elfecserélték háborús célokra, és természetesen ugyanez volt a sorsa azoknak a járulékoknak is, amelyeket a munkások és alkalmazottak 1937 *után* fizettek be. Hitler és Ley éppen azért folyamodtak ahhoz a csaláshoz, amit az „újfajta" öregségi biztosítás jelentett, hogy meg ne kérdezzék többé tőlük, mi lett ezekkel a pénzekkel, *hogy ne kelljen számot adniuk erről a milliárdos sikkasztásról.*

A „lakásépítési programm"

„Minden idők legnagyobb szociális törvényhozói alkotásának" második fejezete a nemzetiszocialista „lakásépítési programm" volt. Nem könnyű dolog ma erről higgadtan beszélni. A német nagyvárosok romba-

dőlt negyedei, a nyugatnémetországi hajléktalanok és összezsúfoltak milliós tömegei példázzák, hogy milyen volt az a „lakásépítési programm", amelyet Hitler a német nép számára tervezett és végre is hajtott.

Éppen ezért azoknak, akik esetleg még most is azt gondolják, hogy Hitler „nem ezt akarta", meg kell mondani: *Ezt* akarta! Ezt már az a tény is bizonyítja, hogy Hitlernek nemcsak a háború idején, hanem a béke éveiben sem volt pénze ahhoz, hogy felépíttesse a dolgozók számára szükséges lakásokat.

Vegyük a legkedvezőbb békeévet, 1937-et. Még ebben az évben is az összes építkezéseknek mindössze 5,1 százaléka volt lakásépítkezés, az építkezések 94,9 százaléka „más célokat szolgált"! Még Ley is, aki pedig ebben a vonatkozásban biztosan inkább mondott kevesebbet mint többet, elismerte egy Majna-Frankfurtban rendezett építészeti kiállítás megnyitásakor, hogy míg 1933-ban, Hitler hatalomrajutásakor másfélmillió lakásra volt szükség, ez a szám azóta hárommillióra (tehát a kétszeresére!) emelkedett.

Göring *Der Vierjahresplan* című folyóirata is megerősítette azt, hogy — a goebbelsi propaganda állításaival ellentétben — a hitleri uralom alatt állandóan nőtt a lakásínség:

> „A legégetőbb lakáshiány megszüntetésére irányuló eddigi kísérletek nem vezethettek eredményre. A ráfordított anyagi eszközök túlságosan csekélyek voltak, és igénybevételükhöz túlságosan súlyos feltételeket szabtak."
>
> (Der Vierjahresplan. 1937. 41. szám.)

1940-ben pedig a „DAF Munkatudományi Intézete" kénytelen volt a következőket közölni:

> „Az 1939-es népszámlálás idején 19,3 millió ház-

tartásnak csak 17,8 millió lakás állt rendelkezésére. 1,5 millió lakásra lett volna tehát még szükség. Ehhez járul még 1,3 millió lebontásra megérett lakás, továbbá az új lakásszükséglet, ami 1,5 millió lakást jelent, a zsúfoltság leküzdésére pedig 1,7 millió lakás. Mindez együtt hatmillióra rúg."

Berlinben még a gazdasági válság első három évében is évente átlagosan 29 000 lakást építettek. Hitler hatalomrajutása után ez az évi átlag 17 000-re csökkent. Pedig Berlinben 1939-től 1941-ig 112 339 házasságot kötöttek!

1940 október 13-án a Német Építéstudományi Akadémia 17. kongresszusán dr. Martin Peschler közigazgatási tanácsos kijelentette:

„A DAF Munkatudományi Intézetének most közreadott évi jelentése arra a riasztó megállapításra jut, hogy évente legalább 300 000—500 000 gyermek csupán azért nem jön a világra, mert a szülők lakásviszonyaik miatt nem mernek rá vállalkozni."

Említésreméltó ezzel kapcsolatban, hogy Hitler uralma alatt a lakásépítésre fordított összes beruházások között állandóan csökkent a *közületi* beruházások részaránya. A német Konjunktúrakutató Intézet pontos adatokat közölt erről 1938. évi 9. számú heti jelentésében. 1929-ben még a lakásépítésre fordított összes anyagi eszközök 43 százaléka származott közületektől, az 1932-es válságévben pedig még mindig 19,3 százalék, és 1933-ban 13,8 százalék, 1937-ben, a hitleri „konjunktúra tetőfokán" viszont a közületi beruházások mindössze 10 százalékot tettek.

És vajjon mire fordították ezeket a csekély eszközöket? A hivatalos statisztika megmutatja, hogy Hitler

hatalomrajutása után egyre több nagy lakást építettek az újgazdag náci boncok számára. A hitleri diktatúra első öt évében a négy-, hat- és még több szobás lakások az addigi 41,9 százalék helyett az újonnan épült lakások 51,2 százalékát tették. A náciknak az 50 000-nél több lakosú városokban épített új lakásokról készített alábbi statisztikai kimutatása híven tükrözi ennek a rendszernek a szociális gondolkodásmódját:

	1—3 szobás	4—6 szobás	7 és több szobás (konyhát is beleértve)
lakások százalékos aránya az összes újonnan épült lakásokhoz viszonyítva			
1932	58,1	38,8	3,1
1937	48,8	47,3	3,9

A szükséges lakások helyett kaszárnyák, repülőterek, földalatti hadiüzemek és a náci rendszer pompás reprezentációs épületei — a Birodalmi Hadügyminisztérium, a Birodalmi Légügyi Minisztérium, a nürnbergi pártgyűlések céljait szolgáló épületek, Hitler alpesi kastélya stb. — épültek fel a nép pénzéből. Amikor a tömegek kifejezésre juttatták, hogy *fegyverkezés helyett lakások építését követelik*, Hitler képmutatóan kijelentette, hogy szívesebben veszi, „ha lakóházakat építenek, mint hogy ha gránátokat esztergályoznak". Egyidejűleg Goebbels sajtója elárasztotta a német olvasókat egész halom olyan leírással, amelyek — a londoni lakásínséget ecsetelték. Sok olyan német, akinek háromvagy négyszobás lakása volt, mindezt híven utánuk szajkózta, és annyira elmerült London szemléletébe, hogy közben nem vette észre, hányan laknak Berlinben, Hamburgban és Kölnben a házak tűzfalához ragasztott viskókban és pincelyukakban, sem azt, hogy a kelet-poroszországi és mecklenburgi mezőgazdasági

munkások milyen odukban húzódnak meg. Így aztán Hitler 1938-ban elrendelte, hogy a lakásépítkezéseket úgyszólván teljesen szüntessék be. Ezt a *Der deutsche Volkswirt* című folyóirat is megerősítette:

„A legtöbb építkezési előirányzatot azonban el kellett utasítani és a lakásépítkezéseket abba kellett hagyni, mert az elsőrendű fontosságú középítkezések az építőipar egész kapacitását igénybevették."

Ezekkel az előzményekkel tisztában kell lenni ahhoz, hogy Hitler 1940-es ígéreteiről — „a háború utáni idők lakásépítési programmjáról" — helyes ítéletet lehessen alkotni. Hitlernek egyáltalán nem állt szándékában, hogy valaha is lakásokat építtessen a német népnek. Őt kizárólag *egyetlen* dolog érdekelte: az, hogy egyre nagyobb ígéretekkel rábírja a népet a háború folytatására, ami egyenlő volt azzal, hogy a nép mind jobban elpusztítja önmagát. Jól tudta, hogy a szép szavak semmibe sem kerülnek. És szilárd meggyőződése volt, hogy a német nép mindent eltűr, még azt is, hogy öngyilkosságba hajszolják.

Az 1940-ben elkövetett csalás után Hitler végrehajtotta Németországban „minden idők legnagyobb lakásügyi programmját".

Nem akarjuk itt elszámlálni, hogy hány millió lakást bombáztak le 1940-től 1945-ig. Csak azt akarjuk leszögezni, hogy miközben Hitler „a világ legmodernebb szociális államának megvalósításához vezető utat" dicsőítette, Németország megsemmisítésének útján haladt. Hitler lakásépítési programmja valóban következetesen azzal végződött, hogy Goebbels kirohanást intézett azok ellen a „megcsontosodott maradiak" ellen, akik azt állították, hogy „fedél és megfelelő szobahőmérséklet nélkül nem lehet dolgozni, s ágy és

asztal nélkül nem lehet élni". Goebbels, a plutokraták lakája az alábbi, rá mélységesen jellemző, cinikus választ adta ezeknek a „maradiaknak":

„Az, aki megszabadult a civilizáció kölöncétől, ezáltal szabadabbnak is érzi magát, és ez természetszerűleg munkájára is serkentően hat."

(Das Reich. 1944 június 30.)

Mindazok, akik ma Nyugat-Németországban a legszükségesebb javakban is hiányt szenvednek, tudják, hogy a hadiipari plutokratáknak és barnainges gárdájuknak köszönhetik, hogy „megszabadultak" mindentől, amijük csak volt.

KI VOLT AZ ÚR A GAZDASÁGBAN ÉS AZ ÁLLAMBAN?

Hitler olyan módon számolta fel a munkanélküliséget, hogy „munkát biztosított" a halál szolgálatában; megfosztotta a munkásokat évtizedes küzdelmeik során kiharcolt jogaiktól, mindenekelőtt attól a joguktól, hogy saját szervezeteik legyenek. Ugyanakkor azt mesélték a munkásoknak, hogy a konszernek és bankok urainak nincs többé szavuk Németországban, mert „az állam irányítja a gazdaságot".

Az alanti példa megmutatja majd, hogyan használták fel ezt a hazug propagandát a hadiipari plutokraták és „nemzetiszocialista" cimboráik fondorlataik leplezésére.

„Leszámolás a háborús nyerészkedőkkel" — a suhli példa

A hitleri kormányzat azzal az indokolással sajátította ki egy suhli hadiüzem tulajdonosát, *Simsont*, hogy zsidó. Goebbelsék propagandája erre nagy hűhóval világgá kürtölte, hogy „megkezdődött a leszámolás a háborús nyerészkedőkkel". Ennek a hadiüzemnek a vezetését egy konzorciumra bízták, amelynek tagjait nem nevezték meg a nyilvánosság előtt. Átfestették a cégtáblát. Az üzemet „alapítványi üzemnek" nyilvá-

nították és mint „a népközösség mintaüzemét" dicsőítették. Valójában azonban az egyik hadiipari üzletembernek, Simsonnak a helyére a hadiipari részvényesek egy csoportja lépett, amelyben ott volt az újgazdag Sauckel gauleiter is. Magában az üzemben sokminden megváltozott. A munkásokat minden joguktól megfosztották, üzemi tanácsuk tagjait letartóztatták, szakszervezeti szervezeteiket megsemmisítették, és az újonnan felvett munkásoknak alacsonyabb béreket fizettek.

De kik voltak az új konzorcium meg nem nevezett tagjai? Az Acéltrösztnél működő Vögler úr, a Deutsche Bank és Sauckel, az NSDAP gauleitere. Tehát a hadiipar, a nagybankok és barnainges cinkosaik szentháromsága.

A suhli „mintaüzem" csak *egyetlen* példa, *egyetlen* gyár egyetlen német városban. A konszernek urai: a Röchlingek és a Vöglerek, a Zangenek és a Kruppok azonban merészebb célt tűztek maguk elé: teljesen uralmuk alá akarták hajtani az egész német gazdaságot. És meg is valósították céljukat.

A vállalkozók szervezetei állami szervekké válnak

A németek közül sokan idáig azt gondolták, hogy a nagy hadiipari konszernek urai csak a hitleri uralom utolsó éveiben ragadták kezükbe a német gazdaság feletti uralmat. Az ilyen nézetek csak azt mutatják, hogy milyen ügyesen tudta a náci propaganda megtéveszteni a népet és eltitkolni előle a Röchlingek, Kruppok, Zangenek, Flickek és társaik teljhatalmát. Valójában ugyanis a hitleri uralom első napjától kezdve a hatalmas bank- és konszernvezérek döntöttek az állam és a gazdaság ügyeiben.

1935 július 15-én Hitler egybehívta „a német gazda-

sági főtanácsot", amelynek tizenhét tagja volt; tizenketten közülük a nagyipart, a nagybankokat és a nagykereskedelmet képviselték, öten pedig a nácipárt felső bürokráciájához tartoztak.

1934 február 27-én megjelent „a német gazdaság egységes felépítésének előkészítését szolgáló törvény", amely az addigi vállalkozói szervezeteket „birodalmi csoportokká" alakította át. Vajjon mi volt ennek a jelentősége?

Addig a vállalkozók gazdasági érdekeik érvényesítése céljából többé-kevésbbé önkéntesen tömörültek magánjellegű szövetségekben.

Ez a helyzet összeegyeztethetetlen volt a konszernek urainak célkitűzéseivel. Ők a gazdaság olyan szabályozását akarták, amely a termelés módja és a termelt javak tömege, a nyersanyagbeszerzés, a munkaerőelosztás, az ármegállapítás, a megrendelések szétosztása, a szabadalmak értékesítése stb. tekintetében kiszolgáltatja az összes vállalkozókat az ő döntéseiknek. Ki akarták küszöbölni a konkurrenciát és a „külön utakon járást". A hadiipari plutokrácia korlátlan uralmat akart.

Az addig magánjellegű vállalkozói szövetségeket tehát közjogi egyesülésekké változtatták, birodalmi ipari, bank-, kereskedelmi stb. csoportokká, amelyeknek alcsoportjait is (például a birodalmi ipari csoport vas, szén stb. alcsoportjait) a legnagyobb alapossággal építették ki. A hitleri állam a birodalmi csoportot ismerte el az illető gazdasági ág *egyedüli érdekképviseletének*. Valamennyi vállalkozó *köteles volt csatlakozni hozzájuk*. Bevezették a „führer-elvet", azaz a leghatalmasabb tőkékkel rendelkező kapitalisták lettek e szervezetek korlátlan urai.

Hitler és Ley, miközben a munkások és alkalmazottak szakszervezeteit szétrombolták, és azt mesélték

a munkásoknak, hogy a vállalkozók szervezeteit is felszámolják, a *vállalkozói szervezeteket állami jellegű egyesülésekké alakították át, vagyis az addiginál is nagyobb hatalmat biztosítottak számukra.*

Hitler előmozdítja a nagy konszernek érdekeit

Aki a bankokat és a nagyipart a kezében tartja, az az úr az államban is. Ha a hadiipari konszernek urainak gazdasági hatalma nő, politikai hatalmuk is növekszik. Vizsgáljuk meg a tények alapján, hogy kinek a gazdasági hatalmát növelték a náci állam törvényei. A *Deutsche Bergwerkszeitung*, a rajnavidéki nehézipar urainak lapja a következőképpen jellemezte a részvénytársaságoknak a hitleri rendszer idején végbement fejlődését:

„Mindezek a folyamatok, a vállalatokért folyó harcok, a konszernek létrehozása céljából eszközölt részvényfelvásárlások, az önfinanszírozás és az árjásítás — végső fokon a *konszernek javára* és a szabad részvényesek kárára ütöttek ki . . .

Összefoglalva tehát, ilymódon a következő helyzet alakul ki: *a 30 milliárdnyi* magántőkéből, amely a német részvénytársaságokban le van kötve, *mintegy 20 milliárd* a magán- vagy az állami jellegű *konszernek uralkodó befolyása alatt áll.* Ezeknél a részvénytársaságoknál a szabad részvényesek olyan szerepet játszanak, ami — ha tekintetbe vesszük, hogy milyen kevéssé vehetnek részt a határozatok meghozatalában — annak ellenére, hogy jogilag társtulajdonosok, mégis inkább ezeknek a vállalatoknak a hitelezőivé teszi őket."

(Deutsche Bergwerkszeitung. 1944 június 7—8.)

A nehézipar lapja tehát nemcsak a konszernek urainak növekvő hatalmáról adott hírt, hanem azt is elismerte, hogy a részvénytársaságokban *egyedül a nagy tőketulajdonosok döntenek.* A fasiszta rendszernek egyik különös jellegzetessége volt az, hogy a hadiipari konszernek urainak hatalma nem korlátozódott azokra az üzemekre, amelyekben valamilyen módon pénzügyileg részesedtek. Az „alvállalkozói rendszer" kiépítése révén a konszernek hatósugara a pénzügyi részesedés eszközének igénybevétele nélkül is jelentékenyen nőtt.

A következő hivatalos statisztika is megerősíti azt, hogy a gazdasági hatalom egyre nagyobb mértékben koncentrálódott a finánctőke kezében:

Részvénytársaságok tőkéjük nagysága szerinti csoportokba osztva	Részvénytársaságok száma			Tőke millió márkában
	1927	1931	1941	
	végén			
5—20 millió márka tőkével	540	578	549	4 913,3
20—50 « « «	98	121	141	4 076,7
50 « « « és nagyobb tőkével rendelkező részvénytársaságok ..	60	71	89	11 209,2

A hadiipar plutokratáinak hatalma

A háború alatt sok német katona nagy szemeket meresztett, amikor megtudta, hogy kik azok a hadiipari plutokraták, akik a német gazdaság felett uralkodnak. A Hitler-klikk ugyanis a háború első éveiben nagy gondot fordított arra, hogy eltitkolja a nép elől, kik csinálják a nagy háborús üzleteket, kik a nagy háborús nyerészkedők, a német gazdaság parancsnokai. Azután, hogy a szovjet-német fronton lezajlott téli harcokban

a német hadsereget nagy veszteségek érték, nem lehetett folytatni ezt a ködösítést. A Moszkva alatt elszenvedett vereség után a bankok és konszernek fasiszta urai tudatára ébredtek annak, hogy a lét vagy nemlét kérdése forog kockán. Ezért maguk vették közvetlenül kézbe a német hadigazdaság feletti parancsnokságot. A háborúban érdekelt leghatalmasabb imperialisták megalakították a „fegyverkezési tanácsot".

Ennek a fegyverkezési tanácsnak — amely egyben haditanács is volt — összetétele és feladatai mindennél jobban jellemzik azt, hogy mekkora csalás volt az úgynevezett „nemzetiszocialista népközösség". A fegyverkezési tanácsban a háborúban érdekelt régi imperialisták mellett, akik már az első világháborúból közismertek, ott ültek az új plutokrácia képviselői. A fegyverkezési tanács tagjai a következők voltak:

Wilhelm Zangen, a fegyverkezési tanács első elnöke, a birodalmi ipari csoport vezetője, a Mannesmann-Röhrenwerke igazgatóságának elnöke, az AEG, a Deutsche Bank, a Demag, a Rheinisch-Westfälisches Kohlensyndikat stb. felügyelőbizottságának tagja;

Albert Vögler, a Vereinigte Stahlwerke és még tizenegy más társaság, köztük a Bochumer Verein, a Rheinisch-Westfälische Elektrizitätswerke, a Hanomag és a Riddergrube felügyelőbizottságának elnöke, a Flick-Konzern, a Siemens-Halske- és a Siemens-Schuckert AG., a Mitteldeutsche Stahlwerke, az Österreichische Alpine Montanwerke, a Henschel & Sohn Flugzeugbau AG stb. felügyelőbizottságának tagja;

Hermann Röchling, a Röchling Vas- és Acélművek tulajdonosa, akiről még majd bővebben lesz szó;

Ernst Poensgen, a vasipari csoport vezetője, a Vereinigte Stahlwerke igazgatóságának elnöke, a Mannesmann Művek felügyelőbizottságának elnökhelyettese,

húsz más társaság, köztük a Bochumer Verein és a Kali-Chemie AG felügyelőbizottságának tagja;

Paul Pleiger, a Reichswerke Hermann Göring vezérigazgatója, a brünni Sudetenländische Bergbau AG felügyelőbizottságának elnöke stb.;

Hermann Bücher, az AEG igazgatóságának elnöke, a Krupp Művek felügyelőbizottságának tagja, a Berliner Handelsgesellschaft (a három berlini milliárdos bank egyike) elnökhelyettese stb.

Rajtuk kívül még néhány náci tábornok is tagja volt a fegyverkezési tanácsnak. Ez az állami funkciókkal felruházott plutokrata klikk korlátlan hatalommal rendelkezett, mert a fegyverkezési tanácsnak joga volt rendeleteket kiadni, és utasításokat adott a Gazdasági Minisztériumnak.

Az első világháborúban Kruppnak, Stinnesnek, Kirdorfnak még csak megbízottai ültek az állami hivatalokban, például a legfelsőbb hadvezetésben, a Birodalmi Tengerészeti Hivatalban, a Gazdasági Minisztériumban és más állami hivatalokban, a második világháborúban viszont a Röchlingek, Zangenek és Kruppok a fegyverkezési tanács tagjaiként maguk foglalták el a legfontosabb állami pozíciókat, és ezt a hatalmat arra használták fel, hogy megszerezzék maguknak a legnagyobb nyereséget biztosító hadimegrendeléseket, egyidejűleg pedig a háború egész terhét a német dolgozókra és a burzsoázia gyengébb részére hárítsák.

Abban a sajtó- és rádióhadjáratban, amely „a gazdaság fokozott felelősségére vonatkozó rendeletet" megelőzte, a Goebbels-féle ujságok meglehetősen leplezetlenül kimondták, hogy miről is van tulajdonképpen szó. A *Frankfurter Zeitung* szárazon megállapította, hogy a fegyverkezési tanács létrejöttében az a lényeges, hogy „a gazdaság emberei egyben állami és pártfunkciókat is betöltenek".

A *Kölnische Zeitung* 1942 január 18-i száma rámutatott arra, hogy a „gazdasági vezetőknek" (azaz a konszernek urainak) teljhatalmat kell kapniuk, „hogy ha kell, *diktatórikusan* is alárendelhessék a gazdaság minden ágát a nagy célnak". A küszöbönálló üzembezárásokhoz „teljhatalommal kell rendelkezniük a polgári és katonai gazdasági irányításban".

A *Deutsche Allgemeine Zeitung*-ban 1942 február 24-én „A meghosszabbított kar" cím alatt az alábbi félreérthetetlen sorok jelentek meg:

„A tapasztalat megtanított bennünket arra, hogy messzebbre jutunk, mint eddig, ha állami feladatokat is bízunk a gazdasági vezetőkre!

És a konszernek urai valóban „messzebbre jutottak", amióta az államhatalmat közvetlenül saját érdekeik szolgálatába tudták állítani. Most teljesen az ő kezükbe kerültek a hatalom eszközei, és ez lehetővé tette számukra, hogy „a döntő szempontnak, a legnagyobbfokú észszerűségnek", értsd: a plutokraták telhetetlenségének megfelelően az egész német népet és az egész német gazdaságot maradéktalanul kifoszthassák és a maguk imperialista háborús politikájának szolgálatába állíthassák.

Ki irányította a gazdaságot?

A hadiipari konszernek urai az idők folyamán más és más formában valósították meg a gazdaság és az állam vezetését. A háborús készülődés idején és a háború első éveiben „birodalmi központokat" („Reichsstellen") létesítettek. 1942 decemberében úgynevezett „közös irányítás alá tartozó területeket" („Lenkungsbereiche") alakítottak, amelyekben az illető iparág nagy konszernjeinek képviselői közvetlenül kezükben tartották a vezetést.

Amilyen mértékben azután az anyagi javak háborús pusztulása folytán fokozódott a hiány, olyan mértékben szigorították az állami kényszerrendszabályokat. 1943 szeptemberében Hitler Speerre, a fegyverkezés és haditermelés birodalmi miniszterére bízta a hadianyaggyártás és nyersanyaggazdálkodás feletti legfelsőbb parancsnokságot. *Az úgynevezett termelési bizottságok révén és a kényszerkartellizálás segítségével a gazdaság utolsó tartalékait is a háború torkába akarták hajítani.* Az állami szervezeti formák és a szép szavak, mint például a „gazdaság irányítása", sok németet megtévesztettek, és ezektől nem látták meg a dolog lényegét. Göring, Ley és a többiek ugyanis óriási propagandát fejtettek ki „a gazdaság irányításával" kapcsolatban és arra törekedtek, hogy elködösítsék a legfontosabb kérdést, azt, hogy *ki irányítja a gazdaságot és kinek az érdekében.*

A birodalmi vasipari egyesülés és a *birodalmi szénipari egyesülés* összetétele különösen szemléletesen mutatja meg, hogy kinek a kezében volt az irányítás Németországban. A birodalmi vasipari egyesülés élén *Hermann Röchling*, a már említett német nehézipari mágnás állt, aki egyúttal a Németországhoz csatolt Elzász-Lotaringia iparát is teljhatalommal irányította. Első helyettese *Krupp von Bohlen und Halbachnak*, az ágyúkirálynak a fia volt, második helyettese *Rohland*, az újgazdag náci plutokrata, az Acéltröszt igazgatóságának tagja. Hadd említsük meg azok felvilágosítására, akik azt hitték, hogy „független állami tisztviselők" „irányítják a gazdaságot", hogy a birodalmi vasipari egyesülést az addigi birodalmi vasipari központ helyett létesítették, amely még a Gazdasági Minisztérium keretében működött. Állami központot, birodalmi szervet szüntettek tehát meg, és helyette állami felségjogokkal ruháztak fel egy monopolkapitalista csoportot, amely teljesen kezében tartotta az egész vas- és acélipart.

A többi gazdasági ágban is hasonló volt a helyzet. A *magánbankházakat* tömörítő gazdasági csoport vezetője *Kurt von Schröder báró* volt, az ismert bankár. A „kibővített banktanácsban" ott ültek: *Karl Dehnel*, a tőzsdeügynökök szakcsoportjának képviselője, *dr. Hunke*, a Deutsche Bank képviselője, *dr. Rasche* a Dresdner Bank részéről, *Hans Weltzien*, a Berliner Handelsgesellschaft képviselője, *Wilhelm Avieny*, az IG Farben-konszernhez tartozó Metallgesellschaft Frankfurt vezérigazgatója, és a nagytőke más képviselői. Az *autóipar* irányítója *Herlin* SS-ezredes volt, a hatalmas Daimler-Benz automobilkonszern igazgatója. A *Birodalmi Műrostipari Egyesülést* Európa legnagyobb műselyem-konszernje, a Vereinigte Glanzstoff-Fabriken AG igazgatóságának elnöke, *Helmut Vitz* irányította. A *Gumiipari Gazdasági Központ* élén a hannoveri Continental AG vezérigazgatója, *Könecke* állt. És jellemző az is, hogy *dr. Weigelt*, az imperialista politika egyik legagresszívebb képviselője a Deutsche Bank (Gesamtbank) igazgatója lett. *Weigelt* az első világháború alatt az olajok és zsiradékok beszerzésére és elosztására létesített háborús bizottság tagja volt, és különösen a kisázsiai hódítások érdekelték. Hitler alatt jellemző módon a gyarmati gazdasági kutatásokat végző csoport vezetője lett.

És vajjon kik voltak a Birodalmi Fegyver- és Lőszeripari Minisztérium legfontosabb bizottságainak vezetői? A fegyveres erő és az általános felszerelés kérdéseivel foglalkozó főbizottságot maga *Zangen* irányította; a lőszergyártást ellenőrző főbizottságot — *Edmund Geilenberg*, az egyik Göring-gyár igazgatója; a fegyvergyártás kérdéseivel foglalkozó főbizottságot — *Arthur Fix*, a Bochumer Verein igazgatója; a gépipari főbizottságot — *Karl Lange*, aki azelőtt a vas-, acél- és fémfeldolgozóipari munkaközösség ügyvezetője volt. Az autógyártás felelőse *Schaaf* volt, a Bayerische Motorenwerke

AG-tól. A különleges termelési feladatok főbiztosa *Philipp Kessler* volt, a Bergmann AG vezérigazgatója.

Magyarázzuk meg egy gyakorlati példa segítségével, hogy miképpen töltötték be az állami funkciókat. A birodalmi gazdasági miniszter például elrendelte „a külfölddel kapcsolatos gazdasági kérdéseket tanulmányozó munkaközösség" létesítését. Amint a német sajtóban megjelent közleményekből kiderült, a Birodalmi Ipari Csoport, tehát a konszernek urainak szervezete tett javaslatot arra, hogy kik legyenek ennek a testületnek a tagjai. Elnöke *Hans Groon* lett, aki a Birodalmi Ipari Csoportban „a külfölddel kapcsolatos gazdasági kérdések megbízottja" volt. A testület állandó tagjai voltak: *Karl von Schröder báró*, az egyik leghatalmasabb plutokrata (a Stauss & Co. bankháztól), *dr. Ilgner* az IG Farben-konszerntől, *Karl Blessing* a Continental olajipari társaságtól és más náci nagytőkések.

Ki kételkedhet még abban, hogy a hitleri államban a leghatalmasabb konszernek urai diktáltak és ők döntötték el azt, hogy kik kerüljenek a legfontosabb állásokba?

A náci sajtó is megerősítette, hogy a konszernvezérek uralkodtak a gazdaságban és az államban. Így például a *Hamburger Fremdenblatt* 1944 április 8-i számában ezt állt:

„*Az ipari gazdaság szervezete* (értsd: a konszernek urainak szervezete) egyik fő feladatát abban látja, hogy állandóan tanácsokkal lássa el a hatóságokat arra vonatkozóan, hogy milyen úton haladjanak és milyen intézkedéseket tegyenek, ezen túlmenően pedig elsőrendű kötelességének tartja, hogy az üzemekkel törődjék. Érthetővé teszi az üzemek számára, megmagyarázza nekik az állami rendelkezéseket, és

azok végrehajtásánál is segítségükre van. A tanácsadásnál különös figyelmet fordít mindig arra a célkitűzésre, hogy biztosítsa a jól bevált csoportonkénti áralakítást."

Az, hogy milyen óriási, korlátlan hatalmuk volt a Röchlingeknek és Kruppoknak, ezeknek a birodalmi egyesüléseket, főbizottságokat stb. irányító uraknak, kiderül abból, hogy mi mindenben rendelkeztek teljhatalommal. Tőlük függött a megrendelések szétosztása, a nyersanyag és üzemanyag elosztása, a munkaerő elosztása, a kereskedelem szabályozása és a bezárásra ítélt üzemek kijelölése. Ilyen módon a konszernek hatalmas urai megfojthatták mindazokat a vállalkozókat, akik mint konkurrensek kényelmetlenek voltak számukra. És ugyan ki kételkedik abban, hogy azok az urak, akik teljesen kezükben tartották az árak kialakítását, úgy állapították meg a „csoportonkénti áralakítást", hogy óriási hadiprofitokat biztosítottak maguknak?

A fegyverkezési tanácsnak, a birodalmi egyesüléseknek, a főbizottságoknak stb. összetétele tehát végérvényesen leleplezi azt a hazugságot, hogy „a plutokratáknak nem volt többé szavuk Németországban". A Röchlingek, Kruppok, Vöglerek, Zangenek, Bücherek és a hozzájuk hasonló más plutokrata konszernvezérek állami funkcionáriusokká neveztették ki magukat Hitlerrel, és mint ilyenek egészen nyilt uralmat gyakoroltak a megszállt országok gazdasága felett. Goebbelsék *Front und Heimat* című lapjának 1944 június 10-i számában „A német vaskirály" cím alatt a következőket olvashattuk:

„Hermann Röchling ma nemcsak Nagynémetország vastermelését irányítja, hanem a német befolyás alatt

álló európai államok minden vaslelőhelye is az ő ellenőrzése alá tartozik."

Röchling, a főparancsnok

Dehát ki is ez a Hermann Röchling, az európai vasérclelőhelyeknek ez a „gondozója"? A saarvidéki Röchling-céget már az első világháború előtt úgy ismerték a Saarvidék munkásai, mint ahol a legrosszabbak a munkafeltételek, a legdurvább erőszakot alkalmazzák a munkásokkal szemben és a leghosszabb a munkaidő. Hermann Röchling az első világháborúban a legjobban megtollasodott hadimilliomosok közé tartozott. Fivére, Robert Röchling a Hadügyminisztériumban volt, és őt bízták meg a brieyi francia ércmedence iparának ellenőrzésével. Robert Röchling mint állami funkcionárius a megszállt terület üzemeiből a saarvidéki Völklingenbe szállíttatta a gépeket. Ott fivére, Hermann vette át őket. Ezért a rablásért később a német népnek jóvátételt kellett fizetnie.

A versailles-i szerződés megkötése után Hermann Röchling a nyugatnémet profithazafiak klikkjéhez tartozott, akik alkalmazkodtak a megváltozott körülményekhez, és a francia plutokratákkal közösen bonyolítottak le üzleteket. Akkoriban — 1920 körül — a Röchling-konszern párizsi leányvállalatának levélpapírján a cégjelzés alatt ez állt: „Fournisseur de la Marine d'Armes Française", azaz: a francia haditengerészet szállítója. És 1921-ben Röchling a longwyi francia acélművekkel közösen részvénytársaságot alapított párizsi székhellyel, amelyben ötvenszázalékos részesedést vállalt. Ebben a részvénytársaságban érdekeltséget vállaltak francia nehézipari részvényesek és francia állami vállalatok részvényesei is. Az új társaság a „Société

Lorraine Minière et Métallurgique" nevet viselte, és a *Frankfurter Zeitung* 1932 december 20-i számának közlése szerint hadimegrendeléseket kapott a francia kormánytól. Acélt szállított a Maginot-vonal építéséhez. És a saarvidéki Röchling Műveknek ezekben a szállításokban is ötvenszázalékos részesedése volt. Így szállítottak Röchling úr gyáraiból teherautókon és vonatokon páncéllemezeket a Maginot-vonalhoz.

Ilyen „hazafi" volt Hermann Röchling hadigazdasági vezető, a német vasipar mindenható ura.

Flick hadigazdasági vezető, a „szenvedélyes gyűjtő"

A Hitler-klikk maga is kifejezetten elismerte, hogy a náciállamban a hadiipari plutokraták a döntő tényezők. Emlékeztetünk arra, hogy Hitler Flicket, az űzérkedő konszernvezért „hadigazdasági vezetővé" nevezte ki. Goebbels lapja, a *Das Reich* 1941 szeptember 28-án „Akit szenvedélye vitt vállalatok alapítására" című cikkében a következőképpen igyekezett megindokolni a német nép előtt ezt a jelentőségteljes kinevezést:

> „Minden gyűjtő, akit igazi szenvedély hajt, nemcsak vásárol, hanem cserél is, és gyakran el is adja azt, amit vett. Szerény eszközökkel indulva így érheti el azt, hogy végül valóban olyan legyen a gyűjteménye, amilyen a szeme előtt lebegett."

A továbbiakból megtudhatjuk, hogy van, aki órákat gyűjt, van, aki festményeket, — *Flick* viszont *nagyüzemeket gyűjt.* Az infláció idején ahhoz a kevés nagyvállalkozóhoz tartozott, akik sokat nyertek. Átvette a Stinnes-üzem egy részét. Megszerezte magának a Gelsenkirchener Bergwerks AG, a Bochumer Verein, a

breslaui Linke-Hoffmann-Werke, a hatalmas szénbányával rendelkező Lauchhammerwerk, a Stahl- und Walzwerk Hennigsdorf stb. részvényeinek egy részét. 1926-ban Flick egyik fő létrehozója volt az Acéltrösztnek, és üzemeinek egy részét „Mitteldeutscher Stahlverein" néven egyesítette. Goebbels lapja hozzá is fűzte:

„Ha az ember kívülről nézte a dolgokat, akkor Flick ... hogy úgy mondjuk, szelvényvágásból élő járadékos volt."

És ez a nagyűzér kitűnően értett ahhoz, hogyan fordítsa az állam pénzét a maga hasznára. Amikor 1932-ben az Acéltrösztnek nehézségei voltak (a Gelsenkirchen árfolyama 30½-en állt), és Flick hitelzavarokkal küzdött, Hollandiából egyszercsak az a hír kelt szárnyra, hogy a külföld érdeklődik a Flick birtokában levő vállalatok iránt. Erre a birodalmi pénzügyminiszter azonnal átvette 90 százalékos árfolyamon a Gelsenkirchen-részvényeket, és ezzel lehetővé tette Flick számára a további űzérkedést.

„Ma Flicknek saját nyersanyagbázisai vannak, barnaszénnel, kőszénnel, érccel, mésszel rendelkezik, kohói, hengerművei, erőművei és gázművei, egy üzemanyagokat előállító gyára és gépgyárai vannak."

A Hitler-kormány már a háború elején odaadta neki hadizsákmányként a jelentős rombachi kohóműveket. Flick közben legfontosabb vállalatát, a Mittel-Stahlt korlátolt felelősségű társasággá, családi jellegű vállalattá alakította át. Azt, hogy a Flick-család milyen óriási nyereséget facsart ki a munkásaiból, már önmagában az is mutatja, hogy a vállalat tőkéjét 28 millióról 75 millió márkára emelték fel. Ezt a 47 millió márkát

azokból a titkos tartakékokból vették, amelyeket a hitleri uralom ideje alatt halmoztak fel.

A hitleri klikk ezt „nemzetiszocializmusnak" nevezte. Az idézett cikk ezzel végződik:

„Flicket megérdemelten nevezték ki hadigazdasági vezetőnek."

Ez az érdemes náci plutokrata a náciállam nagyjai közé tartozott.

Krupp és örökösei

A goebbelsi propaganda Krupp, a konszernkirály szerepével kapcsolatban is félrevezette a német népet. Állandóan azt híresztelték, hogy Kruppnak nincs többé semmi beleszólása a dolgokba, mígnem egy szép napon a sajtó közölte, hogy Alfred Krupp von Bohlen und Halbach tagja *a fegyverkezési tanácsnak.* Apja azok közé a hadiipari plutokraták közé tartozott, akik Hitlert hatalomra juttatták.

A hitleri propaganda a Krupp Műveket „a harmadik birodalom fegyverkovácsműhelyének" nevezte. A részvénytőke, amely teljesen a Krupp-család tulajdonában van, 160 millió márkára rúg. Hitler 1943 november 19-én kelt rendelete olyan családi vállalattá alakította át ezt a hadiipari konszernt, amelynek örökösödési rendjét különleges módon szabályozták. Ezzel különleges adókedvezmények is együttjártak. „Biztosítani" kellett „a német nép számára" Kruppnak, a hadiipari plutokratának az utódait további háborúkhoz is.

Úgy hisszük, ezek után nem fér hozzá kétség, hogy kik voltak a német állam igazi gazdái.

A gauleiterek: a hadiipari plutokraták csatlósai

A hitlerpárt gauleitereinek parancsnoksága alatt minden egyes „gau" területén gazdasági kamarákat létesítettek, s ezeknek elnökei egyúttal a nácipárt tanácsadói is voltak a gau területére vonatkozó gazdasági kérdésekben. Hitler utasítására a gauleiterek a fegyverek és a lőszer gyártását irányító Hadfelszerelési Minisztérium, illetve az ott döntő szóval rendelkező hadiipari plutokraták rendelkezéseinek végrehajtó szervei voltak. Korlátozták vagy teljesen megszüntették az addigi kereskedelmi és iparkamarák hatáskörét, amelyekben sokszor érvényesültek kispolgári befolyások. A gauokban létesített gazdasági kamarákban a legagresszívebb fasiszta nagytőkések vették át a parancsnokságot. A gazdasági kamarának a befolyásos tőkések közül kikerülő elnöke természetszerűleg teljhatalommal rendelkezett a gau valamennyi vállalata felett.

És vajjon ki diktált a körzeti gazdasági tanácsokban? A wuppertali körzeti gazdasági tanács tagjai között például ott volt *Vitz*, Európa legnagyobb műselyemkonszernjének, a Vereinigte Glanzstoff-Fabrikennek a vezérigazgatója, továbbá *Frowein* igazgató és még néhány kevésbbé befolyásos úr. Ugyan ki vonhatná kétségbe, hogy ebben az úgynevezett körzeti gazdasági tanácsban Vitz vezérigazgatónak, a Birodalmi Műrostipari Egyesülés vezetőjének, az egyik leghatalmasabb konszern képviselőjének a szava döntött?

Hitler gauleitereinek különösen fontos feladatuk volt, hogy a hadiipari plutokraták szolgálatában megszervezzék a munkások, munkásasszonyok és a fiatalok kényszermunkáját. Ők hajtották a hadiipari konszernekbe a munkásrabszolgákat. Nézzük meg a frankfurti gau példáján, hogy miként festett ez a gyakorlatban. Frank-

furt gauleitere a hírhedt *Sprenger* volt. A gau gazdasági tanácsadója nem más volt, mint *Avieny*, a Nassauische Landesbank vezérigazgatója, kilencszeres felügyelőbizottsági tag és szelvényvágó. Bent ült a Frankfurter Handelsbank AG-ban, a Deutsche Landesbankzentraléban, két repülőgéptársaság és egyéb, magas profitot biztosító társaságok felügyelőbizottságában. Ez az élősdi, aki a dolgozó nép rovására, szelvényvágásból gazdagodott meg, volt a gau gazdasági tanácsadója, azaz ő döntötte el, hogy melyik kis- és középüzemeket zárják be, kik legyenek azok a középrétegbeliek, akiket teljes tönkrejutásra ítélnek. Avieny vezérigazgatót a legszorosabb kapcsolatok fűzték az IG Farben-konszernnek a frankfurti Grünewaldplatzon székelő vezérigazgatóságához. Aki ellenszegült e háborús nyerészkedő urak parancsainak, azt Sprenger gauleiter átadta a Gestapónak. Így például a korrupt gauleiter tizennyolc volt nácit lövetett agyon azért, mert szidták az IG Farben-konszern urait, és feltárták a gauleiter úr élelmiszersíbolásait.

Ezenkívül még a „munkabizalmi" is rendelkezésre állt a halálgyárosoknak. Neki kellett a bérek alacsony szinten tartásáról gondoskodnia. Frankfurtban az első munkabizalmi *Karl Lüer* volt, a rajna-majnai iparvidék Kereskedelmi és Iparkamarájának s a frankfurti tőzsdének az elnöke. Lüer mindig így adta meg a címét: Frankfurt, Tőzsde. Ez is mutatja, hogy kiknek a bizalmi embere volt ez a milliomos. Egy másik ilyen bizalmi ember volt *dr. Markart.* Azelőtt hosszú éveken keresztül a Bitterfeld melletti Wolfenben levő IG Farben Művek „szociális osztályát" vezette. Egyidejűleg a vegyipari munkáltatók egyesületének „szakreferensekként" működött. Jelentős gyakorlata volt már tehát a munkások jogfosztásában és becsapásában. Ki vonhatná kétségbe, hogy a trösztök urainak ezek az alkal-

mazottai „jó bizalmi emberek" voltak? Hogy milyen sokra értékelték a plutokraták ezeket a lakájokat, akiknek a zsebében ott volt a hitlerpárt tagsági könyve, az kiderül a *Frankfurter Zeitung* egyik cikkéből, amely az 1942 szeptember 16-i számban jelent meg. A következőket olvashatjuk benne:

„Az ilyen személyiségeket (a hitlerpárt funkcionáriusait — *W. U.)* sok vállalat bevonta vezetőségébe, és többek között a személyzet vezetésének feladataival bízta meg őket."

A hitleri rendszerben tehát elérték a hatalmas plutokraták azt, amire tizenöt év óta minden erejükből törekedtek, de amit a szervezett munkásság ellenállása miatt Hitler hatalomrajutásáig nem tudtak kierőszakolni. Övék lett a gazdaság és az állam feletti korlátlan uralom és joggal mondhatták el: „Az állam mi vagyunk."

A „tervgazdálkodás" legendája

A nácirendszer 1933-tól kezdve fokozatosan átállította a gazdaságot háborús vágányokra, és tervszerűen csökkentette a fogyasztási cikkek termelését. Ezek háborús gazdasági rendszabályok voltak, és semmi közük sem volt a tervgazdálkodáshoz. Tervgazdálkodásról csak akkor lehet beszélni, ha az ipar a nép tulajdonában van, ha az állam szerveiben a dolgozó nép képviselői döntenek, és ezen az alapon a gazdaság a népnek és államának szükségleteit elégíti ki. A hitleri Németországban semmiféle tervgazdálkodás sem volt lehetséges, mert az ipari üzemek a kapitalisták tulajdonában voltak, mert a gazdaság a nagytőkések profit-

szerzését és háborús érdekeit, nempedig a nép szükségleteinek kielégítését szolgálta. A kényszergazdálkodást a nagy hadiipari konszernek urainak parancsnoksága alatt és az ő érdekükben vezették be.

Sok német azt hitte, hogy az állami üzemek már a nagyipar államosításának kezdetét jelzik. Sokan azt hitték, hogy a német vasutak állami tulajdona már a szocializmus egyik elemét jelenti. Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani a következőket: a birodalmi vasutak államosításának semmi köze sem volt a szocializmushoz. Ennek az államosításnak egészen más okai voltak. A német iparnak és a nagybirtokosoknak is érdekükben állt, hogy az áruszállítás a lehető legolcsóbb legyen, és ezt ne akadályozhassák meg az ellenszegülő egyes tőkések érdekei. Ezenkívül Németországban különleges stratégiai érdekek is megkövetelték, hogy a vasúthálózatot állami eszközökkel építsék ki. Az Európa középpontjában fekvő Németország számára háború esetén nagy stratégiai jelentősége volt annak, hogy a vasúti szállítás jól működjék. Éppen ezért a németországi vezető köröknek érdekükben állt, hogy a vasúthálózat karbantartása és kiépítése állami támogatással és állami ellenőrzés alatt történjék. Emellett különös tekintettel voltak a nagy konszernek urainak érdekeire. Krupp és Siemens például, mint a birodalmi vasutak igazgatótanácsának tagjai elsősorban kapták meg a vasút megrendeléseit, még hozzá az általuk megszabott árakon.

A hitleri Németországban került azután csak igazán sor arra, hogy a hadipotenciál növelése végett állami üzemeket létesítsenek. Olyan hadiipari üzemeket hoztak létre, amelyek a német finánctőke közös érdekeit szolgálták. Az ércbányászat céljaira például azért alapították az állami Göring Műveket, mert a siegerlandi vasérctelepeknek olyan mérvű feltárása, amilyet a háború megkövetelt, nem volt kifizetődő a magántőke

számára. Ezért a náciállam adta az anyagi eszközöket ennek az iparnak a kiépítéséhez. Németország fegyverkezési potenciáljának gyorsabb fokozása céljából hozták létre a Göring-konszernt, amely a háborús szerzemények elnyelésével Európa legnagyobb konszernje lett. Göring ezzel maga is a legnagyobb hadiipari plutokraták sorába lépett. Mint miniszternek tényleges rendelkezési joga volt a konszern valamennyi üzeme felett. Természetesen csak a profitoknak egy részét tudta fényűző életmódjának fedezésére fordítani; a profitok nagyobbik részéből tovább bővítették a hadiüzemeket, tehát az uralmon levő háborús kalandorok klikkjének közös érdekében használták fel. Hasonlóképpen számos hadiüzemet létesítettek állami eszközökkel más iparágakban is, így a műrost-iparban, az olajfinomító-iparban stb. Ezeknek a társaságoknak az igazgatóságaiban sok újgazdag náci funkcionárius foglalt helyet, akik részesedést kaptak a profitból és egyidejűleg még állami állást is betöltöttek.

A tények azt bizonyítják, hogy a hitleri államban a gazdaság és az állam parancsnoki posztjain a legagresszívebb, legragadozóbb hadiipari plutokraták álltak. Az államhatalmat teljesen a bankok és konszernek urainak szolgálatába állították. Az pedig, amit a goebbelsi propaganda „tervszerűségnek" nevezett, semmi egyéb nem volt, mint a gazdaság háborús vágányokra való átállítása s a hadiipari plutokraták és a náci vezérek módszeresen kiépített uralma az egész politikai és társadalmi élet felett.

A KATONÁK PUSZTULTAK, A PROFITOK NŐTTEK

A német plutokraták megbízásából Hitler megindította a háborút idegen országok meghódításáért, és Goebbelsék propagandája az eddiginél is hangosabban üvöltözte a „népközösség" jelszavát. A plutokraták szédületes háborús nyereségeket sepertek be, a goebbelsi propaganda pedig úton-útfélen „a nyereségek általános korlátozásáról" harsonázott. Nonnenbruch, a *Völkischer Beobachter* gazdasági rovatának szerkesztője már a háború első hónapjában — 1939 szeptember 19-én — megrázó színekkel ecsetelte, hogy milyen szegénység jutott osztályrészül a német hadiipar vezetőinek. Elmesélte, hogy az „osztálykülönbségeket" teljesen megszüntették, az osztályok közötti válaszfalakat elhordták, és az egyik konszern vezérigazgatójáról elmondta, hogy foltozott öltönyben jár a üzemben. Goebbels propagandája kitalálta a foltozottnadrágú vezérigazgatót, és a „német szocializmus" megszemélyesítőjeként dicsőítette. Hogyan állt azonban ténylegesen a dolog „a nyereségek korlátozásával" s a „teljesen elhordott" vezérigazgatói öltönyökkel és osztályok közötti válaszfalakkal?

A német részvénytársaságok saját, tehát meghamisított adatai szerint az átlagos osztalék az 1932. évi 2,83 százalékról 1941-ig 6,62 százalékra emelkedett, tehát egyedül az osztalékok formájában jelentkező tiszta nyereség 134 százalékkal emelkedett 1932-höz viszonyítva!

Valójában azonban a legnagyobb konszernek tiszta nyeresége sokkal nagyobb volt, mint amekkorára az állítólagos átlagos osztalékokból következtetni lehetett. Ez még a mérlegekből is kitűnik. Kruppék adóbevallási szempontból tökéletesen „kozmetikázott" mérlegei a következő adatokat tartalmazzák a tiszta nyereségre vonatkozóan:

		millió márkában	
1931/32	veszteség	9,64	(„titkos" tartalékból fedezve)
1933/34	tiszta nyereség	6,65	
1934/35	« «	10,34	
1935/36	« «	14,39	
1936/37	« «	17,22	
1938/39	« «	21,11	
1939/40	« «	22,70	

És mindez még csak a háború *első* évéig következett be! Nem kevésbbé „örvendetes" fejlődésen ment keresztül a Mannesmann-konszern a hitleri uralom első évétől a hitleri háború első évéig. Az 1933. évi mérleg 2,1 millió márka tiszta nyereséget mutatott ki, az 1940. évi pedig már 10,7 millió márkát, tehát 410 százalékos emelkedést.

Más nehézipari konszernek mérlegei a következő nyereségemelkedést mutatták:

Vereinigte Stahlwerke

	bruttó nyereség millió márkában	mutatószám
1934	120,53	100
1935	225,83	187
1936	248,59	206
1937	257,08	213

Klöckner AG

1936/37	106,90	100
1938/39	135,58	127
1940/41	163,67	153

Hoesch AG

1936/37	119,91	100
1938/39	139,82	117
1940/41	163,57	136

Gute-Hoffnungs-Hütte

1936/37	123,11	100
1938/39	148,29	120
1940/41	156,29	127

Törvényes és egyéb „tartalékok"

A legtöbb mérlegben feltüntetett tiszta nyereség nem állt arányban a magas bruttó nyereséggel. Az IG Farben-konszern 1940. évi mérlege például 846,44 millió márka *bruttó* nyereséget mutatott ki (ami egyébként 179,21 millió márkával több az 1938. évinél!), ugyanakkor azonban csak 58,76 millió márka *tiszta* nyereséget. Azt, hogy hova tűnt a fennmaradó 787,68 millió márka, könnyen megérthetjük abból, hogy pusztán a „részesedések, tartalékok, céltartalékok és állóeszközök leírása" című tételek alatt 220,43 millió márkát találunk elbujtatva.

A Wintershall AG, a legnagyobb német kálikonszern, amely már 1933 előtt is bőkezűen pénzelte Hitlert, kimutatta, hogy *bruttó* nyeresége 1939-től 1940-ig 68,39 millió márkáról 76,29 millió márkára emelkedett, *tiszta* nyeresége viszont az 1939. évi teljes — írd és mondd — 8,06 millió márkáról 1940-ben — 7,55 millió márkára esett vissza. „Céltartalékok és egyéb tartalékok" cím alatt azonban 114 millió márkát rejtett el a társaság!

Néhány példát idézünk itt annak a bemutatására, hogy még a részvénytőkéhez viszonyítva is milyen hallatlanul magas céltartalékokat és tartalékokat szerepeltettek, és hogy ezekhez a céltartalékokhoz és tartalékokhoz képest milyen alacsonyan állapították meg a tiszta nyereséget.

	Részvénytőke	Tartalékok	Céltartalékok	Összesen	Tiszta nyereség
	millió márkában				
Roddergrube	18	10	19,96	29,96	4,62
Maschinenfabrik Augsburg-Nurnberg	30	12	21,18	33,18	2,416
Sächsische Werke AG, Dresden	120	79,75	25	104,75	9,73

Nagyon tévedne azonban, aki azt hinné, hogy azok a konszernek, amelyeknek mérlegei a tiszta nyereség nagyobb emelkedését mutatják, „ügyetlenebbül" kendőzték el nyereségüket. Kruppék 1939/1940. évi mérlege 22,70 millió márka tiszta nyereséget ismer el, de ugyanez a mérleg egyben kimutat még

16 000 000	márka	törvényes tartalékot,
56 365 000	«	egyéb tartalékot,
68 053 000	«	céltartalékot,
osszesen 140 418 000	markát.	

Nem úgy áll tehát a dolog, hogy egyesek „ügyesek", mások pedig „ügyetlenek" voltak. Mind éppen elég agyafúrtak voltak, és úgy „kozmetikázták" mérlegeiket, ahogyan az éppen megfelelt a céljaiknak.

A részvényesek és a „felülbélyegzés"

Még a „törvényes" és „egyéb" tartalékokon és céltartalékokon felül is olyan tiszta nyereség maradt, amelynek évről évre emelkedő osztalékokban kellett tükröződnie. A plutokráciának azonban éppen a háború alatt inkább érdeke volt, mint valaha, hogy a nép továbbra is elhiggye azt a mesét, hogy az osztalékok nem haladhatják meg a hat százalékot. A hitleri kormány megtalálta azt a kiutat, ami lehetővé tette, hogy az osztalék hat százalékra való „korlátozása" ellenére is tetszés szerinti nagyságú osztalékokat lehessen kifizetni, még hozzá adómentesen. Rendeletet bocsátott ki, amely szerint a nyereség egy részét „tőkehelyesbítések" formájában jóvá lehetett írni a részvényeseknek.

A részvényeket megfelelő magasabb összegre „felülbélyegezték", anélkül hogy a részvényeseknek egyetlen pfennig újabb tőkét kellett volna befizetniük. S így ezentúl részvényeik magasabb „névértéke" után kapták az osztalékot. Kétszeres vagy háromszoros nyereséget vágtak tehát zsebre, anélkül, hogy az osztalék százalékaránya meghaladta volna a „megengedett mértéket", s a tetejébe még az adót is megtakarították.

Hitlerék hivatalos statisztikája szerint már 1941 november 30-ig 302 részvénytársaság 65,5 százalékkal emelte ezen a módon részvénytőkéjét. Nézzük meg az egyik „legszerényebb" példát: a Sächsische Werke AG, Dresden 25 százalékkal „helyesbítette" részvénytőkéjét és továbbra is „változatlanul" hat százalékos oszta-

lékot fizetett, ami azt jelenti, hogy a részvényes valójában 7,5 százalékos osztalékot kapott részvényei után, és ráadásul ajándékképpen még részvényeinek névértéke is egynegyedével emelkedett. Stahl, a Mansfeld AG vezérigazgatója tárgyilagosan meg is állapította:

„Ez a rendszabály lehetővé tette, hogy a részvényesek továbbra is maradéktalanul megkapják az osztalékul jutó összeget, anélkül hogy az osztalék után adót kellene fizetni."

(Kölnische Zeitung. 1941 szeptember 23.)

A „nyereségek korlátozásáról" szóló hazugság

Ha a részvénytársaságok mérlegeiben megvizsgáljuk az álcázott nyereségeket (céltartalékokat, rendkívüli leírásokat stb.), megállapíthatjuk, hogy a hitleri uralom idején a bevallott nyereségnek a tényleges nyereséghez való aránya a következőképpen változott meg:

1928/29	a bevallott	nyereség	84%-a	a tényleges	nyereségnek
1935	«	«	54%-a	«	«
1936	«	«	43%-a	«	«
1940/41	«	«	10—15%-a	«	«

Tehát az 1940/1941-es háborús évben a kimutatott tiszta nyereség legfeljebb egyhetedrészét tette a tényleges tiszta nyereségnek; legalább hathetedrészét eltitkolták. És amint azt a fent felsorolt példák mutatják, még a mérlegekben bevallott tiszta nyereségek is messze felülmúlták a Hitler előtti idők tiszta nyereségeit.

Bebizonyosodott, hogy a Hitler-klikk, amely 1933 előtt a háborús nyereségek elkobzását ígérte programmjában, és hatalomrajutása után a „nyereségek korlátozásáról" szóló mesét terjesztette, csupán a háborús

nyereségek eltitkolásának különleges, művészi módszerét fejlesztette ki.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* 1941 szeptember 28-i száma nyiltan meg is mondta erről:

„Tulajdonképpen pszichológiai-politikai problémáról van itt szó: mindenképpen el kell kerülni azt a benyomást, sőt még a látszatát is annak, hogy a háborúban szerzett nyereségeket a részvénypiacon megtett útjuk révén új, nyereségethozó üzletekre fordítják."

Akiknek tíznél is több felügyelőbizottsági tagságuk volt

A náci propaganda azt akarta elhitetni a német néppel, hogy ezentúl egyetlen nagyrészvényes sem lehet tíznél több részvénytársasági igazgatóság vagy felügyelőbizottság tagja. A hivatalos „részvénytársasági kézikönyv" anyagából azonban kiderül, hogy *449 olyan háborús nyerészkedő* volt, aki több mint tíz részvénytársaság igazgatóságában vagy felügyelőbizottságában vett részt.

Mindenekelőtt néhány nácibarát német trösztvezér részvénytársaságokban és állami szervekben viselt funkcióit soroljuk fel, hogy az olvasó megítélhesse, milyen hatalommal rendelkeztek ezek az emberek a fasiszta államban:

von Schröder, Kurt, báró

a kölni Kereskedelmi és Iparkamara, a rajnavidéki Gazdasági Kamara, Köln,
elnöke;

a Birodalmi Közlekedési Tanács, Berlin,
tagja;

a Kereskedelmi és Iparkamarák Munkaközösségének alelnöke;

a Német Birodalmi Vasúttársaság, Berlin, igazgatóságának alelnöke;

a Bank für Internationalen Zahlungsausgleich, Basel, igazgatósági tagja;

a Német Birodalmi Vasúttársaság és
a Német Birodalmi Posta
tanácsadó testületének tagja;

a Deutsche Verkehrs-Kredit-Bank AG, Berlin,
a Mitropa, Mitteleuropäische Schlafwagen- und Speisewagen AG, Berlin, háló- és étkezőkocsi-társaság,
a Rheinische Zellwolle AG, Köln (Rhein) műrostipari társaság
felügyelőbizottságának elnöke;

az Adlerwerke azelőtt Heinrich Kleyer, Majna-Frankfurt,
a Boswau & Knauer, Berlin,
a Deutsche Gesellschaft für Öffentliche Arbeiten „Oeffa", Berlin, középítkezésekkel foglalkozó társaság
felügyelőbizottságának elnökhelyettese;

az Ambi-Budd Presswerk, Berlin,
a Colonia, Kölnische Feuer- und Kölnische Unfallversicherungs AG, Köln, tűz- és balesetbiztosító-társaság,
a Concordia, Lebens-Versicherungs AG, Köln, életbiztosító társaság,
a Felten & Guilleaume, Carlswerk AG, Köln-Mülheim,
a Gemeinnützige Aktiengesellschaft für Wohnungsbau, Köln a. Rh., lakásépítő részvénytársaság,
a Guano-Werke AG (azelőtt Ohlendorff'sche und Merek'sche Werke) Hamburg,
felügyelőbizottságának tagja.

Flick, *Friedrich*, hadigazdasági vezető

a Friedrich Flick Kom.-Gesellschaft, Düsseldorf, személyileg felelős beltagja;

az Eisenwerk-Gesellschaft Maximilianshütte, Sulzbach-

Rosenberg-Hütte, vaskohászati társaság,
az Essener Steinkohlenbergwerke AG, Essen, kőszénbánya-társaság,
a Harpener Bergbau AG, Dortmund, bányatársaság,
a Mitteldeutsche Stahlwerke AG, Riesa (Elbe) acélművek felügyelőbizottságának elnöke;

a Siegener Maschinenbau AG, Siegen, gépgyár felügyelőbizottságának elnökhelyettese;

az Adlerwerke, azelőtt Heinrich Kleyer AG, Majna-Frankfurt,
az Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft, Berlin,
az Allianz- und Stuttgarter Verein, Versicherungs AG, Berlin, biztosítótársaság,
a Dresdner Bank, Berlin,
a Dynamit-Aktien-Gesellschaft, azelőtt Alfred Nobel & Co., Hamburg, dinamitot előállító társaság,
a Linke-Hoffmann-Werke AG, Breslau,
a Niederschlesische Bergbau AG, Neu-Weißstein, bányatársaság,
a Rheinische AG für Braunkohlenbergbau und Brikettfabrikation Köln, brikettelőállító és bányatársaság,
a Schering AG, Berlin,
a Vereinigte Stahlwerke AG, Düsseldorf, acélművek,
a Waggon- und Maschinenfabrik, azelőtt Busch, Bautzen, felügyelőbizottságának tagja;

a Gewerkschaft Steinkohlenwerk Vereinigte Glückhilf-Friedenshoffnung, Hermsdorf, bányatársaság,
a Rheinisch-Westf. Elektrizitätswerke AG, Essen, igazgatótanácsának tagja;

a Gewerkschaft der Steinkohlenzeche Mont-Cenis, Herne-Solingen bányatársaság igazgatóságának helyettes elnöke;

a Gewerkschaft des Steinkohlen- und Eisenstein-Bergwerks „Sieben-Planeten", Dortmund, bányatársaság,
a Gewerkschaft Victoria-Lünen, Lünen (Lippe) bányatársaság igazgatóságának tagja.

Quandt, *Günther*, hadigazdasági vezető

az Akkumulatorenfabrik AG, Berlin-Hagen i. W.,
az AG für Industriebeteiligungen, Berlin, holdingtársaság,
a Concordia Elektrizitäts AG, Dortmund,
a Deutsche Waffen- und Munitionsfabriken AG, Berlin-Wittenau, fegyver- és lőszergyár,
a Deutsche Wollwaren-Manufaktur AG, Grünberg i. Schles. gyapjúárugyár,
a Dürener Metallwerke Aktien-Gesellschaft, Düren, fémművek,
a Hermann Herzog & Co. AG, Neugersdorf i. Sa.,
a Pertrix Chem. Fabrik AG, Berlin, vegyiművek
felügyelőbizottságának elnöke;

a Mauserwerke Aktiengesellschaft, Oberndorf a. N.,
a Wintershall AG, Kassel,
felügyelőbizottságának elnökhelyettese;

az Aktiengesellschaft für Verkehrswesen, Berlin, közlekedési társaság,
az Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft, Berlin,
a Bergbau AG, Lothringen, Bochum, bányatársaság,
a Berlin-Erfurter Maschinenfabrik Henry Pels & Co. AG, Berlin, gépgyár,
a Braunkohlenwerke Bruckdorf AG, Halle (Saale) barnaszénbánya-társaság,
a Busch-Jäger, Lüdenscheider Metallwerke AG, Lüdenscheid, fémművek,
a Concordia Spinnerei AG, Marklissa und Bunzlau, fonógyár,
a Gerling-Konzern, Allgemeine Versicherungs AG, Köln, biztosítótársaság,
a Kammgarnspinnerei Stöhr & Co., Aktien-Gesellschaft, Leipzig, fésüsfonógyár,
a Köln-Berliner Versicherungs AG, Berlin, biztosítótársaság,
a Maschinenfabrik Sangerhausen AG, Sangerhausen, gépgyár,
a Thüringer Erdöl AG, Sondershausen, kőolajtársaság,

a Vereinigte Kugellagerfabriken AG, Schweinfurt, golyóscsapágy-gyár,
a Westfalenbank AG, Bochum (Westfalen),
felügyelőbizottságának tagja;

a Gewerkschaft Wintershall, Heringen, bányatársaság igazgatóságának elnöke;

a Bruckdorf-Nietlebener Bergwerks-Verein, Halle (Saale), bányatársaság
igazgatóságának tagja;

a Deutsche Bank, Berlin,
berlin-brandenburgi tanácsadó testületének tagja.

Knepper, *Gustav*, bányaigazgató

a Gelsenkirchener Bergwerks AG, Essen, bányatársaság igazgatóságának elnöke;

a Bochumer Verein für Gußstahlfabrikation AG, Bochum, acéltársaság,
a Dortmund-Hörder Hütten-Verein, Dortmund, kohászati társaság,
a Berggewerkschaftskasse, Bochum, bányatársasági pénztár,
a Betriebsunterstützungskasse für höhere und obere Werksbeamte, Bochum, tisztviselő segélypénztár,
a Gemeinsame Beamtenruhegehaltskasse, Bochum, tisztviselői nyugdíjpénztár,
az Unfallschadensverband für Zechenbeamte, Bochum, bányatisztviselők balesetbiztosítási szövetsége,
a Verein für die Bergbaulichen Interessen, Essen (Ruhr), bányaérdekeltségek egyesülése,
a Verein zur Überwachung der Kraftwirtschaft der Ruhrzechen, Essen, a ruhrvidéki bányák energiagazdálkodását ellenőrző testület,
a Verein zur Bekämpfung der Volkskrankheiten im Ruhrkohlengebiet, a ruhrvidéki népbetegségek leküzdésére alakult egyesület,
a Ruhrtalsperrenverein, Essen, a Ruhr völgy zárógátjait

ellenőrző szervezet
igazgatóságának tagja;

a Gelsenberg-Benzin AG, Gelsenkirchen, benzintársaság,
a Gelsenkirchen Bergbau AG, Gelsenkirchen, bányatársaság,
a Rheinische-Westfälische Wohnstätten AG, Essen, lakótelepépítő társaság,
a Ruhrbenzin AG, Oberhausen-Olten, benzintársaság,
a Ruhrchemie AG, Oberhausen-Sterkrade, vegyitársaság,
a Wasserwerk für des Nördliche Westfälische Kohlenrevier, Gelsenkirchen, vízművek,
a Westdeutsche Wohnhäuser AG, Düsseldorf, lakásépítő társaság
felügyelőbizottságának elnöke;

az August Thyssen-Hütte AG, Duisburg-Hamborn, kohótársaság,
a Bergbau AG, Ewald König Ludwig, Herten i. Westf., bányatársaság,
a Concordia-Bergbau-Aktien-Gesellschaft, Oberhausen, bányatársaság,
a Dortmunder Union-Brückenbau AG, Dortmund, hídépítési társaság,
a Dynamit AG, azelőtt A. Nobel, Köln a. Rh., dinamitot előállító társaság,
az Eisenwerk-Gesellschaft Maximilianshütte, Sulzbach-Rosenberg-Hütte, vaskohászati társaság,
az Essener Steinkohlenbergwerke AG, Essen, bányatársaság,
a Harpener Bergbau AG, Dortmund, bányatársaság,
a Schering AG, Berlin,
a Preussische Bergwerks- und Hütten AG, Berlin, bánya- és kohótársaság,
a Ruhrstahl AG, Witten, acéltársaság,
a Siegener Maschinenbau Aktiengesellschaft, Siegen, gépgyár,
a Westfälische Transport AG, Dortmund, szállítmányozási társaság,
a Benzol-Verband GmbH, Bochum, benzoltársaság,

a Bergwerksverband zur Verwertung von Schutzrechten der Gesellschaft für Kohlentechnik GmbH, szabadalmakat értékesítő egyesület,
a Cumaronharz Verband GmbH, Bochum,
a Deutsche Ammoniak Verkaufsvereinigung GmbH, Bochum, ammoniák-kereskedelmi társaság,
a Feuerschaden Verband GmbH, Bochum, tűzkárosultakat segélyező egyesület,
a Gesellschaft für Kohlentechnik GmbH, Dortmund-Eving, széntechnikai társaság,
a Gesellschaft für Teerverwertung GmbH, Dbg.-Meiderich, kátrányértékesítő társaság,
a Kaiserhof-Hotel-Gesellschaft mbH, Berlin, szállodatársaság,
a Nordische Holzhandelsgesellschaft mbH, Essen, fakereskedelmi társaság,
a Rhein.-Westf. Bergwerksgesellschaft mbH, Mülheim (Ruhr), bányatársaság,
a Rheinisch-Westfälisches Kohlen-Syndikat, Essen, szénszindikátus,
a Verbandswasserwerk GmbH, Bochum, vízmű,
a Verkaufsvereinigung für Teer-Erzeugnisse GmbH, Essen, kátrányszármazékok eladásával foglalkozó társaság
felügyelőbizottságnak tagja;

a Gewerkschaft Nürthenberg, Hermühlheim, bányatársaság
igazgatóságának tagja;

a Kohlenhandelsgesellschaft „Glückauf", Abt. Beck & Co., Kassel, szénkereskedelmi társaság,
a Ver. Holzgesellschaften mbH, Essen, faipari és kereskedelmi társaság
tanácsadó testületének elnöke;

a Ruhrgas AG, Essen (Ruhr), gáztársaság,
a Kohlenhandelsgesellschaft „Mark", Siepmann, Schrader & Co., Hagen, szénkereskedelmi társaság,

a Kohlenscheidungsgesellschaft mbH, Berlin, szénlepárló társaság,
a Kohlenkontor Wayhenmeyer, Mannheim, szénkereskedelmi iroda,
a Raab Karcher GmbH, Karlsruhe,
a Deutsche Kohlenhandelsgesellschaft Lüders, Meantzen & Co., Bremen, szénkereskedelmi társaság,
a Glückauf Bau AG, Dortmund, építészeti társaság,
a Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk, Essen, villamosmű,
a Westfälische Kohlenverkaufsgesellschaft Vollrath, Weck & Co., Berlin, szénkereskedelmi társaság,
az N. V. Maatschappij, Algemen Echser, Utrecht,
a Stickstoffsyndikat, Berlin, nitrogénszindikátus
tanácsadó testületének tagja;

a Ruhrbergbau-Revisionsgesellschaft, Essen, bányászati revíziós társaság
elnöke;

mellékfoglalkozásként pedig
az Emschergenossenschaft fellebbezési bizottságának,
az esseni Kereskedelmi és Iparkamara gazdasági kérdésekkel foglalkozó bizottságának tagja;
a Ruhrvidéki Szénkörzet Telepítési Szövetségének, Essen képviselője;

a Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, Berlin, tudományos társaság tagja,
az esseni Technika Háza kuratóriumának tagja,
a Lippeverband fellebbezési bizottságának póttagja volt.

Helyszűke miatt arra kell szorítkoznunk, hogy most már csak *néhány olyan halálgyárost, háborús nyerészkedőt* soroljunk fel, aki több mint tíz nagy részvénytársaság igazgatóságában vagy felügyelőbizottságában vett részt:

Abs, Hermann J., bankár, a Deutsche Bank, Berlin igazgatóságának és további 14 részvénytársaság igazgatóságának, illetve felügyelőbizottságának tagja.

Bandel, *Eugen*, a Commerz- und Privat-Bank Aktiengesellschaft, Berlin, igazgatóságának, továbbá 24 részvénytársaság igazgatóságának, illetve felügyelőbizottságának tagja.

Brecht, *Gustav*, titkos kormánytanácsos, a Rhein AG für Braunkohlenbergbau und Brikettfabrikation, Köln, szénbányászati és brikettelőállító társaság igazgatóságának elnöke és még 13 más részvénytársaság igazgatóságában, illetve felügyelőbizottságában foglalt helyet.

Buskühl, *Ernst*, a Harpener Bergbau AG, Dortmund, bányatársaság vezérigazgatója, valamint 15 más részvénytársaság igazgatósági, illetve felügyelőbizottsági tagja.

Carp, *Werner*, a Franz Haniel & Cie. GmbH, Duisburg-Ruhrort, felügyelőbizottságának elnöke és további 21 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Fischer, *Otto Christian*, bankigazgató, a IV. számú, bankházakat tömörítő birodalmi csoport vezetője, 24 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

von Flotow, *Hans*, *dr.*, titkos kormányfőtanácsos, a Gebrüder Stumm GmbH, Neunkirchen a. d. Saar, felügyelőbizottságának elnöke és még 14 részvénytársaság igazgatóságában vagy felügyelőbizottságában foglalt helyet.

Fürstenberg, *Hans*, a Berliner Handelsgesellschaft, Berlin, bankház igazgatótanácsának, valamint 17 más részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Goetz, *Carl*, bankigazgató, a Dresdner Bank, Berlin, felügyelőbizottságának elnöke, 21 részvénytársaság igazgatóságában, illetve felügyelőbizottságában foglalt helyet.

Haniel, *Karl*, *dr.*, nyugalmazott kerületi főnök, a Gute-Hoffnungs-Hütte, azelőtt Haniel & Lueg GmbH,

Düsseldorf-Grafenberg ügyvezetője, ezenkívül pedig 15 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Knauert, *Herbert* bányaigazgató, a Gelsenkirchener Bergwerks AG, Essen, bányatársaság igazgatósági tagja, továbbá még 26 más részvénytársaság igazgatósági, illetve felügyelőbizottsági tagja.

Keppler, *Wilhelm*, a „Négyéves tervben" felhasználásra került németországi nyersanyagok és más ipari anyagok főszakértője, az „NSDAP gazdaságpolitikai szervezetei központjának" vezetője és egyben 10 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Lüer, *Wilhelm*, *dr.*, mérnök, igazgató, a Ludwig Löwe & Co. AG, Berlin, villamosipari társaság igazgatóságának és még 11 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Pferdmenges, *Robert*, bankár, a Gladbacher Wollindustrie AG, azelőtt L. Josten, M.-Gladbach, gyapjúipari társaság felügyelőbizottságának elnöke, valamint még 22 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Poensgen, *Ernst*, vezérigazgató, a Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft, Düsseldorf, igazgatóságának elnöke, továbbá 19 más részvénytársaság igazgatóságában vagy felügyelőbizottságában foglalt helyet.

Pott, *Alfred*, vezérigazgató, a Mathias Stinnes, Essen-Karnap, bányatársaság igazgatóságának tagja és teljhatalmú megbízottja és 25 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Rasche, *Karl*, bankigazgató, a Dresdner Bank, Berlin, igazgatóságának és 27 részvénytársaság igazgatóságának, illetve felügyelőbizottságának tagja.

Röchling, *Hermann*, kohóművek tulajdonosa, a Röchlingsche Eisen- und Stahlwerke GmbH, Völklingen, vas-

és acélművek üzletvezetőségének elnöke, 10 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Schippel, *Hans*, a Reichsbank nyugalmazott igazgatója, a Dresdner Bank, Berlin, igazgatóságának, továbbá 22 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Sippel, *Karl Ernst*, *dr.*, a Deutsche Bank, Berlin igazgatóságának és 17 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Springorum, *Fritz*, *dr.*, mérnök, a Baroper Walzwerk Aktiengesellschaft, Dortmund-Barop, felügyelőbizottságának elnöke és még 13 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Stahl, *Rudolf*, nyugalmazott törvényszéki ülnök, a Mansfeld Aktiengesellschaft für Bergbau und Hüttenbetriebe in Eisleben, bánya- és kohóipari társaság vezérigazgatója, ezenkívül pedig 9 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

von Stauss, *Emil Georg*, államtanácsos, a hitleri birodalmi gyűlés elnökhelyettese, a Bayerische Motoren-Werke AG, München, motorművek felügyelőbizottságának elnöke és egyben még 23 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

von Stein, *Heinrich*, bankár, a berlini Reichsbank központi választmányának, továbbá 21 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Stinnes, *Hugo*, a Hugo Stinnes GmbH, Mülheim (Ruhr)-Stettin ügyvezetője és 25 részvénytársaság igazgatóságának, illetve felügyelőbizottságának tagja.

Vögler, *Albert*, vezérigazgató, a Bochumer Verein für Gußstahlfabrikation AG, Bochum, acélmű felügyelőbizottságának elnöke, a Vereinigte Stahlwerke Aktiengesellschaft, Düsseldorf, felügyelőbizottságának elnök-

helyettese és még 27 más részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Weltzien, *Hans*, nyugalmazott pénzügyi tanácsos, üzlettárs a Berliner Handelsgesellschaft, berlini bankházban, valamint 9 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Wessig, *Max*, vezérigazgató, a Rheinmetall Borsig AG berlini, düsseldorfi és sömmerdai művei igazgatóságának elnöke, ezenkívül még 19 más részvénytársaság igazgatóságának illetve felügyelőbizottságának tagja.

Von Wilmowsky, *Tilo*, báró, nyugalmazott kerületi főnök, nemesi birtok tulajdonosa, a Berliner Druck- und Zeitungsbetriebe AG, Berlin, nyomdai és lapkiadótársaság felügyelőbizottságának elnöke, a Friedrich Krupp AG, Essen, részvénytársaság felügyelőbizottságának elnökhelyettese és még 11 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Wintermantel, *Fritz*, a Deutsche Bank, Berlin, igazgatóságának és 21 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

Zangen, *Wilhelm*, vezérigazgató, a Mannesmann-Röhren-Werke, Düsseldorf, igazgatóságának elnöke és 13 részvénytársaság igazgatóságának vagy felügyelőbizottságának tagja.

A legjelentékenyebb háborús zsákmányt azonban a megszállt országokból rabolták össze a német bankvezérek, plutokraták és náci boncok. Ley, a munkások félrevezetésének specialistája, a háború elején demagóg módon kijelentette: „A német katona lába nyomában ott jár a szocializmus." A háború tapasztalatai alapján nézzük meg közelebbről, hogy ki járt a német katona lába nyomában.

Spanyolország

Spanyolországban tartották meg a főpróbát. Amikor Hitler 1936-ban a spanyol nép ellen német csapatokat, elsősorban német légierőt vetett be, ezek nyomában megjelentek a Mannesmann-konszernnek és a Frankfurter Metallgesellschaft AG-nek, az IG Farben-konszern egyik alvállalatának képviselői. Ezek magukhoz ragadták Spanyolország legfontosabb nyersanyagforrásait. A német csapatok segítségével leigázták a spanyol munkásokat és erőszakkal a bányákba hajtották őket.

Ausztria

Hitler megszállta Ausztriát. Goebbels azt rikácsolta, hogy az „Anschluss" — azaz: Ausztria imperialista meghódítása — a német nép ügye; valójában

azonban arról volt szó, hogy a német hadiipari plutokrácia meg akarta kaparintani az osztrák ipart, a stájerországi vasat, a hadiipari üzemeket, és Ausztriát ugródeszkának akarta felhasználni további hódításaihoz, elsősorban a Dunamedence és a Balkán irányában.

A plutokrata urak mindenekelőtt vagonba rakták és Berlinbe szállították az osztrák nemzeti bank egész arany-, valuta- és értékpapírkészletét. Ezáltal a balkáni országok hadifontosságú vállalatainak nagy részvénypakettjei kerültek birtokukba. A német nagybankok „átvették" a Wiener Creditanstalt-Bankvereint, amely az osztrák iparnak és nagykereskedelemnek csaknem 90 százalékát ellenőrizte. A Göring-konszern magábaolvasztotta az Alpine Montan-Gesellschaft bányatársaságot, a Steyrische Gußstahlwerke acéltársaságot, a Simmeringer Waggonfabrik vagongyárat, a Steyr-Daimler-Puch AG-t, a Donau-Dampfschiffahrtsgesellschaft dunahajózási társaságot és még egy sor más vállalatot. A Henschel & Co., Kassel cég rátette a kezét a Wiener Lokomotivfabrik AG-ra, Krupp a Montan-Union-Gesellschaftra, az IG Farben az osztrák Dynamit Nobel AG-ra stb. stb.

Csehszlovákia

Ezután Hitler kiadta a parancsot Csehszlovákia megrohanására. Ezúttal Goebbels azt mesélte a német népnek, hogy Németországot Csehszlovákia puszta léte is „fenyegeti". Ténylegesen azonban Csehszlovákia modern nehéziparáról és gazdag szénbányáiról volt szó, továbbá Magyarország és a Balkán birtokbavétele szempontjából kedvező stratégiai helyzetéről, amire Hitlernek a Szovjetunió ellen tervezett támadáshoz volt szüksége. A német csapatok lába nyomában itt is megjelentek a legnagyobb német bankok és konszernek képviselői.

A német nagybankok kövér zsákmányt ejtettek Csehszlovákiában. A Deutsche Bank magábaolvasztotta a Cseh Unió Bankot, a bratislavai Unió Bankkal, a Szlovák Általános Hitelbankkal és a Cseh-Morva Bankkal együtt. Ezenkívül megszerezte a részvénytöbbséget a Szudétavidék legnagyobb textilkonszernjében, a Kreibich-konszernben, továbbá a Schicht AG-ban. A Dresdner Bank beültette a maga képviselőit a Živno Bankba, amelynek döntő befolyása volt a textiliparra, a cukorkartellra és különféle készáruipari gyárakra. Ezenkívül pedig rátette kezét a bratislavai Deutsche Handels- und Kreditbank AG-re.

Göring a Hermann Göring Birodalmi Művek igazgatóságának egyik tagját, Wilhelm Vosst nevezte ki a Škoda Művek és a Prágai Hitelbank elnökévé, amely utóbbiba beolvasztották a Prager Fleischer- und Selcherbankot. A Škoda Műveken kívül birtokba vette a brünni fegyvergyárakat, a prágai Cseh-Morva Kolben-Daněk Fémüzemeket, a Moravská-Ostravai Vasműveket és az északcsehországi szénbányákat.

Természetesen az IG Farben-konszern ezúttal is benne volt az üzletben. Bekebelezte az aussigi vegyiműveket, a bratislavai Dynamit-Nobel AG-t és a bratislavai Apollo Ásványolajfinomító Részvénytársaságot.

A Mannesmann-konszern a jelentős felsőszileziai Hahn Vasművet és a Vitkovice melletti „Oskar" és „Anselm" bányákat vette tulajdonába.

Lengyelország

1939-ben Lengyelország megrohanásával Hitler megindította a második világháborút. Goebbels Danzig „felszabadításáról" fecsegett. Valójában azonban a

német plutokraták fedezni akarták a hátukat a Franciaország elleni háborúhoz, és felvonulási terepet akartak szerezni a Szovjetunió megrohanásához.

Mi sem természetesebb, mint hogy „mellékesen" a sziléziai és felsőszilézíai feudális szénbárók és nagybirtokosok is megszedték magukat közben. A német katonák lába nyomában megintcsak Göring s a sziléziai és felsőszilézíai régi feudális szénbárók meg nagybirtokosok jelentek meg. Gróf Ballestrem birtokba vette a rudai szénbányákat, gróf Schaffgotsch a Sodulla Részvénytársaság bányáit, gróf Henckel von Donnersmarck a radzionkaui bányákat. Az antonienhüttei bányákon testvériesen osztozkodtak: 50 százalék jutott gróf Schaffgotschnak, 30 százalék gróf Ballestremnek, 20 százalék pedig gróf Donnersmarcknak.

A legnagyobb zsákmányt azonban Göring szerezte meg, aki konszernjébe beolvasztotta a legtöbb lengyelországi vas- és acélművet, köztük a starchowicei vasművet és az ostrowicei kohó- és vasműveket, s ezenkívül még egy új nehézipari konszernt is létesített, a tescheni bánya- és kohóművet részvénytársaságot.

A német plutokratákat különösen érdekelte a lengyel robbanóanyagipar, mert az rendkívüli háborús nyereségekkel kecsegtetett. Ezeket az üzemeket Sprengstoffwerke Oberschlesien GmbH Kattowitz néven tömörítették. Érdekelt volt ebben az IG Farben-konszernhez tartozó Dynamit-Nobel AG, a Hermann Göring Birodalmi Művek felsőszilézíai bányaigazgatósága, a Borsig AG, a Ballestrem-konszern, Donnersmarck herceg, gróf Henckel von Donnersmarck és Giess örököseinek részvénytársasága.

A német műselyemkonszern — amelynek felügyelőbizottsági elnöke Emil Georg von Stauss volt, a hitleri birodalmi gyűlés elnökhelyettese, tizenegy más részvénytársaság felügyelőbizottságának tagja — a toma-

szówi és chodakowi műselyemgyárat „zsákmányolta”.

Az IG Farben-konszern a sgierzi Bohuta-társaság kátrányfestékműveket vette birtokába.

Nyugaton

Azt az óriási arányú rablást, amely Hollandia, Belgium és Franciaország megszállásával kezdődött, ennek a könyvnek a keretében még megközelítőleg sem írhatjuk le. Itt csak utalunk arra, hogy egyes német konszernek teljes iparágakat vettek birtokba Nyugat-Európa megszállt és meg nem szállt területein. Az IG Farben-konszern Franciaország egész vegyiiparát zsebrevágta. A Schneider-Creusot-t, a legnagyobb francia hadianyagkonszernt Göring a maga birodalmi műveinek egyik fiókvállalatává tette. Valamennyi nagy belga iparvállalat vezetőszerveibe beültek az újgazdag náci boncok.

Jugoszlávia

Jugoszláviában azonnal megjelent a színen a Deutsche Bank, és az osztrák „Anschluss” alkalmával bekebelezett Wiener Creditanstalt-Bankverein révén magábaolvasztotta a Jugoszláv Általános Bank AG-t is, és kezébe vette a Belgrádi Bank irányítását. Ez a bankház egyébként az 1942/1943 gazdasági évben 45,6 millió dinárt „kölcsönzött” Göring egyik bánya- és kohóiparivállalatának. A Mansfeld AG pedig vezérigazgatóját, Stahlt tette meg a bori rézbányatársaság elnökének.

A Dresdner Bank megszerezte magának a Horvátországi Bank Rt-t. Az IG Farbenhoz tartozó Dynamit-

Nobel-konszern, az Otto Wolff-konszern, a Mitteldeutsche Spinnhütte és még sok más német vállalat nagy jugoszláv üzemeket vett birtokba.

Így loptak és raboltak a német plutokraták Lengyelországtól Franciaországig és Norvégiától Görögországig. A „felsőbbrendű fajhoz tartozó" német fasiszta plutokraták, ezek az élősdi imperialista rablók egész országokat fosztottak ki azért, hogy meggazdagodjanak és további eszközöket szerezzenek maguknak a Szovjetunió elleni háborúhoz. Így készültek fel a Szovjetunió megrohanására és kifosztására, mindannak a lerombolására, amit a szovjet nép megfeszített munkával teremtett meg magának.

A Szovjetunió

A szovjetföldön akarták mindnyájan megtalálni a számításukat, az egészen nagyok, akik már nyugaton, délen és északon agyonzabálták magukat, és a kevésbbé nagyok, akik addig „rosszul jártak" — a plutokraták, a kisebb cápák, továbbá barnainges segédeik, akik eddig hasznos szolgálatokat végeztek, és most meg is akarták kapni a fizetségüket.

A Mannesmann-konszern Kievben megalapította a Mannesmann Ukrajnai Cső- és Vaskereskedelmi Kft-t, és Dnyepropetrovszkban lerakatot létesített, a Siemens-konszern ugyancsak Kievben Siemens Ukrajnai Kft-t létesített három fiókteleppel, Hermann Göring Dnyepropetrovszkban Ukrajnai Vas- és Acélipari Kft-t, Krupp megalapította a Friedrich Krupp AG-t ukrajnai székhellyel stb. stb.

A tengerparti nagykereskedők, akiknek számára Hitler háborús politikája lehetetlenné tette a tengerentúli kereskedést, felhasználták az alkalmat arra, hogy

keleten kárpótolják magukat. Követték a brémai Robert Krämer GmbH példáját, amely a Krimben megalapította a Hanseatische Krim-Handelsgesellschaft kereskedelmi társaságot.

A nácipárt Hitler alatt meggazdagodott konclesői is hozzáláttak a Szovjetunió megszállt területein a nagybani lopáshoz, s ebben a Neue Wirtschaftseinsatz Ost GmbH („új keleti gazdasági bevetés") példáját követték, amelynek vezetője Franz Hayler SS-csoportvezető volt.

A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének elnöksége által kiküldött állami bizottság megállapításai szerint a német csapatok a Szovjetunió megszállt területein 32 000 ipari üzemet romboltak szét, 98 000 kolhozt teljesen tönkretettek és 25 millió embert tettek hajléktalanná. A Hitler-kormány különlegesen titkos „irányvonalakat adott" „az újonnan megszállt keleti területek gazdaságának vezetéséhez". Ezekben az irányvonalakban pontos utasításokat adtak a szovjet területek tervszerű kirablására, az ipari berendezések, nyersanyagok és félkészgyártmányok kiszállítására. Az állami bizottság jelentése szerint a következő német cégek különösen tevékenyen vették ki részüket a Szovjetunió kirablásából: a Friedrich Krupp, a Hermann Göring Birodalmi Művek, a Siemens-Schuckert, az „Ost" bánya- és kohóipari társaság, a Gruppe „Nord" részvénytársaság, a Heinrich Lantz Mezőgazdasági Gépipari Vállalat, az IG Farben és még sok más cég.

A nyertesek

Az a tőke, amit a német plutokrácia Hitler nácipártjába befektetett és amellyel ezt a pártot hatalomra segítette, busás nyereséget hozott. Amit a hitlerek

és goebbelsek finanszírozóik megbízásából „európai forradalomnak" neveztek, az azt jelentette, hogy a német hadiipari vezérek, bankvezérek és nácivezérek szemérmetlenül kirabolták Európát. Amit a német propaganda „Európa új rendjének" nevezett, az az európai népek legszörnyűbb rabszolgasorba süllyesztése, munkaerejük kizsákmányolása és vagyonuk elrablása volt. A plutokrata háborús nyerészkedők mindenütt megjelentek a német katonák lába nyomában. Ezekért a plutokrata háborús nyerészkedőkért, a német hadiipar uraiért, a német bankárokért, az újgazdag náci boncokért, értük és csakis értük harcoltak, ontották vérüket és estek el a német katonák a második világháborúban.

A HITLERI FASIZMUS LÉNYEGÉRŐL

A hitleri fasizmus uralmának tizenkét esztendeje a legszörnyűbb katasztrófába döntötte Németországot. Németország ma az egész világ gyűlöletétől körülvéve, a demokratikus országoktól elszigetelve, egyedül áll. *A nácizmus tehát a német nemzet halálos ellenségének bizonyult.*

A fasiszta uralom, amely „nemzetinek" és „szocialistának" nevezte magát, sem nemzeti, sem szocialista nem volt.

A német finánctőke legreakciósabb, legsovinisztább, legimperialistább elemeinek nyilt terrorista diktatúrája volt.

A hitlerpárt, a német hadiipari plutokrácia háborús pártja teljesen végigvitte programmját — Németország katasztrófájáig. Annak a két elvnek az alapján járt el, amelyeket Hitler már 1925-ben lefektetett a „Mein Kampf"-ban:

1. Áttérés a mult kereskedelempolitikájáról a jövő földpolitikájára, keleti területek meghódítása révén, azaz háború útján, a faji gyűlölet felszításával a más népek ellen indítandó megsemmisítő harc előkészítéséhez.

2. Valamennyi demokratikus népjog érvényen kívül helyezése, a legkegyetlenebb terror alkalmazása minden haladó népi erővel szemben, és a führer-elv megvalósí-

tásaként a legragadozóbb, legkardcsörtetőbb konszern- és bankvezérek s az újgazdag náci bürokraták uralmának megteremtése.

A „nemzetiszocializmus" azt állította, hogy új korszakot nyitott a német történelemben. Valójában azonban nem volt egyéb mint a német monopoltőke uralmi formája e monopoltőke hanyatlásának időszakában. A nácizmus annak a kifejezése volt, hogy az uralkodó osztály és polgári pártjai képtelenek megoldani a válságokat és biztosítani a nép létfenntartását. A hadiipar urai és a bankárok, akiket az a veszély fenyegetett, hogy a német dolgozó nép elsöpri őket, egyetlen utat láttak csak uralmuk meghosszabbítására: saját népük teljes leigázását és más népek kirablását.

A „nemzetiszocializmus" reakciós gyökerei

A fasiszta uralom tizenkét éve bebizonyította, hogy *a hitleri fasizmus a német történelem minden reakciós elemének összefoglalása, kifejlesztése és elmélyítése volt.*

A német történelem döntő fordulópontjain — a parasztháború és a reformáció éveiben, 1848-ban és 1918-ban egyaránt — a reakció erői mindig újra és újra megszilárdították pozícióikat és vereséget mértek a haladás erőire.

A németországi demokratikus erőknek nem volt meg a belső erejük ahhoz, hogy győzelemre vigyék a polgári-demokratikus forradalmat. Ezért Németországban a nemzeti egység elkésve, s nem demokratikus alapon, hanem az 1870/1871-es német-francia háború végén, a reakciós junkerek vezetése alatt valósult meg. A felemelkedő új német burzsoázia megegyezett a feudális nagybirtokos körökkel abban, hogy biztosítják a reakciós porosz tradíciók fennmaradását az állami apparátusban

és a hadseregben, s megállapodtak azokban a módszerekben, amelyek a legalkalmasabbak voltak a munkásság és a néptömegek fékentartására.

A német munkásság leghaladóbb elemei arra törekedtek, hogy a munkástömegek megszervezése útján leverjék a kapitalista erőket, és Németországot haladó országgá tegyék. Polgári és kispolgári befolyások azonban megakadályozták a munkásosztályt abban, hogy a helyes úton haladjon. Az első világháború kitörésekor a német munkásság szervezetei képtelennek bizonyultak azoknak a történelmi feladatoknak a végrehajtására, amelyeket az imperializmus időszakában meg kellett volna oldaniuk: a német imperializmus és militarizmus forradalmi megdöntésére. A munkásság forradalmi része megkésve szakított azokkal, akik megszavazták a hadihiteleket, úgyhogy a német imperializmus 1918-as válsága idején a német munkásosztálynak még nem volt forradalmi pártja, amely képes lett volna arra, hogy egyesítse a néptömegeket a dolgozó nép, a nemzet létfontosságú problémáinak forradalmi megoldásáért vívott harcra.

1918 — Németország a választúton

1918-ban, a német nép előtt történelmi feladat állt: *le kellett volna vonnia a vereségből azt a tanulságot*, hogy az imperialista út nemzeti szerencsétlenségre vezet, s ezért a hatalmon levő imperialisták uralmát meg kell dönteni, és új, valóban demokratikus és szocialista rendet kell létesíteni. Ehhez arra lett volna szükség, hogy a háborús bűnösöket népbíróság elé állítsák, a hadiipar urait, a bankárokat, a nagybirtokosokat s a többi háborús uszítót és háborús nyerészkedőt azonnal kisajátítsák, egyszersmindenkorra felszabadítsák Német-

országot a rabló konszern- és bankmágnások s a porosz militarizmus uralma alól.

A német konszern- és bankvezérek s pártjaik ebben a helyzetben szolgálatukba tudták állítani a szociáldemokrata és szakszervezeti vezetőket. Minthogy a szociáldemokrata kormány meghagyta a fegyveres hatalmat Hindenburg és a reakciós tisztek kezében, a szociáldemokrata szakszervezeti vezetők pedig egyezségre léptek a konszernvezérekkel, a német burzsoázia számára lehetővé vált, hogy megbontsa a munkásosztályt és megbénítsa akcióit.

A német finánctőkének, Stinnesszel az élén, Hindenburggal és a tábornoki karral szövetkezve, s a kormánnyal és a szakszervezeti vezetőkkel kötött megállapodások révén sikerült megtartania pozícióit, és ezáltal meg tudta menteni a német imperializmus alapjait. A reakciós erők elsősorban arra törekedtek, hogy az elvesztett háború s a háború utáni válság terheit a népre hárítsák és növeljék saját profitjukat; másodsorban arra, hogy fokról fokra újból felépítsék a német imperializmust; harmadsorban arra, hogy az 1918-ban kiharcolt polgári-demokratikus jogok fokozatos korlátozásával, végül pedig teljes megsemmisítésével megtörjék azt az ellenállást, amit a német nép ezzel a nemzetellenes politikával szemben kifejt. A német munkásság és a német dolgozók többsége nem vonta le a következtetéseket a német imperializmus 1918-as vereségéből.

A hitleri fasizmus előfutárai

A hitleri fasizmus politikájában abból a történelemhamisításból indult ki, hogy a német imperializmus az első világháborút nem katonai okokból vesztette el, hanem csak azért, mert erkölcsileg nem voltak eléggé

szilárdak. (Azt a mesét terjesztették, hogy a hadsereg hátába tört döftek = „Dolchstoss" legenda.) Ebből azt a következtetést vonták le, hogy egy újabb háború — ha jobban készítik elő — győzelemre vezethet. A német császári katonai kamarilla és a német finánctőke háborús bűnösségének tagadásából vezették le a reakciósok az imperialista hódító politika újrakezdésének jogát és kötelességét. A versailles-i szerződést arra használták fel, hogy sovinizmust szítsanak az országban és eltereljék a nép figyelmét igazi ellenségeiről, a saját országában élő, háborút áhító konszern- és bankvezérekről. Ugyanazok a halálgyárosok és militaristák, akik felelősek voltak az első világháborúért és következményeiért — Versailles-ért —, revanshangulat keltésére használták fel a versailles-i szerződést. Ez csak azért vált lehetségessé, mert a német munkásosztály, a német dolgozók nem tudták kezükbe venni az államhatalmat, nem tudták népbíróság elé állítani a háborús katasztrófáért felelőseket, és kisajátítani a hadiipari plutokratákat, a nagybirtokosokat és egyéb háborús nyerészkedőket.

Azok a reakciós körök, amelyek később a hitlerpárt rohamcsapatává lettek, akkoriban a szabadcsapatokban és a hadseregben harcoltak a munkásság ellen, amely arra törekedett, hogy gyökeresen új rendet teremtsen Németországban. A német nemzet jövője ellen azzal intézték a legsúlyosabb támadást, hogy a harcoló munkások ellen bevetették a Lützow-szabadcsapatot, Märker tábornok csapatait és a többi reakciós katonai alakulatot. Ezzel szétforgácsolták a dolgozó népet és meggyengítették Németországot.

A weimari köztársaság kormányainak és koalíciós pártjainak történelmi hibája abban állt, hogy meg akarták menteni a rothadó kapitalista rendszert. A szociáldemokrácia sem tudta megérteni, hogy Németország

csak akkor emelkedhet fel, ha végkép letér a régi imperialista útról, s ennek érdekében megsemmisíti az imperialista hódító politika képviselőinek, a reakciós bank- és konszernvezéreknek, valamint a feudális nagybirtokosoknak a hatalmát.

A szociáldemokrata politikának és a kispolgári pártok politikájának összeomlását arra lehet visszavezetni, hogy nem nyúltak hozzá a konszernek, nagybankok és nagybirtokosok hatalmához. Az úgynevezett weimari demokrácia nem volt semmi egyéb mint a monopoltőke leplezett diktatúrája, amelyben a szociáldemokrata vezetők és a kispolgári pártok vezetői — kiváltképpen a háború utáni válság és a gazdasági válságok tetőpontjain — segítségére voltak a monopoltőkének abban, hogy megtarthassa hatalmát. Még a Kapp-puccs alkalmával is, amikor a munkásság és a nép többsége szembeszállt a puccsban részt vevő reakciósokkal, a birodalmi kormány és a porosz kormány hagyta, hogy a hadsereg vérbefojtsa a munkások demokratikus jogaikért vívott harcát. A reakciós erők nyomására a weimari köztársaság pártjai fokról fokra feladták azokat a demokratikus vívmányokat, amelyeket a nép a novemberi forradalomban kiharcolt, és lehetővé tették, hogy a háború következményeképpen jelentkező terheket a dolgozó nép vállaira hárítsák. Ez különösen 1923-ban, az infláció idején mutatkozott meg. Míg a vas- és acélkirályok elősegítették az infláció keletkezését, hogy az elvesztett háborúval járó terheket a kisemberek nyakába varrják, Hitler derékban kettétört pályájú tiszteket, tönkrement középrétegbelieket és különösen elmaradott munkásokat verbuvált, s Kahrral és Ludendorffal puccsot szervezett a weimari köztársaság ellen. Az az út, amelyen Stresemann és von Seeckt tábornok haladt, túl hosszú volt a különféle reakciós csoportok számára. Ezek gyorsabban akarták kiépíteni a német imperializ-

mus külpolitikai és katonai pozícióit. A legreakciósabb köröknek ez a kísérlete, amellyel Bajorországból kiindulva magukhoz akarták ragadni a korlátlan államhatalmat, kudarcot vallott. Hitlernek akkor nem volt befolyása a tömegekre.

A hitleri fasizmus, a válság haszonélvezője

Az 1929-től 1932-ig tartó gazdasági és politikai válság újból az elé a feladat elé állította a német népet, hogy döntsön jövőjéről: *vagy* egyesül minden fasisztaellenes erő, megtörik a konszernvezérek hatalmát, azokét, akik megszervezték a termelés szabotálását, és teljes mértékben felelősek voltak a válságért, leverik a fasizmust, demokratikus rendet létesítenek, amely az államban és a gazdaságban egyaránt mindenekelőtt a dolgozó nép erőire támaszkodik és ezzel kiutat találnak a válságból, *vagy* fasizmus és háború következik.

A weimari köztársaság pártjai ismét gyengéknek bizonyultak a plutokrácia követeléseivel szemben. Tervezeteket készítettek ugyan arról, hogy hogyan kellene munkaalkalmakat teremteni, de semmit sem tettek annak érdekében, hogy valóban végre is hajtsák ezeket a terveket, mert ez csak a konszern- és bankvezérek hatalmának megszüntetéséért vívott harc révén vált volna lehetségessé, csak úgy, ha megtörik ezek termelési szabotázsát, és megnyitják az üzemeket, megindítják bennük a munkát a nép szükségleteinek kielégítése érdekében. A német konszern- és bankvezérek négy síkon folytatták a játszmát.

Szabotálták, hogy az üzemekben újból meginduljon a termelés, noha 1932 júliusában a válság már túljutott a mélyponton.

Keresztülvitték, hogy a Brüning-kormány a nélkü-

löző lakosság ellenállását félfasiszta eszközökkel (a demokratikus jogok érvénytelenítésével, a weimari alkotmány 48. cikkelye alapján bevezetett „alkotmányos alapon nyugvó diktatúrával", szükségrendeletekkel, a munkássággal szemben életbeléptetett rendőri intézkedésekkel, a hitlerpárt erőszakos cselekményeinek eltűrésével) küzdje le.

Ugyanakkor a náci propaganda útján igyekeztek elhitetni az elnyomorodott néppel, hogy a válság oka kizárólag a versailles-i szerződés. A reakciósok azt állították, hogy nem a német monopoltőke tehet Németország gazdasági nehézségeiről, hanem azok a külföldi hatalmak a bűnösök, amelyek a versailles-i szerződést diktálták.

Egyidejűleg fokozták a Hitlernek nyujtott anyagi támogatást, gondoskodtak róla, hogy az SA egyre nagyobb terrort fejtsen ki mindazok ellen, akiket nem tudtak hazugságaikkal megtéveszteni, tehát elsősorban a munkásság ellen, és megteremtették a „nemzeti-szocialista" tömegszervezeteket, amelyeket imperialista hódító politikájuk tömegbázisának szántak.

Amikor a nácipárt végül népbolondítás és terror útján tömegeket állított maga mögé, akkor a nehézipar és a nagybankok urai s a nagybirtokosok ráruházták a kormányhatalmat.

A fasizmus hatalomrajutását meg lehetett volna akadályozni

A náci uralom semmiképpen sem volt elkerülhetetlen szakasza a német történelemnek. A hitleri fasizmus csak akkor tett szert tömegbefolyásra, amikor az 1929-től 1932-ig tartó válságban a weimari koalíció pártjai elvállalták a kapitalizmus kuruzslóinak szere-

pét. A szociáldemokrata vezetés azáltal, hogy a munkásosztály akcióegységével szemben foglalt állást, megakadályozta, hogy megtörjék a monopoltőke hatalmát. A kispolgári befolyás következtében a munkásság egy része nem látta azt a német munkásosztály előtt álló nemzeti és társadalmi feladatot, hogy megsemmisítse a német imperializmust, a reakciós konszern- és bankvezérek, valamint a porosz militarizmus uralmát, és ezzel szabaddá tegye az utat a válságok s a munkanélküliség felszámolásához, a nép megélhetésének biztosításához és Németország virágzásához.

1918-ban a munkások többségét sikerült félrevezetni a „szocializálásról" szóló beszédekkel, a weimari köztársaság idején sokan hitték azt, hogy „a gazdaság demokratizálásának" útján leküzdik a monopoltőke hatalmát, és még az 1929—1932. évi gazdasági válság idején is sokan reménykedtek abban, hogy békés úton, munkaalkalmak teremtésére vonatkozó programmokkal és választásokkal meg lehet szüntetni a konszern- és bankkirályok uralmát.

A polgári-demokratikus erők, amelyeket szintén fenyegetett a fasizmus, legnagyobbrészt semmiféle tényleges ellenállást nem fejtettek ki a hitleri fasizmussal szemben. Lépésről lépésre feladták a demokráciát, mert a monopoltőke által rendezett kommunistaellenes hajsza hatására féltek a nép akciójától. A polgári-demokratikus erők maguk adták fel önmagukat. Eltűrték a weimari köztársaságban a revanspropagandát, az első imperialista világháború dicsőítését. Engedték, hogy a hadseregben és más katonai szervezetekben a porosz militarizmus hagyományait ápolják, az iskolákban pedig továbbra is reakciós történelmi legendákat tanítsanak. És amikor a Szénszindikátus és az északnyugati vasipari csoport urai hatalomra juttatták a Hitler-klikket, a polgári-demokratikus pártok ezt eltűrték, remélve, hogy

megmenthetik önmagukat, és talán „belülről" küzdhetnek majd a fasizmus „kinövései" ellen.

A fasiszta diktatúrát meg lehetett volna akadályozni, ha az 1929-től 1932-ig tartó válságban a munkásszervezetek együttes erejét teljesen latbavetik, és a szociáldemokratáknak az államapparátusban elfoglalt pozícióit arra használják fel, hogy megtörjék a reakciósoknak, a gazdaság szabotálóinak a hatalmát.

A válságot és a nép ínségét csak elszánt népi akciók útján lehetett volna leküzdeni. Ennek a következőkben kellett volna megnyilvánulnia:

Ki kellett volna kényszeríteni a valódi munkaalkalmak megteremtését állami és városi megrendelések és hitelnyujtás révén, s ugyanakkor meg kellett volna fosztani a finánctőke szabotáló urait a rendelkezés jogától. Ennek megvalósításához el kellett volna távolítani az államapparátusból mindazokat a reakciósokat, akik ellenszegültek a nép demokratikus jogai kiterjesztésének.

Ezenkívül az adók leszállításával, fizetési haladékokkal és hitelnyujtással közvetlen segítséget kellett volna nyujtani a súlyos anyagi helyzetben levő középrétegeknek.

A helyett a nagybirtokosoknak nyujtott, sok millióra rúgó szubvenció helyett, amit „Kelet-Németország megsegítésének" („Osthilfe") neveztek, a parasztok tömegeinek kellett volna komoly segítséget nyujtani a terhek csökkentése, a műtrágya árának leszállítása és hitelek útján.

Meg kellett volna törni a felfegyverzett náci alakulatok terrorját. Ennek érdekében együttesen be kellett volna vetni a Vörös Frontharcos Szövetséget, és a Reichsbannert, valamennyi munkásszervezetnek közös tömegtüntetést kellett volna rendezni a gyülekezési jog védelmére, meg kellett volna szervezni a munkásne-

gyedeknek, a szakszervezeti székházaknak és a munkássajtó székházainak fegyveres védelmét, végül pedig általános sztrájkkal ki kellett volna kényszeríteni egy olyan kormányt, amely hajlandó és képes lett volna arra, hogy támogassa a fasisztaellenes harcot, és biztosítsa a demokratikus népjogokat.

Az, hogy Németországban áttértek a fasiszta uralom formájára, az uralkodó nagytőkés körök érdekei és a néptömegek létérdekei közötti áthidalhatatlan ellentmondásnak volt a kifejezése.

A finánctőke vezető körei már csak úgy tudták fenntartani uralmukat, ha az államhatalom teljes erejét diktatórikus módon felhasználják saját népük ellen. Politikai vonatkozásban a monopoltőke abszolút uralma egyetlen pártnak, a nácipártnak monopolisztikus helyzetében fejeződött ki, amelynek imperialista, demokráciaellenes programmja megfelelt a konszern- és bankvezérek érdekeinek. Hitler fasiszta pártja azért tudott érvényesülni, mert szövetségeseket talált a Német Nemzeti Pártban, a Német Néppártban és a Centrumpártban. A Centrumpárt igyekezett bevonni a hitlerpártot a kormányzásért való felelősségbe. Brüning, Papen, később pedig Schleicher is a szakszervezetektől a hitlerpártig terjedő széles kormányzati bázist próbáltak teremteni. Ennek a politikának a betetőzését Brüningnek az a nyilatkozata jelentette, amelyben közölte, hogy a Centrumpárt feloszlatja önmagát, és azzal a felhívással fordult a párt tagjaihoz, hogy *fenntartás nélkül* bocsássák minden erejüket és tapasztalatukat a Hitler vezetése alatt álló reakciós, imperialista front rendelkezésére.

A Szociáldemokrata Párt vezetőinek egy része és az Általános Német Szakszervezeti Szövetség (Allgemeiner Deutscher Gewerkschaftsbund — ADGB) országos elnöksége abban a hitben ringatta magát, hogy ha bizo-

nyos mértékben alkalmazkodnak, akkor a fasiszta államban is fennmaradhatnak szervezeteik. Ez a hiedelem megbénította az antifasiszta elemek ellenállóerejét. Ennek a politikának a végzetes volta különösen akkor mutatkozott meg, amikor a birodalmi gyűlésben még jelenlevő szociáldemokrata képviselők 1933 májusában szavazatukkal támogatták Hitler külpolitikáját. A fasizmusnak tehát sikerült egymásután vereséget mérnie belpolitikai ellenfeleire.

A háború előkészítéseképpen megfosztották jogaitól a német népet

A hitleri fasizmus rögtön azzal kezdte, hogy megsemmisítette a munkásság jogait, betiltotta a Kommunista Pártot, majd pedig a Szociáldemokrata Pártot is, szétrombolta a szabad szakszervezeteket és megtiltotta a munkásérdekek közös képviseletét. A birodalmi gyűlés épületének felgyujtása, amit a Hitler-kormány rendezett meg, jeladás volt a legkegyetlenebb terror alkalmazására valamennyi németországi haladó erővel szemben. A zsidók elleni pogromokkal fel akarták szítani a faji gyűlöletet, s elő akarták készíteni annak a tervüknek a megvalósítását, hogy háborúban megsemmisítik a más népekhez tartozókat.

A válságnak és a gazdaság újjáélesztésének terheit a munkafeltételek súlyosbításával és a kényszermunka bevezetésével kíméletlenül a munkásokra hárították. A „gazdaság új rendjéről" szóló törvény a nagyiparosok szervezeteit állami szervvé változtatta. A leghatalmasabb konszernvezérek tehát most már az egész gazdaság felett és az üzemekben is bevezetett führer-elv révén az egész munkásság felett parancsnokságot gyakoroltak. Az „újdonság" abban állt, hogy a legagresszívebb

embereket, az imperializmus legelszántabb képviselőit nevezték ki a legfontosabb állásokba. A munkásokkal pedig „a gazdaság állami irányításának" meséje révén elhitették, hogy a bank- és konszernvezéreknek nincs többé szavuk. Az igazság az, hogy megvalósult a monopoltőke közvetlen uralma az államapparátus felett. Azok a hadiüzemek, amelyeket állami eszközökből létesítettek, az uralkodó imperialista klikk közös érdekeit szolgálták. Amit a náci propaganda demagóg módon „német szocializmusnak" igyekezett feltüntetni, nem volt egyéb, mint a hadigazdálkodás egyik válfaja, amely az államot a munkások számára koncentrációs táborrá, a hadiipari plutokraták számára pedig paradicsommá változtatta.

A hitleri fasizmus egyoldalúan a hadiipart fejlesztette, ugyanakkor pedig megfojtotta a fogyasztási cikkeket előállító iparágakat. Ezzel eltorzította a gazdaságot, az egyik oldalon óriási mennyiségű hadianyagot halmozott fel, a másik oldalon pedig a nép a legszükségesebb használati cikkekben is hiányt szenvedett. Ennek vagy válsághoz kellett vezetnie, vagy rendeltetésének megfelelően fel kellett használni a felhalmozott hadianyagot, ami viszont háborút jelentett. Miután a Hitler-kormány a gazdaság hadiútra terelésével maga idézett elő zsír- és húshiányt s ruházati cikkek hiányát, arra használta fel a nép nyomorát, hogy háborúra uszítson. Kiadta a jelszót: „Ha jobb életet akartok, harcoljatok gyarmatokért".

Hogyan vitte Hitler háborúba a német népet

Hitler a versailles-i szerződés elleni gyűlölet szításával kezdte, habár akkor már nem fizettek jóvátételt. Ünnepélyesen kijelentette, hogy a Saarvidék Német-

országhoz csatolása után más területi követelései nem lesznek. Alig csatolták azonban a Saarvidéket Németországhoz, Hitler máris azzal a követeléssel állt elő, hogy minden németet egyesíteni kell, ami azt jelentette, hogy el akarja foglalni mindazokat az európai országokat, amelyekben valahol német települések vannak. Parancsot adott Ausztriának mint a további, Balkán elleni offenzíva stratégiai kiindulópontjának „katonai megszállására". Azután a német csapatok betörtek a Szudéta-vidékre, s ugyanakkor Hitler kijelentette, hogy nem tart igényt a csehek lakta területekre. Közvetlenül utána fegyveresen megrohanta Csehszlovákiát. Ezt követően „felmondta" a Lengyelországgal kötött megnemtámadási szerződést, és megszállta Lengyelországot, hogy biztosítsa a hátát Franciaország tervezett megrohanásához, és hogy a Szovjetunió ellen tervbevett háborúhoz előretolja a felvonulási területet. Hitler kijelentette, hogy nem tart igényt a balkáni országokra, utána azonban a balkáni államokat a Szovjetunió elleni felvonulási területté változtatta. Amikor pedig végül alattomosan megrohanta a Szovjetuniót, ezt nem a „Mein Kampf"-ban hirdetett „keleti területek meghódításával" indokolta, hanem az állítólagos „bolsevista veszéllyel". Hitler és Goebbels csak Ukrajna megszállása után beszéltek nyiltan háborús céljukról, arról, hogy le akarják győzni s ki akarják fosztani Szovjetoroszországot és Európa többi országát. És csak 1942-ben léptek a háború legfőbb érdekeltjei, a Röchlingek, Kruppok, Vöglerek és társaik a fegyverkezési tanács tagjaiként nyíltan előtérbe.

Amikor Hitler megtámadta a Szovjetuniót, kihíva maga ellen a világ legerősebb államhatalmát, lehetővé vált a nagy hitlerellenes koalíció létrejötte. A Szovjetunió határának átlépésével megkezdődött a német hadsereg útja a katasztrófába. Hitlernek el kellett

veszítenie a háborút, mert igazságtalan, imperialista hódító háborút folytatott a Szovjetunió és a többi szabadságszerető nép ellen.

A fasiszta német imperializmus lényege

A hitleri imperializmus politikai szempontból a legsötétebb reakciónak bizonyult. A népet a nehézipar és a banktőke legreakciósabb köreinek személyzetévé alacsonyították le. Hatalmas rendőri és bürokratikus apparátust létesítettek a nép fékentartására. *Hitler és megbízói számára a más népek ellen folytatott háború egyben arra is eszközül szolgált, hogy teljesen rabszolgasorba süllyesszék a német munkásokat, a német népet.* A dolgozók egy részének morzsákat juttatott az idegen országokban rabolt kincsek asztaláról, hogy háborús politikájának engedelmes eszközévé tegye a munkásságot.

A fasiszta német imperializmus akadályozta a gazdasági fejlődést, mert egyoldalúan a hadiipart fejlesztette és a nép kárára korlátozta a használati cikkeket előállító iparágak termelését.

A fasiszta német imperializmus az államot rabló- és uzsorásállammá tette, amelyben a nagytőkések és náci fullajtáraik túlnyomórészt idegen országok kifosztásából és más népek rabszolgasorba süllyesztéséből éltek.

A fasiszta német imperializmus a legsúlyosabb kulturális hanyatlást idézte elő, minthogy mindazt, ami népünk történetében reakciós és demokráciaellenes, jellegzetesen németnek tüntette fel, és elfojtott minden haladó irányzatot.

A német imperializmus állatiassága és rothadtsága abban a mindent megsemmisíteni akaró dühben fejeződött ki, amellyel idegen országokat romhalmazzá

változtattak, és hidegvérrel pusztították el a német hazát, abban a törekvésükben, hogy kiirtsák a más népekhez tartozókat, és megsemmisítsék saját népük haladó erőit. Emberirtás a kínzókamrákban és a gázautókban, kéjgyilkosságok és krematóriumok — ezek jellemzik a rothadó német imperializmust.

A tanulság

A hitleri fasizmus tehát olyan szörnyszülöttnek bizonyult, ami egyesít magában minden reakciós elemet. *A német nemzet régi szerencsétlensége*, hogy a reakciós erők mindig újra és újra meg tudták tartani az államban és a gazdaságban elfoglalt hatalmi pozícióikat, míg végül a hitleri uralom alatt Németországot történelmének legnagyobb katasztrófájába döntötték.

Ezért szükséges, hogy a háborús bűnösök, a halálgyárosok és a többi reakciós hatalmát most már egyszersmindenkorra megtörjük. A német nép soha többé nem adhatja meg a lehetőséget a fasiszta reakciónak arra, hogy a demokráciát a nép demokratikus jogainak megsemmisítésére használja fel.

A fasiszta német imperializmus alapjainak eltávolításához a következő intézkedésekre van szükség:

Meg kell tisztítani a fasiszta elemektől az állam, a községek és a gazdaság igazgatási gépezetét.

Ki kell sajátítani a nagybirtokosokat és a junkereket, mert ezek a militarizmus legfőbb képviselői. Birtokaikat mezőgazdasági üzemeik teljes élő és holt felszerelésével egyetemben a földnélküli és kevés földdel rendelkező parasztok között kell térítésmentesen felosztani.

Ki kell sajátítani a konszern- és bankvezéreket, akik elsősorban felelősek a háborúért és a fasizmusért.

A nácipárt tagjainak és a háborúban érdekelteknek az üzemeit át kell ruházni a tartományi, illetőleg városi

közigazgatásra, hogy lehetetlenné váljék az imperialista politika újjáélesztése.

Harcolni kell a fasiszta ideológia minden megnyilvánulási formájának kiküszöböléséért, és harcolni kell azok ellen az ideológiák ellen, amelyekhez a fasizmus hozzá tudott kapcsolódni.

Meg kell tisztítani minden tudományos intézményt és tanintézetet a náci irodalomtól s a fasiszta felfogás és tanítási módszerek befolyásától.

A két világháborúból az egész német népnek le kell vonnia a következő történelmi tanulságokat:

A német nép létkérdéseit csak maga a német nép oldhatja meg demokratikus népuralom megteremtése és a más népekkel, mindenekelőtt a nagy szovjet néppel való békés és baráti kapcsolatok kiépítése révén.

A német nép élete akkor lesz boldog, ha az önkormányzati szervekbe becsületes fasisztaellenes-demokratikus erőket választanak be, és ha a gazdaság ezután nem a konszern- és bankvezérek érdekeit, hanem a nép szükségleteinek kielégítését fogja szolgálni.

Németország jövőjét csak egy valóban harcos demokráciának a megteremtése biztosíthatja, amely a KPD és az SPD szoros akcióegységére s a fasisztaellenes-demokratikus pártok egységfrontjára támaszkodik. Egyszersmindenkorra véget kell vetni a nép lebecsülésének. A népnek kell döntenie. A nép uralma a nemzet haladó, felelősségteljes erői összességének uralmát jelenti.

A nép uralma valamennyi egészséges erő szabad kibontakozását jelenti és azt, hogy az egyén szabadon aláveti magát a közösség demokratikus akaratának.

1945 augusztus 1.

WALTER ULBRICHT

a Németországi Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja

TARTALOM

A német kiadó előszava 5

A VÁLSÁG MÉLYPONTJÁN 7

HÁROMSZÁZ NÉMET HADIANYAGGYÁROS ÉS BANKÁR KIUTAT KERES 15

A Szénszindikátus pénzelte a nácikat 16
Mi kötötte össze Kirdorfot és Hitlert? 17
A háromszázak konferenciája 18
Régi programm új kiadásban 21
A hadiipar urai és a hitlerista párt egyezségre lépnek 23
A kormányátvétel előtti utolsó beszélgetések 25
„Új" emberek — régi reakciós szokások 26

HOGYAN „SZÁMOLTA FEL" HITLER A MUNKANÉLKÜLISÉGET 38

Nem Hitler szüntette meg a válságot! 38
A termelést a háború szolgálatába állítják 39
Leszorítják a dolgozó nép életszínvonalát 41
Az „önellátás" 42
A béke Hitler számára veszélyt jelentett 43
A „munkaalkalmak teremtésének" eredménye 45

MUNKÁS VAGY RABSZOLGA? 46

A vállalkozókat „az üzemek vezéreivé" nevezik ki .. 47
A munkásokat megfosztják jogaiktól 47
A munkásság sorainak tervszerű megbontása 49
A reálbér csökkentése 51
Hitler „német munkarendszere" 53
A munkások rabszolgasorba süllyesztését irányító vezérkar 55

A NAGY HAZUGSÁG 57
„Lelki szocializmus" 57
Megszüntette-e Hitler a proletariátust? 60

„ERŐTADÓ ÖRÖMMEL" („KRAFT DURCH FREUDE") FEJEST A VILÁGHÁBORÚBA 63
A „népautó" 64
A „KdF-hajók" 66
Utazások és gyalogtúrák 67
Az „üdülők" 68
„Vissza a barbárság korába!" 69

„MINDEN IDŐK LEGNAGYOBB SZOCIÁLIS TÖRVÉNYHOZÓI ALKOTÁSA" 72
Az „újfajta öregségi biztosítás" 73
A „lakásépítési programm" 75

KI VOLT AZ ÚR A GAZDASÁGBAN ÉS AZ ÁLLAMBAN? 81
„Leszámolás a háborús nyerészkedőkkel" — a suhli példa 81
A vállalkozók szervezetei állami szervekké válnak ... 82
Hitler előmozdítja a nagy konszernek érdekeit 84
A hadiipar plutokratáinak hatalma 85
Ki irányította a gazdaságot? 88
Röchling, a főparancsnok 93
Flick hadigazdasági vezető, a „szenvedélyes gyűjtő".. 94
Krupp és örökösei 96
A gauleiterek: a hadiipari plutokraták csatlósai 97
A „tervgazdálkodás" legendája 99

A KATONÁK PUSZTULTAK, A PROFITOK NŐTTEK . 102
Nőnek a profitok 103
Törvényes és egyéb „tartalékok"..... 104
A részvényesek és a „felülbélyegzés"..... 106
A „nyereségek korlátozásáról" szóló hazugság 107
Akiknek tíznél is több felügyelőbizottsági tagságuk volt 108

IDEGEN ORSZÁGOK KIRABLÁSA 120
Spanyolország 120
Ausztria 120
Csehszlovákia 121
Lengyelország 122
Nyugaton 124

Jugoszlávia 124
A Szovjetunió 125
A nyertesek 126

TÉZISEK A HITLERI FASIZMUS LÉNYEGÉRŐL 128
A „nemzetiszocializmus" reakciós gyökerei 129
1918 — Németország a választúton 130
A hitleri fasizmus előfutárai 131
A hitleri fasizmus, a válság haszonélvezője 134
A fasizmus hatalomrajutását meg lehetett volna akadályozni 135
A háború előkészítéseképpen megfosztották jogaitól a német népet 139
Hogyan vitte Hitler háborúba a német népet 140
A fasiszta német imperializmus lényege 142
A tanulság 143

PÁRTISKOLA KÖNYVTÁRA

A fordítást átnézte: Józsa Péter. Műszaki vezető: Szécsi Andor.

A könyv szedését 1954. II. 1-én kezdték meg. Megjelent III. 19-en, 4000 példányban.
Tartalmaz 6,8 szerkesztői ívet. Terjedelem 7,4 (A/5) ív.

5749. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Vértes Ferenc.

5.— Ft